Budapest, 1900. Ötödik évfolyam. 259. szám. Péntek, szeptember 21.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18. | Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. | Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. | Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Tisza Kálmán beszéde.

Budapest, szeptember 20.

(v.) Megkondult hát a nagyváradi öreg harang. S a rémitők nagy rémületére nem vészt hirdetett, sem gyanakvást, hanem békét és bizodalmat. Megcselekedte azt, ami a harangnak igazi hivatása: eltemetett egy halottat, serkentette az élőket és villámokat tört össze. Igenis, eltemetett egy halottat. Ennek a tisztelt halottnak természetesen Bánffy Dezső a neve. Sőt nemcsak hogy eltemette, hanem óvatosságból még jobban agyon is ütötte egy kicsit. A volt miniszterelnöknek Tisza Kálmán megadott annyi elégtételt, amennyivel nem neki, hanem saját magának tartozik. Elparentálta tulságos meghatottság nélkül s inkább az volt az igyekvése, hogy a maga viselkedését okadatolja, semmint az, hogy igazolja a Bánffy Dezső sokféle tévedéseit. Ekképp végezvén a volt miniszterelnökkel, a lehető legélesebben neki ment annak a Bánffy Dezsőnek, aki a helyett, hogy csöndesen meghuzná magát a főudvarmesteri kriptában, verőfényes nappalon is kisértget s vadul lobogtatja a malkontencia lobogóját.

A nagyváradi beszámolónak tulnyomó része csakugyan nem egyéb, mint heves polémia báró Bánffy Dezsőnek a bukás óta viselt dolgai ellen. A főudvarmester sajtója szakadatlanul azt rivallja országgá, hogy Széll Kálmán elalkudja majd a mandátumokat a néppártnak és a nemzetiségeknek a javára. Tisza Kálmán mind a két vádra rásüti a hazugság bélyegét. Sőt ezzel sem éri be, hanem egyenesen helyteleniti ezt az inszinuációt s ennek szerzőitől kereken megvonja a jogot arra, hogy gyanusitásaikat szabadelvü firma alatt hintsék szét. A maga előkelő és óvatos modorában Tisza Kálmán megmutatja Bánffy Dezsőnek azt az ajtót, amelyen a szabadelvü pártból kivonult. Tehát ugy ahogy, de ajtót mutat neki. És midőn tiltakozik a szabadelvü párt élén álló kormánynak ilyetén meggyanusitása ellen, ezzel hátat fordít a multnak, végképpen elfogadja a jelent és a bizalom kapcsával hozzá csatolja magát a jövőhöz.

A Bánffy sajtója azonban nem csak jósolja a vészt, hanem már bekövetkezett veszedelemről is beszél. Mondogatja nap-nap után, hogy a nemzeti párt bevonulásával a reakció csempésződött be a szabadelvüpártba. Már több izben hivatkoztunk mi arra, hogy Bánffy Dezső maga csalogatta be és tárt karokkal fogadta a volt Szapáry-csoportot, amely pedig az egyházpolitika ellen sokkal szilajabbul harcolt, mint a nemzetipárt. Most Tisza Kálmán is sikra száll a reakció becsempészésének vádja ellen. A nemzetipárt csatlakozásáról persze nem szól a rajongás hangján; de megmondja nyiltan, hogy a fuzió nagy értékü tagokkal gyarapitotta a többséget s mindössze azt a megjegyzést kockáztatja, hogy némelyek tulrövidnek találták azt az időközt, amely a nemzetipártnak a szabadelvü párt ellen intézett kiméletlen támadásait a fuziótól elválasztotta. Pedig ezeknek a némelyeknek szólhatott volna Tisza Kálmán egy régibb fuzióról, amelynél a tegnapi ellenség nem kevésbé volt kiméletlen s azért még sem átallotta a lehetségessé vált frigynek minden átmenet nélkül való elfogadását. De hiszen nem erről van szó, hanem a reakció becsempészéséről. Hát Tisza Kálmán kimondja nyiltan, hogy a Széll-kabinet ezt nem tette eddig, nem teszi most sem s ezentul sem fogja tenni. És hozzáteszi nagyon helyesen, hogy bármikor történjék ilyen kisérlet, a szabadelvüség hivei majd résen lesznek és szembe fognak e törekvéssel szállani. És itt is odasuhint egy ügyes oldalvágást azokra, akik ott bakterkodnak a szabadelvü párt ablakai alatt, azt hirdetvén magukról, hogy ők „a füvet is hallják nőni". Vajjon magára ismer-e ebben a világos célzásban a főudvarmester ur?

A nagyváradi harang, miután eltemette és agyonütötte a multat, serkentő szavával az élőkhöz fordult. Munkára és küzdelemre serkenti őket. Ez a munka a gazdasági élet megzavart harmóniájának helyreállitása s a felekezeti békének törhetetlen ápolása. A küzdelem pedig, amelyre felszólit, harc a retrográd irányzatok ellen. Igenis, a szabadelvüségnek érdeke és a nemzeti érdek egyformán tiltakozik a gazdasági közélet tényezőinek rendszeres egymásra uszitása ellen, amelyet a tulzó agráriusok folytatnak az egyik póluson és a merkantil csóvát lobogtató főudvarmester a másikon. E nemzetbontó törekvéssel szemben helyesen definiálta Tisza Kálmán a hazafias és szabadelvü álláspontot. Nem kiélesiteni, hanem csökkenteni kell az érdekellentéteket; nem szaporitani kell, hanem eloszlatni a félreértéseket. A nemzeti egységnek másik előfeltételét, a felekezeti békét ugyanilyen módon lehet és kell megóvni: az ellentétek kiegyenlitésével és a félreértések kigyomlálásával. A néppárt, mely a kérlelhetetlen klerikalizmusnak az eszköze, semmivel sem végez veszedelmesebb munkát, mint azok, akik a protestáns világ felekezeti indulatait szeretnék mozgósitani. Békebontó az is, emez is. Senki sem kivánja a protestánsoktól a tompa lemondást. Egyházuk érdekeit védelmezzék meg minden erejökkel; de ha nem akarnak a néppárttal versenyre kelni a nemzeti egység szétforgácsolásában, hát óvakodniok kell a ravasz rémlátóktól és az önző kötekedőktől. A nagyváradi beszédnek a felekezeti békéről szóló része nagyon érdekes és tanulságos olvasmány. Vajjon okul-e majd rajta báró Bánffy Dezső?

A beszámoló befejező részéhez volna néhány szavunk. Két várakozást fejez ki benne Tisza Kálmán. Az egyik az, hogy a kormány a választási küzdelemben az ellenzéki gyanusitásokkal szemben senkit nem fog elejteni. Sőt e részben megnyugtatást is kiván Tisza Kálmán a kormánytól a szabadelvü párt tagjai és az ország részére. Megvalljuk, mi ebben a tekintetben nem vettünk észre semmi nyugtalankodást sem a párt tagjainál, sem az országban. Ugy sejtjük, hogy a beszédnek ez a része a főispánokra céloz; s itt fölmerül a kérdés, hogy talán a főispánok azok, akikben némi nyugtalanság birizgál. Nos, ha csupán a főispánok nyugtalankodnak, akkor fölösleges volna a szabadelvü párt tagjait és az országot nyugtatni meg. Ebben az esetben elég lesz, ha a főispánok kapnak megnyugvást s közülök is csak éppen azok, akik nyugtalankodnak. Három tényezőnél kaphatják a megnyugtatást. Először a törvénynél. Másodszor a saját lelkiismeretüknél. És harmadszor fölebbvalójuknál: a belügyminiszternél. Csak forduljanak bátran mind a háromhoz. Semmiféle egyeztetésre nem lesz szükség, mert mind a három ugyanazt fogja mondani. Szól pediglen ez a megnyugtatás ilyképpen: „A főispánnak nemcsak szabad, hanem kell is buzgó lelkesedéssel a küzdelembe mennie. Mennél buzgóbb s mennél lelkesebb a müködése, annál jobb. De persze van egy határ, amelyet megsértenie nem szabad. Ez a határ: a törvény. A törvény, amely megenged minden nemes hevületet, minden szorgos munkát s minden szivós harcot, de tilt és büntet minden jogtalan üldözést, minden erőszakot, minden visszaélést és minden hamisitást. A törvény korlátain belül kifejtett buzgó lelkesedésért nemcsak elejtés nem jár, hanem jutalom és elismerés". Fölteszszük, hogy nem minden főispán nyugtalankodik. Akik közülük nyugtalankodnak, azok — reméljük — beérik majd ennyi megnyugtatással.

A másik várakozása Tisza Kálmánnak az, hogy a törvényt egyforma szigorral fogják érvényesiteni az ellenzékiekkel és a szabadelvüekkel szemben. No, ezt magunk is elvárjuk. De vajjon van-e bármi ok arra a feltevésre, hogy az ellenzékkel szemben kisebb lesz a szigor, mint a kormánypárttal szemben? Értsük meg jól egymást. A választási törvény megtartásáról való biráskodás ezentul a Kuria kezében lesz. A Kuria a legfőbbje és legtekintélyesebbje a független és elmozdithatatlan biróságoknak. Hát kérdjük, megbizható-e a Kuria jogszolgáltatásának a törvényessége, igen vagy nem? Ha megbizható, akkor ki van zárva az az eset, hogy kevesebb szigort alkalmazzon vagy többet az illetőnek pártállása szerint. Ha pedig megbizhatatlan a Kuria részrehajlatlansága, vajjon feltehető-e róla, hogy inkább fog az ellenzéknek kedvezni, amely nem adhat és nem vehet el semmit, mint a kormány hiveinek. Ez az aggodalom tehát igazán alaptalan; s a forrás, amelyből fakad, csupán a horror ignoti lehet, a kuriai biráskodás ismeretlen intézményétől való félelem. Mi azt ajánljuk a közvéleménynek, hogy kövesse a Tisza Kálmán példáját, aki megmondta, hogy ebben a tekintetben is hisz a kormánynak és bizik benne. Akinek nyugodt a lelkiismerete, az a haláltól se fél. Pedig a halál a legfélelmetesebb ismeretlen.

BELFÖLD.

Tisza Kálmán beszámolója.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Nagyvárad, szeptember 20.

Nagy napja volt ma Nagyvárad városának: *Tisza* Kálmán ma mondotta el beszámoló beszédét választói előtt. Korán reggel valóságos népvándorlás indult meg a kereskedelmi csarnok felé, amelynek nagy terme a tizedrészét sem tudta befogadni azoknak, akik belelé igyekeztek.

Az elnöki emelvényen és körülötte foglaltak helyet: *Hlatky* Endre a szabadelvüpárt elnöke, *Beöthy* László főispán, *Bulyovszky* József polgármester, *Szunyogh* Péter alispán, *Vásárhelyi* Béla főrendiházi tag, gróf *Tisza* István, *Gajáry* Odön, *Pulszky* Agost, *Molnár* Béla, *Bernáth* Dezső, *Széchenyi* József, *Lévay* Lajos, *Kristóffy* József, *Nagy* Sándor, *Örley* Kálmán, *Telegdy* József, *Neumann* Armin, *Fassie* Tódor és *Tarajossy* Sándor országgyülési képviselők, ifj. gróf *Tisza* Kálmán, *Mezey* Mihály, *Des-Echerolles Kruspier* Károly, *Grósz* Albert, *Pallay* Lajos, *Tóth* Dezső közigazgatási biró, *Schöpflin* postaigazgató, *Sall* Ferenc, *Széchényi* kanonok, *Redl* Odön, *Glatz* Antal, *Konrád* Márk, *Szabó* József, *Hegyessi* Márton *Papp* Miklós pénzügyigaz-

gató, *Márkus* László, *Gabel* Jakab *Kurländer* Ede, *Gyémánt* Jenő, *Markovits* Antal és *Markovits* Károly.

Nyolc tagu küldöttség hivta meg választói körébe *Tisza* Kálmant, akit érkezésekor riadó éljenzéssel, kendőlobogtatással üdvözöltek az uton és a teremben is csak akkor csillapodott le az ováció, amikor Nagyvárad képviselője szólani kezdett. Belépésekor *Hlatky* Endre pártelnök üdvözölte Tisza Kálmánt és utalt azokra a hirekre, amelyek szerint a nagyváradi szabadelvüpárt sem összetartó. A párt nevében kijelenti, hogy a hirek alaptalanok s a párt lelke mélyéből követi a szabadelvüség zászlaját, amelynek hordozója Tisza Kálmán.

A beszámoló beszéd egész terjedelmében igy hangzott:

A beszéd.

Tisztelt uraim, barátaim, polgártársaim! Nagyon köszönöm, hogy alkalmat adtak nekem, hogy önök előtt most ismét, jó hosszu idő elmultával, nyilatkozhassam. Köszönöm a t. pártelnök ur által hozzám intézett meleg szavakat és szabadjon azon meggyőződésemet kifejezni, hogy akármi történjék is az én személyemmel, Nagyvárad város polgársága a szabadelvü zászlóhoz mindig hü marad; hiszen kétségbe kellene esni Magyarország szabadelvü irányzata felett, ha még Nagyvárad is el tudna attól tántorodni. (Ugy van! Ugy van! Elénk helyeslés.) Most kötelességet kivánok teljesiteni, midőn azokról szólok néhány szót, a mik azon idő óta, mióta önök közt lehetni szerencsém volt, történtek, indokolom azóta követett eljárásomat és igyekezem rámutatni egy pár főirányzatban arra, hogy mit tartok én hazánk érdekében teendőnek. (Halljuk! Halljuk!)

(A mult eseményei.)

Mindenekelőtt kötelességem kifejezni azt is, hogy egyes-egyedül *a magam nevében beszélek saját felelősségemre.* Méltóztatnak tudni, hogy midőn utoljára önökhöz szólani szerencsém volt, teljes erejében állott a képviselőházban az obstrukció, az az obstrukció, amely nem egyes javaslat megakadályozását tüzte ki célul, de célul tüzte ki azt, hogy egy bizonyos célt elérhessen, azt t. i., hogy meggátolva a parlament minden működését, még a lemondott elnökök helyett az elnökök megválasztását is. Akkor kifejeztem, mit tartok az ilyen obstrukcióról; meglehet, nézetem nagyon is erős volt, de lényegére nézve most is azt tartom, hogy ilyen obstrukció a parlamentárizmusra, a szabadságra, a magyar államra veszélyes. (Igaz! Ugy van!) Hála istennek, ez alkalommal megszabadultunk a végső veszélytől, de igen félek, hogy rossz precedenst teremtettünk mert az obstrukció egyszer elérvén a célt, amelyet maga elé kitüzött, igen könnyen kedvet adhat majd előbb-utóbb az obstrukció fegyvereinek ilyen módu használatára olyan pártoknak, amelyek aztán nem fognak ilyen eredménynyel megelégedni, de amelyek törekvésüket egyenesen a magyar állam megbotránkozására irányitják. Adja isten, hogy csalódjam. Bizalmam van azonban, hogy ha bekövetkeznék is ez a szomoru eset, a magyar nemzetben meglesz az az erő, hogy ha kell, még erős fegyverrel is leverje az ilyen törekvést. (Ugy van! Ugy van!)

(Egyezkedések.)

Később a szabadelvü pártból kilépettek közbejöttével, még a volt miniszterelnök inditotta meg megbizottai által a tárgyalást az obstrukcióban egyesült pártok vezérférfiaival arra nézve, lehetne-e módját találni annak, hogy a parlament működése ismét lehetővé tétessék és azon nagyfontosságu javaslatok, amelyek már majdnem elkésve voltak, valahára letárgyalhatók legyenek. Ezen egyezkedő tárgyalások folyamán kitünt, ami különben addig is nyilt titok volt, hogy az ellenzéki obstrukcióban lévő pártok főcélzata: a kormányt leköszönésre s magát a miniszterelnököt többsége dacára végleges visszavonulásra kényszeriteni. Midőn ez nyilvánvalóvá lett, Bánffy miniszterelnök azt mondta, — az adott viszonyok közt igen helyesen — hogy ha sikerül különben olyan megegyezésre jutni elvi szempontból, amelyet ugy ő, mint az őt támogatott pártok elfogadhatnak, személye egy napig sem fog akadályt képezni. (Ugy van! Ugy van! Elénk helyeslés.) Igy folytak azután a tárgyalások belevonásával — még a volt miniszterelnök tudta és beleegyezésbeli belevonásával — a mostani miniszterelnöknek, aki azonban csakugyan igen tevékeny részt is vett. Ily módon létrejött a megegyezés az obstrukció megszüntetését illetőleg. A megegyezés több pontjai ezek voltak: természetesen az elnökök megválaszthatása, még pedig azon tagokból, akiket a szabadelvü párt már régen kijelölt volt; azután, hogy ne akadályoztassék az ugynevezett kiegyezési törvényeknek — az Ausztriával való kiegyezési törvényeknek — keresztülvitele, ugy, amint azokat az akkori kormány beterjesztette, a pénzügyi bizottság el is fogadta egyetlen egy pont változtatásával, amelynek helyébe a mostani miniszterelnök ur által szerkesztett formula iktattatott, de amelyről azelőtt is, még a tárgyalások megkezdése előtt is tisztában volt, hogy maga a szabadelvüpárt az eredeti pontot nem, de ezt a formulát fogná elfogadni és támogatni; ezzel annyira tisztában volt, hogy még az akkori miniszterelnök maga is bejelentette a legilletékesebb helyen, hogy az eredeti szövegben az a pont még a szabadelvüpártnál sem talál támogatást.

Ezek után jöttek, hogy a költségvetés, ugy a mint az hasonlólag benyujtva és a pénzügyi bizottság által már letárgyalva volt, elfogadtassék; továbbá kiköttetett, hogy a kuriai igazolási bíráskodásról szóló javaslat keresztülvitessék, bennhagyásával azon egy szakasznak, amelyet a főrendiház törülvén, a miatt maradt el a törvény keresztülvitele, de mindenesetre némely uj módositásokkal, amelyeknek, hogy mindegyike az életben gyakorlatinak fog-e bizonyulni, az más kérdés, de elvi alapját, irányzatát a törvénynek egyik sem módositotta. És végül, más több apróságot nem emlitve, a házszabályok reviziójára nézve is egyezség jött létre az elnöki jogoknak kisebb mérvü kitágitásával, mint a hogy a szabadelvüpárt ott levő tagjai óhajtották; ez természetesen mindenesetre egy bizonyos javitás. Attól féltünk sokan, sőt egy konferencián én meg is mondtam, hogy mint javitást elfogadom ugyan, de félünk, hogy az elnöki jogoknak csak ennyire való kiterjesztése nem fog elegendőnek bizonyulni a kivánt cél elérésére.

Ezek megtörténvén, bár más név is jött szóba, nemsokára a volt miniszterelnök visszalépése után, a korona a mostani miniszterelnököt *Széll* Kálmánt bizta meg a kormány alakitásával. (Éljenzés.) Ő a kormányt megalakitotta, nagyobbrészt a régi kormány tagjaiból, belevett két uj tagot, akik mind a ketten mindig a szabadelvüpárt tagjai voltak és vele együtt aláirták még az annyira perhorreskált, csufosan ugynevezett Tisza-lexet.

Ezek után a miniszterelnök ur a szabadelvüpártban megjelenvén, elmondta, miben történt megállapodás; megmondta, hogy ez oly paktum, melynek, ha egyik pontja megzavartatik, az által már felszabadulnak a belelépett pártok arra, hogy az egészet semmisnek tekintsék és ha tetszik, az obstrukciót ujra kezdjék.

(A fuzió.)

Azonkivül kifejtette, hogy minden irányban szabadelvü politikát fog követni és a szabadelvüpártra kiván mindenekelőtt támaszkodni, de megmondta azt is, hogy, ha azonban az ő programmja alapján támogatni kivánják olyanok is, akik eddig más párthoz tartoztak, azokat örömmel fogja fogadni. E tekintetben a programmot a szabadelvüpárt természetesen helyeselte és a támogatást kilátásba helyezte.

Azután pár nappal elmondta a miniszterelnök ur a képviselőházban, — meglehet, hogy más szavakat használva — de lényegében ugyanazt, amit a szabadelvüpártban elmondott. A Ház nagy többsége helyeselte és nem sokkal azután, — igen rövid idővel azután, — az eddigi nemzeti párt egy nagy értekezletén kimondotta, hogy fölbomlik és kimondta azt is, hogy miután a Széll Kálmán programmját ő is helyesnek tartja, pártolni szándékozik, ennek következtében belép a szabadelvüpártba.

Nem tagadhatom, uraim (Halljuk! Halljuk!), hogy *ez némi feltünést keltett a szabadelvüpártban,* történtén alig néhány nappal azután, hogy a szabadelvüpárt egyes tagjai, sőt maga a szabadelvüpárt egészében is, bizony a viták hevében, igenis azt mondhatnám, sértő megtámadtatásoknak volt az ellenzék részéről kitéve. (Ugy van! Ugy van!) És nem tagadhatom, hogy voltak a partban sokan, kik azon töprenkedtek, nem kellene-e az ilyen viszonyok közt és pedig mentől többeknek *a szabadelvüpártból kilépni.* Én részemről ennek első perctől *ellene voltam.* (Éljenzés.) Ellene voltam, mert nagy sulyt helyeztem és helyezek ma is a szabadelvüpárt tömör együttlétére. (Helyeslés), de ellene voltam azért is, mert ez által bejött a szabadelvüpártba harminc egynéhány képviselőtársunk, akiket békésebb időben a pártnak legalább is igen nagy része igen szivesen fogadott volna, de okul arra, hogy kilépjenek belőle a régi tagok és a régi tagok kezdjék meg a pártbontás átkos munkáját, elegendőnek nem tartottam volna. (Igaz! Ugy van!)

És megvallom, meggyőződésem ma is, éppen ugy, mint akkor volt, hogy sértettségből, megbántás miatt, hogyha ezen sértettség érzése jogosult lett is volna, pártot bontani hazafias embernek nem szabad. (Ugy van! Ugy van!) Vége a lett, hogy a párt együtt maradt, együtt támogatta a kormányt, együtt a mult ülésszak végeig. Én azon meggyőződésemnek adok kifejezést, nem szólhatva végül egyes tagokról, hogy támogatni fogják a jövőben is; de mert ebből méltóztatnak kivenni, hogy én is támogatni szándékozom, kénytelen vagyok egypár dologhoz szólani. (Halljuk! Halljuk!)

Az egyik, amit nyilvánosan és sok helyt már emlegettek, fölvetettek kérdésül, — de a másik is olyan, a miről magánkörökben is gyakran volt szó, — az egyik az, hogy aki Bánffy kormányát támogatta, hogy támogathatja az a Széll-kormányt. A másik az, hogy ha valaki egy kormányt támogat, azt teszi-e ez, hogy minden egyes tényét helyesli?

Ami az elsőt illeti, bocsássanak meg nekem mindazok, kik 1890. óta miniszterek vagy éppen miniszterelnökök voltak; én sohasem a személyüket támogattam; támogattam őket azért, mert az általános politikai irányzatukkal egyetértettem. (Igaz! Ugy van!) És most is ugy vagyok és ugy leszek amig élek, még abban az esetben is, ha — amit bizony nem kivánok — más kormány jönne az ország élére.

Ami pedig azt illeti, hogy minden egyes tényét helyesli-e az ember egy kormánynak, ha támogatja, szabad legyen erre nézve saját tapasztalatomra hivatkoznom: tizenöt évig voltam kormánytag, legnagyobb idő alatt a kormány elnöke (Hosszantartó lelkes éljenzás.); most is hiával emlékszem meg azon számos hazafiról, ki nem várva, nem kérve, nem is kapva tőlem soha semmit, buzgón támogatott a legnehezebb kérdésekben; de azért tudtam akkor, tudom most is, hogy azok közt egy sem volt, ki kormányzatom minden tényét helyeselte, mert helyeselték általános politikai irányomat és biztak bennem, hogy ahhoz hü fogok maradni. Igy voltam én minden kormánynyal, igy vagyok a mostanival és — ismétlem — igy lennék, amit isten ne adjon, megint egy másik kormánynyal.

(Politikai hitvallás.)

Már most kötelességem megmondani, hogy mi az én politikai irányomnak a két sarktétele. (Halljuk! Halljuk!) Az egyik az: Magyarországot, mint egységes magyar államot, minden uton megerősiteni igyekezni és igyekezni egyuttal arra, hogy ezen állam, amely, mint magyar állam, konszolidált viszonyok közt él, benn e hazában és kivül e hon határain mindenütt elismerve legyen. (Elénk tetszés és helyeslés.) A másik az, hogy ezen állam ügyei, számolva mindig a történelmi fejlődéssel és az adott viszonyokkal, de mindig szabadelvü irányban fejlesztessenek és soha meg ne engedtessék, hogy a reakció győzedelmesen haladjon előre. (Elénk tetszés és hosszas lelkes éljenzés.)

(A sovinizmus.)

De hát, uraim, azt olvasom és hallom, hogy éppen ez a két pont az, amelyet a mostani kormány nem követ; *nem követ soviniszta magyar politikát,* sőt *elalkuszsza a kerületeket* is a nemzetiségeknek és a reakció terjed még a szabadelvüpártban is.

Hát, uraim, ha ez a vád csak addig terjedne, hogy nem követ soviniszta politikát, én azt mondanám, nem követ, igaz, de nagyon helyesen. Mert mi az a soviniszta politika? Mit ért az alatt az egész világ? Azt, hogy egy államban, amelynek polgárai több fajból származnak, az a faj, amely a legerősebb, amely az államalkotó faj volt, minden jogaitól megfosztja az idegen fajból eredő polgárokat, érdekeiket lábbal tapossa és őket erőszakkal bekényszeriteni akarja a saját fajába. Ez az, amivel bent és kint ellenségeink mindig vádoltak, mondhatnám, rágalmaztak. Mert nézzünk végig, volt-e valaha eset, hogy a magyar kormány magyarsoviniszta politikát követett volna. 1848-ban egyformán osztotta meg a jogokat bármelyik fajból származó honpolgárok között, azonkivül pedig 67 óta nemcsak az 1848-iki törvények és az azokon átvonuló szellem, de ujabb pozitiv törvény is határozottan, tisztán lehetetlenné is tette, hogy egy kormány, ha csak törvényt sérteni nem akar, soviniszta politikát kövessen; és azt kérdem, hogy ha soviniszta politikát kivánunk, csak ez a kormány nem követi? Más kormány volt-e, amely követte? Mit tesz ez? Ez először nem felel meg a valóságnak, mert a törvényt nem követvén, nem sérti; másodszor, ha ezt elhiszik, ez a mi ellenségeink malmára hajtja a vizet. (Ugy van! Ugy van!)

Ami azt illeti, hogy elalkudták a kerületeket a nemzetiségeknek, én erre bizonyitékot kerestem, de nem leltem; éppen azért erre az állitásra még annál kevesebbet adok, mert folytonosan és egyenesen mindig a személyeskedés hangján beszél; pedig az nem helyes állitás, amely a személyeskedés fegyvertárából meriti a maga igazát.

(Nemzetiségi képviselők.)

De azt mondják, megnyitotta a képviselőház kapuit ez a kormány nem magyar faju nemzetiségi képviselőknek. Ugyan kérdem, melyik kormány zárta azokat be? (Igaz! Ugy van!) Hiszen az, hogy a passzivitás vagy az aktivitás terére lépjenek-e, mindenesetre tőlük maguktól függött és ismétlem, elhiteti akarni, hogy volt kormány, amely elzárta előlük a kaput, ismét csak olyan állitás, amely ellenségeink kezébe adja ellenünk a fegyvert. De azt mondják, hogy bejön sok nem magyar faju — nemzetiségi, hogy közszóval éljek — képviselő és majd alakulnak a Házban külön *nemzetiségi pártok.* T. uraim! Ha csakugyan az esetleg bejövő nemzetiségi képviselők vagyis a nem magyar fajból eredő képviselők ott, a helyett, hogy egyik az egyik, másik a másik meglévő párthoz csatlakoznék és annak keretébe beolvadna, külön klubot vagy klubokat, vagy pártot vagy pártokat alakitanának, ezt én is egy, nem éppen végveszélyesnek, de sajnos visszaesésnek tartanám; mert méltóztassanak egy kissé a multba is visszanézni: hiszen ilyen pártok és pártklubok éveken át voltak a képviselőházban és nézzük meg, mikor szüntek meg? Megszüntek akkor, midőn egyfelől egyesülvén egy tömör, egy erős szabadelvüpárt, másfelől a rendezés utjára jövén a pénzügyi kérdések, a tulzó nemzetiségek elvesztették azt, amiben reménykedtek, hogy a magyar állam már inog és még jobban fog inogni. (Ugy van!) Akkor volt ez, hogy ezek önmaguktól megszüntek és egyáltalában a nemzetiségek higgadtabb elemei, azok, akik fajukhoz hivek voltak, de kötelességüket a magyar állam iránt is értették és teljesitették, vették inkább kezükbe a vezetést és a nemzetiségi kérdés kezdett csendes, törvényes mederbe térni. De mikor ujultak ezek meg ismét? Akkor, mikor a köztünk kiütött pártharcok alatt ismét reménykedni kezdtek a tulzók, hogy válság áll be a magyar államban. Hiszen a tulzók ez ujabb agitációja nem ma kezdődik, nem is, mióta ez a kormány él; hiszen a hires memorandumot, hiszen a nemzetiségi kongresszust nem ez alatt a kormány alatt tápasztalták. Igaz, az akkori kormány több-kevesebb szigorral éreztette velük a törvény sulyát, éreztette a magyar állam hatalmát. De, uraim, meg vagyok róla győződve, semmi kétségem az iránt, hogy, ha ilyen most történik, a mostani kormány is ugyanazt teszi. (Igaz! Ugy van!)

(A nemzetiségi kérdés.)

De hát, uraim, mit kell tennünk, hogy a nemzetiségi kérdésben a tulzók befolyása ismét visszaszorittassék? Mindenekelőtt természetesen tisztában kell lenni azzal, hogy mihez van törvény és történelmi fejlődés utján jogunk, kötelességünk és miben áll az, amivel a nemzetiségek nekünk tartoznak. Nekünk jogunk van a hon bármely polgárától, bármely fajhoz tartozzék, megkövetelni, hogy az egységes magyar államnak hü fia legyen (Ugy van!), ez iránti kötelességét teljesitse, jólétét elmozditani igyekezzék, akik ezt teszik, azokat igyekeznünk kell

még szociális téren is magunkhoz vonni, de ellenben kötelességünk azokkal szemben, akik ezen kötelességet megiagadják, akik talán ezek ellenében izgatnak, a törvény kérlelhetetlen szigorával sujtólag fellépni. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.)

Ez az ut, amelyet én és azt hiszem, legalább is a többsége a magyar kormányoknak követett és amelyet — én legalább arról vagyok meggyőződve — követni fog a mostani kormány is. Egyik ember hangosabban beszél, a másik csendesebben; de ami a haza iránti tartozás, azt leróni mindenkinek nemcsak feladata, de mulhatatlan kötelessége is.

De szükséges még az is, hogy a politikában szükséges vitáinkat ne folytassuk ugy, hogy politikai ellenfelek helyett ellenségekké legyünk; ne akaszszuk meg soha a parlament működését.

(Reakcionárius szellem.)

Hát, t. uraim, hátra van még az vád, hogy kerületeket elalkudott a néppártnak és a reakcionárius irányzatoknak és a reakcionárius szellemet becsempészni engedi a szabadelvüpártba.

Ami azt illeti, hogy kerületeket elalkudott, itt ismét csak azt mondhatom, hogy amig bizonyitékot nem látok, ez engem bizalmamban megingatni nem fog, sőt hozzáteszem, hogy ilyen vádakat emelni kellő, tökéletes bizonyitékok nélkül, ha szeliden akarok szólani, nem helyes eljárás.

Ami pedig a reakciót illeti, ennek becsempészését a szabadelvü pártba, én nem hiszem, hogy ezt a kormány eddig tette volna. Nem teszi, nem is fogja tenni; de ha mégis megtenné, legyenek azok az urak, akik e miatt nyugtalankodnak, annyi bizalommal a szabadelvü párthoz, hogy abban is vannak emberek (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.), akik, ha a füvet nőni nem hallják, mint a magyar ember mondja (Igaz! Ugy van!), látni és hallani tudnak is, akarnak is és ha csakugyan észrevették az ilyet, bárkitől jönne is ez, lenne bátorságuk azzal egyenesen szembeszállani. (Élénk tetszés. Helyeslés és tetszés.)

(Teendők.)

Tisztelt uraim, választóim, polgártársaim! Most még kötelességem volna talán, de bizonyosan is az, a jövendő legközelebbi és még későbbi teendőkről is szólani. De azt hiszem, hogy azt most részletesen tenni annyi volna, mint a már is hosszu beszéd után visszaélni az önök türelmével. (Halljuk! Halljuk!) pedig be kell, hogy valljam, hiába, a hetven esztendő közeledik már. (Hosszantartó, szünni nem akaró lelkes éljenzés és taps.) Saját erőmet mindenesetre felülmulná ez; éppen azért engedjék meg, hogy ez alkalommal csak három fődologra nézve, ami azt hiszem, Magyarországon sok embert nyugtalanit, sok embert izgat, mondjam el az irányt, amelyet követni kötelességemnek tartok.

Az első az, hogy ami erőt nekem istent adott, annak megfeszitésével fogok ellenállani minden olyan törekvésnek, amely a nemzet három nagyfontosságu osztályának: a *földmivelőnek*, az *iparosnak* és *kereskedőnek* érdekeit egymás ellen kiélesitenek, kihasználni akarja és azért őket maga ellen ingerli. (Élénk helyeslés.) Sőt feladatomnak azt fogom tekinteni, odahatni, hogy amennyiben volnának, sőt vannak is bizonyosan mindegyiknek olyan speciális külön óhajai vagy érdekei, amelyek a másikéval nem egészen illenének össze, azok a kölcsönös méltányosság alapján kisimittassanak ugy, hogy hazánknak ezen három oly fontos osztálya egyértelemmel harmónikusan tudjon ugy saját érdekében, mint a haza érdekében működni. (Élénk helyeslés.) És azonfelül, amennyire lehet, hogy az a meggyőződés terjedjen el országszerte mind a három osztályban, hogy *állandóan egyik sem boldogulhat a nélkül, ha a másik kettő is nem boldogul.* (Igaz! Ugy van!) Azontul, ha lehet, még nagyobb erélyivel fogok ellent állani azon törekvéseknek, amelyek azt, a mi hazánknak eddig büszkesége és nemzetünknek e mellett szerencséje is volt: *a felekezetek közötti béket meg akarnák bontani.* (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés és éljenzés.) És itt már azt tartom, tisztelt uraim, hogy rajta kell lenni mindenkinek, hogy teljesen felekezeti különbség nélkül, sőt nem tekintve még az egyes pártok határaira sem, alakuljon egy erős falanx, amelyen az ilyen hazafiatlan törekvés megtörjék. (Élénk tetszes és éljenzés.)

(Az ausztriai zavarok.)

A harmadik, amiről szólni akarok, természetesen kellő óvatossággal, *az osztrák viszonyok.* Azt hiszem, alig van gondolkozó ember Magyarországon, aki ne bizonyos aggódással nézné azokat, amik ott néha történnek. Természetes is, mert hiszen közös fejedelem alatt élvén, vannak bizonyos viszonyok odaát, amelyek hatásukat nálunk is éreztetik. De én arról is meg vagyok győződve, hogy nincsen köztünk talán az országban senki sem, vagy ha van, igen kevés, aki nem óhajtaná, hogy ott azok a viszonyok mentül előbb, még pedig alkotmányos alapon tisztába hozassanak. De, uraim, én részemről nem tudok, nem is akarok lemondani arról, hogy ez nem nagyon hosszu idő alatt megtörténjék; de jót ezért természetesen senki sem állhat. Arról, hogy mit kelljen tennünk, beszélni ma nevetségesnek tartanám, mert hiszen ez attól is fog függni, hogy azon viszonyok hogy fognak ott alakulni, mi történik ott, ha a tőlünk óhajtott események helyett az ellenkező következik be. Két dologra nézve azonban megmondom, hogy tisztában legyünk. Az egyik az, hogy bármily módozatok is kelljenek hozzá, a mi királyunk iránti azt a kötelességet amely a pragmatika szankciónak az 1723-iki törvényekbe beiktatásából származik, nekünk teljesitenünk kell és teljesitjük is; a másikat, a közgazdasági kérdéseket illetőleg, az a nézetem, hogy amint ott a viszonyok megalakultak, az mi reánk kötött marsrutát nem szab. (Igaz! Ugy van!) Akkor is a magunk érdekei alapján kell megfontolni, milyen politikát kövessünk közgazdasági tekintetben. (Helyeslés.) Lehet, hogy akkor az ország többsége azt fogja hinni, hogy a külön vámterület van érdekében; akkor azt kell csinálni; (Igaz! Ugy van!) de, ha az ország többsége ugy, mint eddig tette, abban a nézetben lesz akkor is, hogy előnyösebb lesz a közös vámterület, semmi, a mi Ausztriában történt, minket attól kényszeritőleg eltérithetni nem fog. (Helyeslés.) És csodálom, hogy éppen azok, kik még azt az összeköttetést, amely a fejedelem egysége folytán a monarkia két állama közt van, részint tulságosnak tartják, részint szeretnék semmisnek tekinteni, épp azok állanak elő azzal: hja, az osztrák viszonyok folytán ezt meg ezt meg kell tenni. Én olyan függésben hazámat Ausztriától soha sem láttam, nem is látom, nem is fogadom el. (Élénk tetszés és helyeslés.)

(Uj választások.)

Hát tisztelt barátaim, most még néhány szót az egy év leforgása előtt törvény szerint bekövetkezendő *választásról.* (Halljuk! Halljuk!)

Én azt tartom, hogyha valaha, ugy ma az ország érdeke azt kivánja, hogy a választásokból a szabadelvüpárt — a mostaniról beszélve — mint tömör, egységes párt jöjjön vissza, mint többség. (Helyeslés.) Én természetesen minden viszonyok közt ezt óhajtanám; de az ellenkező nem töltene el aggodalommal, ha azt látnám, hogy ha kisebbségben marad is a szabadelvüpárt, jöhetne helyette egy, ugyan némelyekben ellennézetü, de hazafias, erős többség. De vajjon van-e valaki, aki ezt hiszi?

Higyjék el uram, nem ok nélküli aggodalom az, amely ebben az esetben bánt, az ugyanis, hogyha a szabadelvü párt nem jön vissza, mint többség, a képviselőház feloszlik egyes töredékpártokra, amelyek közül többséggel egy sem bir, amely tehát nem tud támogatni, fenntartani semmit és senkit. Hogy az ily pártoszlás hova vezet, hogy erről meggyőződjünk, fájdalom, nem nagyon messze kell néznünk. (Tetszés.) És én hiszem, hogy a szabadelvüpárt, nem mondom, az egyénekben, de visszajön, mint többség mai elvei mellett. De ehhez kell, hogy a hazának szabadelvü polgárai teljes lelkesedéssel és buzgalommal menjenek bele az akkor biztosan megujuló és nem mondom, hogy mindenütt kellemesnek igérkező küzdelembe; de viszont, hogy a szabadelvüpárt tagjaitól ezt várni lehessen, szükségesnek tartom, hogy a szabadelvüpárt vezetősége, tehát a kormány is, megnyugtatást adjon a párt tagjainak és az országnak abban, hogy ha valaki, természetesen szigoruan a törvény korlátai között, de buzgó lelkesedéssel belemegy a küzdelembe, az az ellenzék által ellene támasztott gyanusitásokkal, megtámadtatásokkal szemben elejtetni nem fog. (Helyeslés.) A másik, hogy a törvényt szigoruan egyformán fogja éreztetni, ha tullépnek a törvényes korlátokon, az ellenzékiekkel épp ugy, mint a szabadelvüekkel; (Helyeslés) hogy e kettőtől eltérés még az általam igen nagyrabecsült békesség kedvéért sem fog történni. Én hiszem és bizom, hogy a kormány meg fogja tenni.

Ezek után még csak egy óhajtásom van és ez már nem a kormányhoz szól, hanem szól azokhoz, kik a szabadelvüpárt zászlaja alatt hirdetik, — mert azt mondják legalább, hogy az alatt hirdetik — hogy: kerületeitek el vannak adva, el vannak paktálva, ti ne számitsatok semmire, a nemzetiségeknek, a néppártnak, mindenkinek odadobják áldozatul a szabadelvüpártot — azok gondolják meg, ha ez hitelre talál, ha ezt hirdetik és pedig, ismétlem, a szabadelvü firma alatt, hogy a vezetőség azokat, kiknek azt támogatni, kiknek azt a törvény korlátai közt megvédeni kellene, előre is elpaktálják, hogy azok fognak-e azután abba a küzdelembe oly lelkesen belemenni, mint kellene. (Igaz! Ugy van!)

És azt is hozzáteszem: sok ember van az országban, egyformán jó szabadelvü, az egyik gyengébb, a másik erősebb jellemü, — a küzdelemben értem — vajjon nem fog-e olyan is akadni, aki örül azon, hogy ime, a szabadelvüpárton mondják, igaznak kell lenne, csupán azért, hogy lelkiismerete megnyugtatásával vonja ki magát a küzdelemből. Ha meggondolnák ezeket, azt hiszem, óvatosak lennének ilyesminek a hirdetésben vagy legalább nem hirdetnék szabadelvü firma alatt. (Élénk helyeslés.)

Hát, t. uraim, barátaim, választóim, végére értem ma elmondani szándékolt beszédemnek. Köszönöm, hogy türelmükkel megajándékoztak. Hogy velem mi fog történni, azt nem tudom. Meglehet, e beszédet ugy fogják tekinteni, mint *egy kopott óra gyenge ketyegését*, melylyel nincsen miért vesződni. De lehet az is, hogy amint eddig történt, mindent félreértve, esetleg félremagyarázva, minden oldalról megtámadnak. Mi fog történni, mondom, nem tudom. De higyjék el nekem, nem is törődöm vele, megszoktam régi idő óta ezt az utóbbi eljárást. (Élénk felkiáltások: Éljen Tisza Kálmán!)

Én azért mondtam el az általam mondottakat, mert egyfelől kötelességemnek tartottam irányom felől teljesen tisztán nyilatkozni t. választóim előtt, de másfelől azt is tartottam, hogy ha valaki a politikai pályán megvénült és annyiszor tapasztalta nemzete nagy részének jóindulatu támogatását, annak, ha vannak aggályai bizonyos helyzetben, kötelessége azon aggályokat lefiedezni, (Igaz!); ha nem aláposak, annál jobb, ha pegig alaposak, hogy legalább a maga részéről megtette légyen, amit helyzetében megtennie kell. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Ezen az uton vágytam arra, amit ha elértem — pedig ugy érzem, elértem — nyugodt vagyok, hogy az én legszigorubb birám, lelkiismeretem azt mondja: Teljesitetted kötelességedet!

Ajánlom magamat szivességükbe. (Hosszantartó, szünni nem akaró, élénk tetszés, éljenzés és taps.)

A banket.

Nagyvárad, september 10.

A *Fekete sas* nagytermében délután egy órakor társas-lakoma volt, melyen *Tisza* Kálmán jobbján Beöthy főispán, balján Hlatky Endre pártelnök ült. Jelen voltak: *Vásárhelyi* Béla főrendiházi tag, a Nagyváradra érkezett országgyülési képviselők, Nagyvárad és Biharvármegye előkelőségei, közöttük *Ritoók* táblai elnök, Schlauch Nándor, Des Echerolles Kruspér Károly, Konrád Márk, Mezey Mihály, Hegyessy Márton, Sal Ferenc stb. Az első tósztot *Beöthy* főispán mondta a királyra, *Radl* Ödön Tisza Kálmánt köszöntötte fel, aki életében egy eszmét, a szabadelvüség eszméjét képviselte és megteremtette a nemzeti államot. Most, mikor aggasztó jelenségek merülnek fel, felekezeti kasztszellem üti fel fejét, jól esik Tiszára nézni, aki visszavonult őrálló katonának alkotásai sorsára vigyázni. Tiszát, mint embert is magasztalja. *Hlatky* Endre Széll Kálmánra tósztozott. Inditványára *a miniszterelnöknek üdvözlő táviratot küldtek. Hoványi* Géza a szabadelvü eszmékre mondott köszöntőt. *Radó* Ignác a vendégeket éltette. *Tisza* Kálmán arra emelte poharát, hogy a sok oldalról felhozott aggodalmakkal megzavart egyetértés és együttmüködés a szabadelvü pártban helyreálljon. *Magyarország fiai első sorban a szabadelvüséghez tartoznak.* Minden képzelt vagy valódi sérelmet elfeledve vállvetve működjenek a haza felvirágzására. (Éljenzés.) *Pulszky* Ágost Tiszát köszöntötte fel, mint aki megmutatta, hogy a pártfegyelem megtartása mellett teljes őszinteséggel kifejezhető az egyéni meggyőződés. *Tisza* Kálmán ujabb felszólalásában köszönetet mondott az ovációkért. Éjjel *Tisza* Kálmán Budapestre utazott.

*

A *Széll* Kálmán miniszterelnöknek küldött távirat szövege a következő:

Nagyméltóságu Széll Kálmán miniszterelnök urnak Budapesten. Képviselőnk mai beszámolóbeszéde alkalmából fogadja a nagyváradi szabadelvü polgárok üdvözletét és jókivánatait. *Hlatky* Endre, a nagyváradi szabadelvüpárt elnöke.

Horánszky Nándor Egerben. Mint levelezőnk táviratozza, *Horánszky* Nándor s több politikai barátja a napokban Egerben voltak, ahol meglátogatták Samassa érseket. A látogatásnak ott politikai jelentőséget tulajdonitanak.

KÜLFÖLD.

A khinai háboru.

Budapest, szeptember 20.

Berlinből ujra meg ujra azt a rendületlen meggyőződést nyilvánitják, hogy a Bülow köriratában foglalt német javaslatot a hatalmak feltétlenül elfogadják. Eddigelé azonban ugy áll a dolog, hogy éppen Berlinből cáfolják meg azt, hogy az *angol kormány* máris csatlakozott volna Németország lépéséhez. Az angol kormány még nem határozott ebben a kérdésben. Ellenben többszörösen jelentik Washingtonból, hogy az *amerikai kormány* egyenesen visszautasitja a német javaslatot, sőt Amerika ki is lép a koncertből, ha a többi hatalmak hozzájárulnának a német külügyi kormány által felállitott követelésekhez. *Oroszország* még szintén nem nyilatkozott s nagyon kérdéses, hogy nem ugyanolyan álláspontot fog-e elfoglalni, mint állitólag Amerika. De tény, hogy egyes orosz lapok helyeslik a német köriratot. *Japán* magatartása szintén kétes. *Franciaország* bizonyára bevárja Oroszország elhatározását s ahhoz fog csatlakozni; végre *Ausztria-Magyarország* és *Olaszország* kétségtelenül csatlakozni fognak Németországhoz.

(A német körirat.)

Köln, szeptember 20.

A *Köln. Ztg.*-nak jelentik Berlinből: Az összes táviratok megegyeznek abban, hogy a külföldön méltányosnak és igazságosnak tartják Németország javaslatát. Oroszországból, Japánból és Amerikából még nem jött ugyan válasz, de alapos az a föltevés, hogy ezek a kabinetek is jóakaróan megvizsgálják és végül elfogadják a német javaslatot. Az bizonyos, hogy a német jegyzék mindenütt nagy hatást tett és mindenki meg van győződve, hogy a bünösök megfenyitése nélkül nem remélhető a rend állandó helyreállitása.

London, szeptember 20.

A *Morning-Post* newyorki távirata szerint a washingtoni hirek megegyeznek abban, hogy *az Egyesült Államok kormánya gróf Bülov javaslatát keresztülvihetellennek tartja.* Az ellenségeskedések kitöréséért felelős személyeket csak a vizsgálat nyomozhatja ki. A külügyi hivatal inkább *Salisbury* miniszternek azt a javaslatát pártolja, hogy

a tárgyalást tegyék függővé a császárnak Pekingbe való visszatérésétől.

London, szeptember 20.

*Washington*ból jelentik: Az *Evening Post* ugy tudja, hogy az *amerikai kormány* a német inditványra *kedvezőtlenül* fog válaszolni s ha Németország ragaszkodik az inditványához, akkor ez az *Egyesült-Államok*at *a hatalmak koncertjéből való kilépésre* fogja kényszeriteni.

Berlin, szeptember 20.

Londoni táviratok jelentették, hogy az angol kormány elfogadta a gróf *Bülow* jegyzékében foglalt feltételeket és a jegyzékhez való hozzájárulását már tudatta a német kormánynyal. Ezek a jelentések *alaptalanok. Az angol kormány hivatalosan még nem nyilatkozott.* Alaptalan az a hir is, hogy az amerikai kormány a német jegyzékkel ellentétben formulázott inditványt terjesztett elő.

Alapos az a remény, hogy Bülow jegyzéke a hatalmak között *teljes egyetértésre fog vezetni.* Nem fog komoly nehézséget okozni az sem, hogy mi történjék az *özvegy császárnéval*, mert *megbüntetéséhez a német kormány nem ragaszkodik.*

Az valószinü, hogy a tárgyalás a jegyzék felett hosszu ideig fog tartani, mert a pekingi követek csak hetek mulva fogják megadhatni a kért felvilágositásokat a valódi bünösökről. Addig is folytatni fogják a hadmüveleteket. Gróf *Waldersee* holnap Pecsilibe érkezik.

Berlin, szeptember 20.

A Wolff-ügynökség jelenti *New Yorkból* e hó 19-éről: Washingtoni jelentések szerint ma miniszter tanács lesz, melyben határozni fognak a khinai főbünösök megbüntetésére vonatkozó német jegyzékre adandó válasz dolgában.

Pétervár, szeptember 20.

A német kormány körjegyzékét a pétervári *Herold* és a *Birzevija Vjedomoszti* helyeslőleg tárgyalja.

London, szeptember 20.

A Reuter-ügynökség jelenti Sanghaiból: Az a berlini jelentés, hogy Vilmos császár a tárgyalások megkezdése előtt a büntettek okozóinak kiszolgáltatását kivánja, ott nagy megelégedést keltett. Miután Sanghai most már biztositva van, a konzulok abbanhagyták a rendes értekezleteket.

Washington, szeptember 20.

A Fehérházban tegnap este tartott értekezletben *Mac Kinley*, *Kriggs*, *Cortin*, *Hill* és *Adee* vettek részt. Hir szerint a német javaslatra az értekezleten megállapitott válasz diplomáciai *visszautasitása a német javaslatnak.*

(A hangulat Khinában.)

London, szeptember 20.

Egy 18-iki sanghaii távirat jelenti, hogy most már bizonyos, hogy *a khinai tárgyaló biztosok vonakodni* fognak olyan békejavaslatokat elfogadni, amelyek *diffamáló büntetést* rónának *a császárnéra.* A középső és a déli tartományok alkirályai, akik a konzulokkal való megegyezés értelmében elvállalták tartományaikban az idegenek oltalmazását, ily javaslatnak szükség esetén erőszakkal is ellene fognak szegülni. Az ellen nem lenne kifogásuk a khinaiaknak, ha a császárnét *megfosztanák hatalmától és befolyásától*, de ennél tovább nem akarnak menni. Ellenben *helyeselnének minden fenyitést*, amelylyel *Tuan* herceget és *a többi tisztviselőket* részesitenék, akik a zavarokért felelősek.

Az amerikai konzul becslése szerint a boxer fölkelés alatt 40—50.000 bennszülött keresztényt koncoltak föl, amiért nem akarták hitöket megtagadni.

(Az orosz javaslat célja.)

London, szeptember 20.

A *Morning Post* washingtoni levelezője jelenti a következőket:

Mikor az orosz kormány a Pekingből való kitakarodást inditványozta, *Salisbury* megbizta Anglia pétervári képviselőjét, hogy táviratilag tudja meg ez inditvány tulajdonképpeni inditó okát. Erre *Macdonald* azt jelentette, hogy a *cár* csak a Pekingből való kitakarodást várja, hogy Khinával szemben a birodalom egyedüli barátjának tüntesse fel magát és ezért Mandsuriát követelje a maga számára. Macdonald ez állitásának helyessége mellett kétségbevonhatatlan bizonyitékokkal is szolgált. És arról is értesitette Salisburyt, hogy orosz csapatokat állitottak fel a mongol határ mentén, a nélkül, hogy erre okot hozhattak volna fel. Scott Károly pétervári brit követ időközben arról szerzett tudomást, hogy ha Pekinget a hatalmak elhagynák és Khina nem egyeznék bele Oroszország kártéritési inditványába, akkor a khinaiakat felizgatnák a határ mentén oly célból, hogy Oroszországnak ürügye legyen orosz csapatokat küldeni Pekingbe a határon át. Az orosz kormány a főváros megszállása után abban a helyzetben lett volna, hogy Khinának feltételeket diktáljon és minden európai beavatkozást meghiusitson. Scott Károlynak ez állitása igazolására szintén vannak bizonyitékai.

(Khinai csapatmozgalmak.)

London, szeptember 20.

A *Standard* jelenti Sanghaiból e hó 18-diki kelettel:

Hei-Liang, magasrangu mandsu, Hunan tartományból, e hó 9-ikén Hunan tartomány 8000 főnyi csapatával Tatung-ube (Sanzi tartomány) érkezett és közölte az özvegy császárnéval, hogy még nagyobb csapatok is utban vannak. Az özvegy császárné köszönetét fejezte ki az alkirályok és kormányzók részéről iránta tanusitott lojalitásért.

A *Times* jelentése szerint *Nankingban* az idegenellenes párt befolyása *Liu-Kun-Ji* alkirálylyal szemben nőttön-nő.

(Harc a khinaiakkal.)

London, szeptember 20.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Pekingből e hónap 12-ikéről: *Hoepfner* tábornok oszlopa e hó 11-ikén reggel érkezett Liang-Hsiangba. A helységet boxerek és császári khinai csapatok tartották megszállva; *Hoepfner* tábornok tüzérségével lövette. Azután a kapukat dinamittal fölrobbantották s utcai harc fejlődött. *A khinaiaknak nem adtak kegyelmet. Ötszáz embert megöltek.*

London, szeptember 20.

A Reuter-ügynökség jelenti *Takuból* mai kelettel: A szövetségesek ma reggel megtámadták a *paitangi erődöket.* Az ágyuzás, mely igen heves, egyre tart.

(Li-Hung-Csang.)

Sanghai, szeptember 19.

Li-Hung-Csang hir szerint tegnap este Taku elé érkezett. A Vusung-erődök lobogóját 19 ágyulövéssel üdvözölték. Az idegen hadihajók nem vettek részt az üdvözlésben. Seng tháviróigazgató nem utazott el Li-Hung-Csanggal, hanem még itt van.

(Waldersee.)

Frankfurt, szeptember 20.

Gróf *Waldersee* augusztus 31-én levelet irt feleségének a *Sachsen* hajóról. A *Frankfurter Zeitung* a levélből közli a következőket:

Gróf *Waldersee* tudatja, hogy eddig kedvező volt az ut. De a Vörös tengeren olyan iszonyatos volt a hőség, hogy sokan megbetegedtek.

Tegnap szomoru napunk volt, irja a gróf. Esőt vártunk, de hasztalan. A hőség folyvást emelkedett. Árnyékban 38° Celsiust mutatott a hőmérő. A forróság egy áldozatot szedett. A 13. tábori tüzérezredből egy kórházi segéd meghalt. Az orvosok nem tudtak rajta segiteni. Este rövid ima után a tengerbe vetettük holttestét. Aztán isteni tiszteletet tartattam. Általános megelégedést keltett, hogy isteni tiszteletet rendeltem el.

(A csapatok visszavonása.)

London, szeptember 20.

A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből e hó 24-éről: A jelek arra mutatnak, hogy a *szövetségesek csapataiból 10,000 ember Pekingben fog telelni.* A német csapat a legnagyobb és valószinüleg a környékbeli városokba fogják szétosztani. A japánok a csapatok legnagyobb részét *Nagasakiba* fogják visszavinni. Az *oroszok közül csupán 2000 ember fog ittmaradni.* Egy németekből, angolokból és franciákból egybeállitott expedicióval be akarják cirkáltatni az országot. Conger amerikai követnek az a véleménye, hogy Pekinget mindaddig megszállva kell tartania az idegen csapatoknak, mig a viszonyok bizonyos rendezése eléretett. Egyébként a szövetségesek expediciójának minden haszna kárba vesznék.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 15-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK.

A bankó hölgyei.

— Jelenet. —

Használati utasitás: Ezt a cikket legjobb ugy olvasni, hogy az ember a kezében tart egy uj huszkoronás bankót.

Az osztrák: Tessék. Megint csak együtt kell lennem ezzel a kis lipótvárosi hölgygyel...

A magyar: Ugyan mit henceg maga, magának nincs is fülbevalója! Nézzen rám... ez a fülbevaló igazgyöngy, ez többet ér, mint ez az egész rongyos bankó!

Az osztrák: Izléstelen dáma. Ha maga klasszikus hölgy akar lenni, miért süti a haját? Ki hallott valaha frou-frous, fülbevalós Hungáriáról? A frizurája még hozzá szecessziós is...

A magyar: Ugy fésülködöm, ahogy nekem tetszik. Ausztria nekem nem parancsol.

Az osztrák: És milyen karikák vannak a szeme körül! Nagyságos asszonyom, ön nem aludt az éjjel. Hol lumpolt?

A magyar: Az orfeumban voltam Mecenseffy titkár urral... Jól tudom, kis hamis, hogy magának Bilinski kormányzó udvarol. Jobb lesz erről hallgatni.

Az osztrák: Pfuj, a szája milyen érzéki! Milyen kacéran néz... A kis fiuk szerelmesek lesznek magába...

A magyar: Ez a cél! Legalább már korán megtanulják becsülni a pénzt!

Az osztrák: Hisz maga olyan frivol személy, oly kihivó villanása van a szemének, mintha egy lipótvárosi elvált asszony volna, aki most megy a kaszinó estélyére, hogy férjet — vagy legalább is egy kis kalandot szerezzen...

A magyar: Asszonyom, ön tullép a megengedett határon.

Az osztrák: Tudja isten, honnan hozták magát! Maga nem méltó arra, hogy helyet foglaljon müvelt családok asztalán.

A magyar: Ezennel beszüntetem önnel az érintkezést.

Az osztrák: Hát még büszke is! *(gunyosan)*: Tiszteltetem Mecenseffy titkár urat... Mikor mennek megint együtt lumpolni?

—o.—

Budapest, szeptember 20.

— A kereskedelmi miniszter Bécsben. *Bécsből* jelentik, hogy *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter tegnap este odaérkezett.

— Császka érsek jubileumához. *Császka* György kalocsai érsek jubileuma alkalmából a *Budapesti Ujságirók Egyesülete*, amelynek a jótékony főpap egyik legelső alapitó tagja, küldöttséget meneszt Kalocsára, amely igen diszes kiállitásu üdvözlő iratot nyujt át az ünnepelt egyházfejedelemnek. A küldöttséget *Czíklay* Lajos, az egyesület segitő alapjának alelnöke vezeti. A katolikus irók és hirlapirók országos Pázmány-Egyesülete pedig 5 tagu küldöttséggel képviselteti magát a jubileumon.

— A bécsi községtanács tisztelgése a királynál. A király — mint *Bécsből* jelentik, — ma délelőtt fogadta a községtanács elnökségét *Lueger* polgármester vezetésével. A küldöttség Bécs városának rendkivül müvészies kivitelü föliratát nyujtotta át a király hetvenedik születésnapja alkalmából. A fölirat az üdvözlés után kiemeli Bécs virágzását, melyet az uralkodó jóindulatának köszönhet, majd igy végződik:

Ha a mult idők számos emlékének el is kellett tünnie a haladás követelményei következtében, egyet az utódok mindenkor drága örökségként megőriztek és ápoltak: a szeretetet a legfelsőbb uralkodóházhoz, melyhez mi is törhetetlen hü odaadással ragaszkodunk. A mindenható óvja s tartsa meg felségedet sok-sok éven át az egész haza és Bécs székesfőváros javára.

A *Wiener Rathhaus-Correspondenz* ezt a kommünikét adta ki a községtanács tisztelgéséről:

Bécs város küldöttségének ő felsége által történt fogadása alkalmával *Lueger* polgármester azt a hódolattal teljes kérelmet fejezte ki, hogy ő felsége méltóztassék a föliratot legkegyelmesebben elfogadni s legyen meggyőződve a székes főváros örök szeretetéről és hüségéről. Ő felsége köszönetet mondott Bécs város küldöttségének Bécs lakossága jól ismert ragaszkodásának és hüségének ujabb kifejezéséért, mely érzelmek hetvenedik születésnapja alkalmából ismét oly fényesen nyilvánultak és megelégedését fejezte ki a villamos vasut épitésének haladásáért és a város szép világitásáért s *megdicsérte a bécsi községtanács szorgalmát*, kijelentvén, hogy mindig nagy érdeklődéssel kiséri Bécs haladó fejlődését.

— **A szerb főkonzul távozása.** *Barlovác* György budapesti szerb főkonzult római szerb követté nevezték ki. *Barlovác*, aki hat évi budapesti tartózkodása alatt budapesti körökben sok szimpátiát és elismerést szerzett működésével, a diplomáciai teendőkön kivül a szerb-magyar kereskedelmi viszony fejlesztése körül is kiváló szolgálatokat tett, amennyiben ő teremtette meg az itteni szerb kereskedelmi ügynökséget, melynek fővezetésével is meg volt bizva. Távozása után az ügynökség ügyeit *Weisz* Soma konzul teljesen önállóan fogja vezetni.

— **A perzsa sah Bécsben.** *Bécsből* táviratozzák: A perzsa sah ma délután 5 óra 45 perckor Bécsbe érkezett. Minden állomáson, melyet az udvari vonat Marienbadtól Bécsig érintett, megjelentek a hatóságok fejei a sah üdvözlésére. Diszszázadot is állitottak fel Bécsben. A diszesen felékesitett Ferenc József-pályaudvar előtt egy diszszázad állott zászlóval és zenével. A sah fogadására megjelentek az összes főhercegek, Üxküll hadtestparancsnok a tábornoki kar élén, a miniszterek, az udvari méltóságok, a helytartó és a polgármester. Kevéssel a vonat érkezése előtt megérkezett a király, akit utközben a közönség mindenütt lelkes ovációban részesitett. Az udvari vonat megérkezésekor a zenekar a perzsa nemzeti himnuszt játszotta. Ő felsége igen szivesen üdvözölte a saht és bemutatta a főhercegeket, akiket a sah szintén szivesen üdvözölt. Ő felsége és a sah megszemlélték a diszszázadot és azután kölcsönösen bemutatták a kiséreteket és az udvari méltóságokat. Rövid cercle után a sah egy a la Daumont udvari fogtba szállt és a király jobbján a Hofburgba hajtatott. A főhercegek és a kiséretek hosszu kocsisorban követték őket. Az egész uton minden fegyvernemből kirendelt csapatok állottak sorfalat. Mikor az udvari fogat elhaladt előttük, a zenekarok a perzsa nemzeti himnuszt játszották és a csapatok tisztelegtek. A csapatok mögött egybegyült sok ezer főnyi közönség igen élénken üdvözölte a saht. A Hofburgban a főhercegnők, gróf Goluchowski külügyminiszter, gróf Hunyady főszertartásmester és a többi udvari méltóságok gyültek egybe a sah üdvözlésére. Este ő felségénél a bécsi császári palotában udvari ebéd volt, amelyen a perzsa sah, a nagyvezir, a perzsa méltóságok, a Bécsben időző főhercegek és főhercegnők és a főudvarmester vett részt. A sah ő felségétől jobbra ült. A többi méltóságok egy másik teremben ebédeltek.

*

Széll Ignác államtitkár a belügyminiszter nevében tegnapi kelettel a következő átiratot intézte a képviselőház elnökéhez:

A perzsa sah ő felsége fogadására megállapitott programm értelmében ez évi szeptember 25-én este nyolcadfél órakor a Dalmüszinházban rendkivüli bérletszünetes diszelőadás fog tartatni. Erről van szerencsém Nagyméltóságodat azzal értesiteni, hogy e diszelőadásra rendes helyárak mellett igénybe venni szándékolt jegyet e hó 21-én bezárólag a magy. kir. Operaház intendánsi hivatalánál kiváltani, ama képviselőházi tagok névjegyzékét pedig, kik e diszelőadásra a rendes helyárak mellett jegyet váltani óhajtanak, e hónap 21-ig bezárólag a magy. kir. Opera intendánsi hivatalával közölni méltóztassék. Kivánatosnak tartom, hogy lehetőleg korlátolt számu jegyek vétessenek igénybe.

A diszelőadásra a páholyokban és a földszinten az urak egyenruhában vagy frakkban, fehér nyakkendővel, a hölgyek pedig estély-öltözetben jelennek meg.

A Park-klubban már javában készülődnek a perzsa sah fogadására. A Park-klubban, mint megirtuk, 26-án este 7 órakor nagy ebéd lesz a sah tiszteletére és ez alkalomból a klub helyiségeit és kertjét pazarul kivilágitják. Az ebéden a sah és harminc tagu kiséretén kivül részt vesznek *József* Ágost főherceg és a kormány összes tagjai.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter intézkedése folytán a perzsa sah alkalmat fog találni hogy megismerje a legérdekesebb *magyar ipari különlegességeket*. A kereskedelmi muzeum igazgatósága ugyanis az állandó kiállitáson be fogja mutatni a magyar ipari termelés miniatür összképét, de a perzsa uralkodót, aki a párisi világkiállitásból érkezik, még jobban fogják érdekelni azok a magyar specialitások, melyeknek az őshazára emlékeztető motivumai mindenfelé annyi tetszést arattak. A rendezési munkák miatt a közönség most nem látogathatja az állandó kiállitást, de kárpótlásul az intézet igazgatósága a sah részére rendezett kiállitást, a magas vendég távozása után több napon át a közönség rendelkezésére bocsátja.

— **Orosz nagyherceg a szultánnál.** *Konstantinápolyból* táviratozzák, hogy *Vladimirovics* András nagyherceget a szultán ma *Szinovjev* orosz nagykövetel együtt kihallgatáson fogadta. Este a nagyherceg tiszteletére a Yildiz-palotában ebéd lesz, melyre az orosz nagykövet és a nagykövetség tagjai, valamint a török főméltóságok hivatalosak. Bár Vladimirovics András nagyherceg mint egyszerü turista inkognitóban utazik, a szultán sulyt vetett rá, hogy a legnagyobb tisztelettel fogadja őt. Holnapután a nagyherceg tovább utazik Párisba és Biarritzba.

— **Umberto és a garibaldisták.** Egy meggondolatlan nyilatkozat, amely pedig voltaképpen bizonyára csak arra volt szánva, hogy Umberto király jó szivéről tegyen tanuságot, nagy háborüságot idézett elő a garibaldisták között. Cariolati ezredes azt mondta tudniillik, hogy Umberto király havonkint százötvenezer lirát osztatott ki nyomorgó garibaldisták között. A garibaldisták pedig azt mondják, hogy ez mese. Vagy ha nem az, akkor hova lett a nagy summa pénz, mert arról szó sincs, hogy ilyen nagy összegü állandó segitséget kaptak volna a királytól. Egy garibáldista ezredes, *Gattons* heves hangu nyilt levelet intézett Cariolatihoz, amiben számadásokat követel. Felszólitották az összes garibáldistákat, hogy szeptember 25-ikén jelenjenek meg kongresszusra Rómában s foglaljanak állást ebben a kérdésben. A valószinüség az, hogy semmi panamáról nincs szó, hanem Cariolati ezredes nagyot tévedett a segély summájában. Az *Italia* cimü lap azt irja, hogy a civillistából, miután az udvartartás költségeit kifizették, összesen százhatvanezer lirája maradt meg havonta a királynak. Ebből bizony nehéz lett volna százötvenezeret a garibáldisták nak adni.

— **Az uj angol nagykövet a királynál.** A király tegnap fogadta először kihallgatáson *Plunkett* Francist, az uj bécsi angol nagykövetet. A nagykövetért gróf *Eszterházy* Sándor cs. és kir. kamarás diszegyenruhábau hajtatott a Hofburgból udvari kocsi az angol követségi palotához, amely elé időközben odaért a másik két diszhintó is, hogy a követség tagjait a kihallgatásra vigye. A Hofburgban gróf *Hunyady* főszertartásmester lovassági tábornok és gróf *Paar* főhadsegéd meg a király szárnysegéde fogadta az uj angol nagykövetet, akit kiséretével a titkos tanácsszobá[illegible] vezettek. Gróf *Paar* ezután bejelentette a királynak megérkezésüket, mire föitárult a fogadó terem ajtaja és *Plunkett* nagykövet háromszori meghajlás után odalépett a király elé. Átnyujtotta a megbizólevelét s engedelmet kért arra, hogy bemutathassa a követség tagjait. Ennek megtörténte után a szokásos ceremóniák közben távoztak.

— **Boldog emberek ostroma.** Az osztrák-magyar-bank főpénztára és inkasszó-osztálya előtt ma sajátságos emberek tolongtak. Csupa olyan hatalmas félisten, akinek nem is egy, de több tiz forintos bankjegy volt a kezében. Valamennyi husz koronás papirpénzre akarta kicserélni régi tizeseit s a pénztárosok izzadva, fáradtan osztották a minden földi boldogságot megváltó uj pénzt a tolongó, kiabáló tömegnek. Az osztrák-magyar-bankot ostromló publikum közt ma több százezerre rugó uj pénzt osztottak ki.

— **Türr tábornok jelentése.** *Türr* István tábornok, aki a nemzetközi földrajzi kongresszuson a közoktatásügyi miniszter kiküldöttjeként vett részt, értesülésünk szerint most nyujtotta be jelentését a kongresszusról, melyen közel 400 szakférfiu vett részt. Türr tábornok tegnap személyesen felkereste a földmivelésügyi miniszterten is s tájékoztatta a kongresszus tanácskozásainak azon része felől, melyek a mezőgazdasági szakoktatás és a telepités kérdését érintik.

— **Lovagias affér.** A *Latinovics* Ernő és *Márkus* Miksa közt felmerült becsületbeli ügy elintézéséről a következő értesitést kaptuk:

A Márkus Miksa és Latinovics Ernő urak közt felmerült becsületbeli ügy a mai napon a lovagiasság szabályai szerint elintéztetett. *Budapest*, 1900. szeptember 20. Br. *Majthényi* Béla, *Posztóczky* István, mint Latinovics Ernő urnak, *Cerri* Gyula, cs. és kir. tart. százados, *Vészi* József, mint Márkus Miksa urnak megbizottai.

— **Az akadémia kegyelete.** Az akadémia is megmozdult arra a hirre, hogy a főváros a kerepesi uti temetőben nyugvó régi magyar irók sirjait föláasatja és hamvaikat közös sirba temeti. Az akadémia ugyanis lépéseket tesz a fővárosnál, hogy ezt a kegyeletlen dolgot megakadályozza, sőt hajlandó megváltani a régi sirhelyeket abban az esetben, ha a főváros uj sirhelyeket nem adna.

— **Unitárius istentisztelet.** Az unitáriusok Kohány-utcai templomában e hó 23-ikán, vasárnap délelőtt 11 órakor, urvacsora-osztással egybekötött őszi hálaadó-istentisztelet lesz. Hitoktatás minden csütörtök és szombat délután 2—5 óráig a lelkészi irodában. Szeptember utolsó vasárnapján, vidéki egyházlátogatás miatt, nem lesz istentisztelet.

— **A féltékenység áldozata.** *Kassá*ról táviratozzák, hogy *Sztrabicson Gidó* László kegyetlenül összevagdalta feleségét. *Gidó* féltékenységből követte el a borzalmas tettet.

— **A kassai agrár-kongresszus.** Abauj-Torna vármegye gazdasági egyletének választmánya, mint kassai levelezőnk telegrafálja, mai ülésén megbeszélte az október 8-iki kassai agrár-kongresszust. E szerint 7-én este a központi elnöknek ünnepies fogadtatása és ismerkedési estély, 8-án a kongresszus és este bankett lesz. A gyülésen jelen voltak: *Pécsy* főispán, *Rakovszky* alispán, *Darvas* Imre és sok pirtokos.

— **A tanács ujra lelketlenkedik.** Budapest tanácsára van panasz ujra és pedig igazán komoly, nagy panasz. Ebben a testületben mintha csupa olyan ember ülne, aki nem törődik a lelkiismeretével. Most például egész könnyü szerrel magukra veszik ezek az urak annak a nagy felelősségnek a terhét, hogy száz és száz gyereket megfosztanak az iskoláztatástól azért, mert az apjuk — ha ugyan van apjuk — képtelen előteremteni értük a leckepénzt. Ezek közül a gyerekek közül fejlődnék ki pedig esetleg majd az az uj magisztrátus, amely jóvá tudná tenni azt a sok baklövést, amit a mai elkövet. Többek közt ezt a gyászos intézkedést is, amiben az van mondva, hogy Budapest olyan nyomorultul szegény, hogy nem képes az iskoláiba befogadni azt a nehány gyereket, akinek nem adott tandijmentességet a tanács, mert azt hitte, hogy tud fizetni, s akiről ime mégis kisült, hogy nem képes kifizetni az iskolapénzt. A tanács gyakran alatta mozog annak a nivónak, ami egy ilyen nagy város adminisztrálásához szükséges; de hogy ilyen vakon embertelenek legyenek, hogy be ne lássák azt az iszonyu erkölcsi kárt, ami az összességre háramlik abból, ha maga a főváros, az erkölcsi testület szolgáltatja ki a gyermekeket az iskolakerülésnek, azt mégse hinné az ember, hogyha előtte nem feküdnék a bizonyiték, a tanács határozata. Két esztendővel ezelőtt kimondta a tanács, hogy a gyereket nem lehet kidobni az iskolából csak azért, mert nem tud fizetni. Azóta azonban azt vették észre, hogy a leckepénznek végrehajtással való behajtása nem mindig sikerül. Vannak olyanok is, akik nem tandijmentesek, mert ugy hangzik róluk az információ, hogy nem eléggé szegények — és mégse tudnak fizetni. Tehát a tanács kimondta, hogy felfüggeszti két esztendővel ezelőtt hozott határozatát s aki nem tud fizetni, azelőtt bezárja az iskola kapuját. Több szavunk nincs arra, hogy erről a keserves dologról beszéljünk. — Ugy halljuk azonban, hogy a jeles szándék csak szándék marad. Megtörik azon, hogy a tanügyi osztálynak több esze van, mint a tanácsnak s nem engedi ténynyé válni a határozatot.

— **A protestáns irodalmi társaság gyülése.** A magyar protestáns irodalmi társaság pozsonyi vándorgyülésén *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter is felszólalt és többek között ezeket mondotta:

Irodalmi társaságunk politikát nem üz, de a legjobb politikát mégis mi csináljuk. Nem a szenvedélyeket szitjuk, hanem a szabad vizsgálódást és a tisztult erkölcsöket ápoljuk. Midőn egész odaadással, önzetlenül neveljük az Ur szőllőjét, akkor elismerjük mindenkinek, minden felekezetnek jogát. Az irodalmi társaság a maga szellemét bevezetve, ugy a társadalom aktiv tényezőinek mint a népnek erejét és lelki nyugalmát adja meg.

A miniszter után *Ritoók* Zsigmond táblai elnök és *Markusovszky* Sámuel beszéltek. A gyülés után tartott ebéden *Hegedüs* minisztert és a megjelent püspököket ünnepelték. *Hegedüs* a királyra mondott felköszöntőjében tiltakozott az ellen a felfogás ellen, hogy a király csak a katolikusoké; felköszöntője után a zenekar a Himnuszi játszotta, amelyet a közönség állva hallgatott végig. *Szilágyi* Dezső a felekezetek közötti egyetértésre emelte a poharát; elismeréssel szólott a katolikus vezérférfiakról, akik annak idején kivivták a protestánsok vallásszabadságát s azt meg is oltalmazták.

Hegedüs Sándor a lakoma után a gyorsvonattal Bécsbe utazott, *Zsilinszky* államtitkár és Bartók püspök Budapestre utaztak, a vendégek nagyobb része azonban ott maradt, hogy részt vegyen a mai kiránduláson a dévényi millennáris oszlophoz és a régi Karnunthumba.

— **Kairó és Pákozd.** A Rigó Jancsi szerelmének illuziója mégsem foszlott egészen széjjel. A pákozdi kis faluvégi házból ott a cigánysorban cáfolja meg a világsajtót egy jó öreg cigányasszony, akinek könnybe lábad a szeme, valahányszor az ő kedves Jancsijáról és drága Klárájáról beszél. Mert elterjedt a hire annak, hogy Rigó Jancsit otthagyta Kairóban *Chimay* hercegné s visszajött Párisba, talán — ugy rebesgették — a férjéhez is bünbánóan. De az öreg Rigóné büszkén mutogatja Pákozdon Rigó Jancsi legutóbbi levelét, amelyben leirja a kairói forró nyarat, amelyet csak Klárájának szerelme tesz számára némileg türhetővé. Ez a levél szeptember nyolcadikán érkezett Pákozdra s a levéllel együtt jött százhusz korona is, amit Rigó szüleinek küldött. Az öreg Rigóné szerint a téves hir onnan eredhetett, hogy nemrég érkezett haza Kairóból Rigó testvéröcsese, Bernát, aki tüdőbajára keresett enyhülést Kairóban. Rigó Bernát egy pestisgyanus vidékről jövő hajóval érkezett Triesztbe s a vesztegzár tartama alatt megszökött a hajóról. Egyenesen Székesfehérvárra ment, ahol egy ideig a kórházban volt, majd visszatért Pákozdra s ott nemsokára meghalt. De Jancsi él, mondja, — a másik fiuért ejtett könnyeket letörülve az öreg cigányasszony — és boldog lesz Klárájával az emberi kor legvégső határáig.

— **A sah mégis elmegy Konstantinápolyba.** Ő fényessége a perzsa sah európai körutján meg akarta látogatni ázsiai szomszédját, a szultánt is. E programmpontot azonban hirtelenül elejtették, mert a perzsa sah és a török szultán nem tudtak megegyezni abban, hogy tulajdonképpen minő ceremóniákkal történjék Konstantinápolyban a fogadás. Mindegyikük azt állította, hogy ő a nagyobbik ur, vagy legalább is egyforma felség a másikkal. E fontos kérdést sem a török, sem a perzsa etikett tudósai nem tudták megoldani — máig. Ma egy távirat hirül hozza, hogy a sah mégis elmegy Konstantinápolyba. Mi több: a szultán még cifra különvonatot is küld eléje. Valami salamoni elmének kellett lennie, aki igy össze tudta békiteni a két, nagyságára féltékeny felséget.

— **Köllő Miklós temetése.** *Köllő* Miklós szobrászt ma délután 4 órakor temették a Kerepesi-uti temető halottasházából. A gyászoló közönség soraiban hivatalosan megjelentek: K. *Lippich* Elek miniszteri osztálytanácsos a müvészeti osztály vezetője, *Jendrassik* Jenő, a Képzőművészeti Társulat és *Mihalik* József az Iparmüvészeti Muzeum képviseletében. Nagy számban ott voltak az elhunytnak szobrásztársai, több festőművész és a székely egyetemi ifjuság testületileg.

A gyászszertartás pontban 4 órakor kezdődött. *Novák* József lelkész végezte. A beszentelés után a koporsót az Entreprise-intézet négy ló vonta diszes kocsijára helyezték. A koporsót a koszoruk özöne borította. És ezzel a hosszu menet megindult a temetőnek negyedik mezőtagja felé, a Deák-mauzoleum jobbra eső szomszédságába, ahol a főváros diszsirhelyet engedett át az elhunytnak. Ide érve, *Jendrassik* Jenő bucsuztatta el a holttestet pályatársai nevében. A sir beszentelése következett, amire azután rög-rögre esett, behantolván a szomoru véget ért jeles szobrász földi maradványait.

— **Zátonyra jutott hajók.** A Sebenico mellett zátonyra jutott *Fantasie* haditengerészeti yacht a legujabb hir szerint nem menthető meg. A yachton utazott *Hinck* ellentengernagy is, akit a *Zagreb* gősös szállitott partra. Az *Apollo* Lloyd gőzöst, amely Lussin mellett zátonyra futott, a magyar-horvát társaság *Száva* gőzöse mentette ki és a lussinpiccolói hajógyárba vontatta.

— **De Wett halála.** Szivén találta egy golyó a boerok legfélelmesebb tábornokát, *De Wettet.* Elesett a harc tüzében Potsefstroom mellett, az angolok ellen vivott ütközetben. Remek katona volt, született guerilla-vezér, réme az angol csapatoknak, amelyek soha sem voltak biztosak, mikor, mely oldalról bukkan fel félelmes csapataival, amelyek vakon mentek a vezér szavára a tüzbe. Oly félelmes volt az angolok előtt, hogy legendát meséltek róla, azt mondták, hogy *De Wett* nem más, mint Parnell, Irország ama koronátlan királya, aki ime, holta után is fölbukkan s gyülölete erejével támad a messzi délen Anglia ellen. Mesélték, hogy Parnell halála csak fikció s az ir vezér *De Wett* néven hadakozik az irek elnyomói ellen. Ebből persze egy szó sem igaz. *De Wett* született délafrikai volt, a legelsők egyike, aki kardot kötött a háboru elején s lángoló hazaszeretettel küzdött mindhalálig. A hős vezér, akiben a boerok egyik legvitézebb és legügyesebb tábornokukat vesztették, oranjei gazdag családból származott. Két nagybátyja, mint a Fokgyarmat nagyrangu birája angol báróságot kapott; ő maga Londonban töltötte ifjuságát, ahol megszerezte a jogi doktorátust. Hazájában több izben volt a *raad* tagja és vezető szerepet játszott. Három fia esett már el a háboruban, felesége e fölött való bánatában nemrég halt meg. Most maga a hős tábornok is sírba szállt, a *De Wett*-család utolsója, kiknek halálával ez a hős nemzedék az utolsó szál emberig föláldozta magát hazájáért.

— **Tüntető munkások.** A *Riegler*-féle gyár elbocsátott munkásai ma este nagy tüntetést rendeztek *Gottermayer* Nándornak a Királyi Pál-utcában lévő gyára előtt, amiért Gottermayer magára vállalta a Riegler-gyár munkáit a sztrájk alatt. Körülbelül kétszáz munkás ma este fél hét óra tájban a Gottermayer-féle gyár elé vonult s megtámadta az onnan hazatérő munkásokat. Ezzel még nem elégedtek meg, hanem beverték a gyár ablakait is. A tüntetőket a rendőrség oszlatta szét. A tömeg különben olyan tenyegető magatartást tanusitott, hogy a Gottermayer-gyár munkásai csak rendőri fedezet mellett mehettek haza.

— **Jubileum.** A Phönix biztositó társaság budapesti főellenőre, *Husz* Jakab, ma ünnepelte hivatalnokságának huszonötéves jubileumát. A tisztviselők élén *Freund* Dezső vezértitkár üdvözölte a társaság és a kollégák nevében. Beszédében kiemelte a jubiláns érdemeit, amelyeket a társaság kötelékében való negyedszázados tevékenységével szerzett. Azután átadta az igazgatóság és a kollégák értékes ajándékait. A jubiláns meghatva köszönte meg tisztviselőtársai megemlékezését. Este *Husz* tiszteletére bankettet rendeztek a kollégái.

— **A zsidó ünnepek.** A pesti izraelita hitközség előljárósága az idei főünnepek alkalmából a következő marendet állapitotta meg: *A dohányutcai templomban* ujév előestéjén, szeptember 23-ikán, az ima fél 6 órakor kezdődik. Ujév első és második napján, 24. és 25-ikén fél 8 órakor reggel. *A Rombach-utcai zsinagógában* ujév előestéjén fél 6 órakor kezdődik az ima, ujév első és második napján pedig 6 órakor reggel. *Az összes pótimaházakban* ujév előestéjén fél 6 órakor, ujév első és második napján 6 órakor reggel kezdődnek az istentiszteletek. A templomokba való belépés csakis beléptijegyekkel történhetik.

— **A khinai gigerli.** A khinai gigerliségről érdekes adatokat hoznak napvilágra a német lapok. Igy messziről bajos ugyan a sárga gigerlikről fogalmat alkotni, annyi azonban messziről is tiszta dolog, hogy a khinai gigerlik arisztokratikus alapon szervezik társadalmukat. A dolog ugyanis nem olyan könnyü ott, mint erre mifelénk, ahol minden jött-ment ember gigerli lehet. Khinában ehhez a dologhoz születni kell s aki ötszáz esztendős ősöket nem tud bizonyitani, az nem lehet gigerli. A ruha pedig nem a szabó remeke, hanem az ősök hagyatéka. Örökölni kell a gigerliség külső jeleit is, s akinek kétszáz esztendős bundája nincsen, az csak ficsur, de nem céhbeli gigerli. Ezenfelül még egy fontos tulajdonság kell ahhoz, hogy mindenképpen megállja a helyét a sárga gavallér. Hosszu körmének kell lenni, másfél centiméter hosszu körmének, mert e nélkül igazán nem ér semmit minden törekvése. Az, hogy lövőszerszámmal puskával, íjjal jól kell bánnia, természetes dolog. Elvégre a gigerlik ott is párbajoznak.

— **Kövesd szived vonzalmát!** Ezt a három szót irta válaszul *Hohenberg* hercegnő született *Chotek* Zsófia grófnő arra a fogas kérdésre, amelynek megoldására, mint már megirtuk, *Taaffe* Lujza grófnő kérte fel a hercegasszonyt. A grófnő megfogadta a jó tanácsot és ma már *Taaffe* Lujza grófnő és dr. *Feldmann* Gyula orvos jegyesek. Szerelmi regényük szálait némileg bonyolitja az a körülmény, hogy *Taaffe* Lujza grófnő nem leány, hanem férjes asszony. Férje báró *Mattencloit* Richárd, a párisi osztrák-magyar követség volt tanácsosa, akivel a grófnő tizenhárom év előtt kelt egybe. Boldogan éltek *orlaui* birtokukon s a házasságból két gyermek is született. A mult évben a báróné sulyosan megbetegedett és gyógyitás végett a csehországi zuckmautchi szanatóriumba ment, ahol veszélyes operációt hajtottak rajta végre. Ebben a szanatóriumban volt alkalmazva *Feldmann* Gyula mint orvos és olyan gyöngéden és önfeláldozóan ápolta az előkelő pácienst, hogy a legnagyobb mértékben megnyerte vonzalmát. A báróné néhány hét mulva visszatért férjéhez Orlauba, de minthogy még mindig orvosi kezelésre volt szüksége, magával vitte *Feldmannt*, aki hat hónapig volt *Mattencloiték* vendége. Ez alatt az idő alatt a báróné felgyógyult, de a szive sebet kapott. A szimpátiából szerelem lett és a báróné gyötrő dilemma előtt állott: ott hagyja-e férjét, gyermekeit és lemondjon társadalmi rangjáról, vagy pedig szerelméről mondjon-e le és örök boldogtalanságban éljen. Mielőtt határozott volna, levelet irt kebelbarátnéjának, *Chotek* Zsófia grófnőnek, aki ez válaszolta:

— *Kövesd szived vonzalmát!*

Mattencloit báróné egy pillanatig sem habozott tovább és nyiltan elmondta férjének, hogy válni akar tőle. A férj *fait accomplit*val állván szemben, a legnagyobb készséggel egyezett bele neje kérésébe és miután a vagyoni dolgokat békés uton rendezték, meginditották a válópört. A báróné vagyona nagy részéről lemondott gyermekei javára és csakis körülbelül 500.000 forintot érő birtokát tartotta meg magának. A báróné és *Feldmann* Gyula tegnap Budapestre érkeztek, hogy *Sztehlo* Kornél ügyvéd jogi segélyét vegyék igénybe. A báróné először is a magyar honosságot akarja megszerezni, hogy a válópört gyorsabban befejezhesse, és ezért Budapesten vett föl állandó lakást. Mihelyt törvényesen elválasztották férjétől, egybekel szive választottjával.

— **Összeférhetlenség.** Ezuttal nem a honatyák inkompatibilitásáról, hanem egy tanfelügyelő összeférhetlen természetéről van szó. Már tiz év előtt történt, hogy *Rill* József tanfelügyelőt Vas vármegyében bojkottálták; a közigazgatási bizottság tagjai nem akartak vele egy asztalnál ülni. *Rillt* akkor áthelyezték Szolnok-Doboka, majd Tolna és Hont vármegyékbe, de összeférhetetlen természete miatt mindenünnen távozni volt kénytelen. *Rill* József jelenleg Mosony vármegye tanfelügyelője, de itt is hasonló sors érte, mint Vas vármegyében. A közigazgatási bizottság e hó tizenhetediki ülésén ugyanis okmányilag igazoltatott, hogy gyanusitásai és állitásai, melyek szerint a bizottság által kiküldött vizsgáló-bizottság eljárása nagyon közel áll a hamisitáshoz, valótlanok. Általános megbotránkozás közepette derült ki ez a tényállás. Ezek után gróf *Batthyány* Tivadar, báró *Clauer* Károly és dr. *Sötér* Agost kijelentették, hogy a közigazgatási bizottság tanácskozásain mindaddig nem vesznek részt, mig Rill a bizottságnak tagja marad. Báró *Clauer* Lajos inditványozta, hogy a tanfelügyelő hivatalos jelentését, mint valótlant, a bizottság ne vegye tudomásul, sőt azt helytelenitse és megbotránkozással visszautasitsa, a kultuszminiszterhez pedig felterjesztést intézzen Rill áthelyezése érdekében. Kisebb vita után a bizottság egyhangulag elfogadta *Clauer* inditványát.

— **Az igazságos Millerand.** Kiállitás egész csomó konfliktus nélkül el se képzelhető, hogyne halmozódnék hát föl egy csomó baj, panasz, elégületlenség a párisi világkiállitáson. A kereskedők, iparosok nagy tömegében nem lehet mindenkinek a kivánságát kielégiteni, jó vásárt se lehet odavarázsolni, a hova ez idő szerint a publikumnak csak igen kis része ment a fölösleges pénzével. A nagy többség majd alaposan kibőjtöli azt az élvezetet, hogy kiállitást látott, mivelhogy a bankból vagy a fizetésre fölvett előlegből telt ki az utiköltség. A kiállitás igazgatósága pedig kérlelhetetlen a maga követeléseinek a behajtásában. Az engedékenység nagy summára növelné a deficitet, ami amugy se lesz csekélység. Szóval: sok a panasz és minden nyelven igazságért kiabál a nagy internacionális gyülekezet, az oka pedig mindennek Picard, a kiállitás direktora. Ő a lelketlen, a szivtelen és ami a fődolog, igazságtalan birája minden ügynek, annak a szempontjából tudniillik, aki a konfliktusokban a rövidebbet huzza. És sokan huzzák a rövidebbet, mert népes gyüléseket tartanak az elégületlenek, mérges szónoklatok követelik az igazságot. Legutóbb arra határozták rá magukat, hogy *Millerand*hoz, a szocialista miniszterhez fordulnak azzal a kéréssel, hogy legyen birája a vitás kérdéseknek. Millerand el is vállalta a birói tisztet s ugy látszik, hogy nagyon megbiznak az objektivitásában, mert azóta nyugodtabb a hangulat a pöröskődők között. Az a baj tudniillik s innen indul ki minden pöröskődés, hogy igen sok a kiállitáson az olyan üzlet, amely a remélt nagy haszon helyett is veszteséggel dolgozik. Érdekes, hogy ezek között van Succi is, a nagy koplaló. Ő is lejárta már magát. Nem vonz a müvészete. A sátra egész nap üres s mivelhogy nines bevétele, nem tud fizetni a direkcionak. Most az a kérdés, hogy a koplalás befejezése előtt vagy koplalás közben dobják-e ki s mert ő nem mutat hajlandóságot a távozásra, ebben az ügyben is az igazságos Millerand fog dönteni.

— **Boszniából Budapestre.** A hadügyminisztérium a tavaszszal Budapestre helyezte át a Szerajevóban székelő 86-iki gyalogezredet, melynek legénysége részint bácskai, részint pestmegyei fiukból kerül ki. Az ezred ma délután 3 órakor érkezett meg a keleti pályaudvaron a fővárosba s az Üllői-uti Mária Terézia-kaszárnyába szátlásolták el őket. A kaszárnya környéke ma egész nap népes volt a messziről jött fiuk látására odasereglett rokonoktól.

— **A pastenai vérfürdő.** Röviden megemlékeztünk már arról a tömeges gyilkosságról, amit egy Amerikából hazakerült olasz munkás Pastenában elkövetett. Gaetano Longo a neve s azért ölt, mert megtudta, hogy a felesége hütlen lett hozzá, mialatt ő Amerikában dolgozott. Az iszonyu mészárlásról ezeket a részleteket irják ujabban:

Miután Gaetano Longo Amerikából visszatért és megtudta, hogy felesége hütlen lett hozzá, elsőbben is arra törekedett, hogy megtudja mindazoknak a nevét, akiknek feleségével viszonyuk volt. Felesége, akivel szemben kibékülést szinlelt, maga árulta el neki a legtöbbet. Időközben Amerikából egy csomag érkezett, amelyben két revolver és egy kétcsövü fegyver volt. A bosszuálló férj ekkor munkába fogott. Az első, akire Longo bosszuló utjában rátalált, a huszonegy éves Mattarocci volt. Longo orozva lelőtte. A falu szélén ráakadt a feleségére, aki egy asszonynyal beszélgetett. Rákiáltott a feleségére:

— Meghalsz, hütlen asszony!

Ráfogta a revolvert az asszonyra, aki sikoltozva menekült, de a dühös férj keresztüllőtte a torkát. Mikor az asszony holtan összerogyott, a gyilkos a kezével fölszakitotta a sebet és feleségének kibugyogyanó meleg vérét szürcsölgette. Most a szörnyeteg a Gattaracci-család birtokára ment, ahol az udvaron agyonlőtte a két Luigi és Gasparo testvért. Az egyiknek a felesége bemenekült a házba és magára zárta az ajtót, de Longo betörte az ajtót és agyonlőtte az asszonyt is. Most Longo az öreg Gattaracci keresésére indult, de helyette annak huszonhárom éves Giovannina leányára akadt, akire rákiáltott:

— Nyomorult, mert apádat nem találtam meg, te halsz meg!

Elsütötte revolverét és a golyó kiirtotta a falu legszebb lányának az életét. Innen Longo a Perriconecsaládhoz sietett. Gennaro Perricone-t mindenki Longo felesége kiváló kegyeltjének tartotta. Longo e szavakkal lőtte le:

— Nesze, üdvözletet hoztam a te Annunciatádtól!

A lövés zajára az ablakhoz siettek az agyonlőtt ember szülői, de meg se tudhatták, mi történt, már őket is halálra találta a gyilkos golyója. A Perriconecsalád egyik tagjának sikerült elmenekülni és értesitette a mészárlásról a karabinieriket. Időközben Longo találkozott a huszonöt éves Fabiana Saragenoval,

akivel fiatalabb korában viszonya volt. Megállitotta a leányt.

— Látod, ha hozzám jöttél volna feleségül, akkor ez a sok szerencsétlenség nem történt volna! Add ide a kezedet!

A leány, aki már hallott a tömeges gyilkosságról, ellenkezett.

— Micsoda, nem akarsz kezet nyujtani? kiáltotta a dühöngő ember. No akkor majd emléket adok neked!

Ezzel rálőtt a leányra.

A gyilkos ezután a hegyek közé menekült és nem tudtak ráakadni. Vasárnap halva találták a temető kapuja előtt. A gyilkos agyonlőtte magát. Arra járó tolvajok teljesen kifosztották, még a revolverét is elvették és a gonosztevő zsebében csak egy végrendelet volt, amely igy végződik:

— Az állam ne bánjon szigoruan fiammal, akinek elég keveset hagyok hátra. Eljen Olaszország!

— **Halálozás.** *Kövesi* Jenőné született *Steiner* Rózsika e hó 16-án 27 éves korában Budapesten meghalt.

Spóner Zsuzsánna e hó 17-én 88 éves korában Késmárkon meghalt.

Szabadkán hosszas betegség után elhunyt *Milassin* Sándor városi tisztviselő. A közszeretetben állott tisztviselőt neje Odry Emma és leánykája gyászolják.

Bécsből táviratozza tudósitónk, hogy ott ma meghalt 89 éves korában *Rauth* Mária, *Forinyák* Gyula nyugalmazott lovassági tábornoknak anyósa. A koporsót Budapestre szállitják és a kerepesi-uti temetőben levő családi sirboltban fogják eltemetni.

— **Magyar szó a kőszénbányákban.** *Tata* közelében van az első magyar kőszénbányatársulat felsőgallai bányatelepe. Helyén ezelőtt négy esztendővel még erdő volt s ma már több mint nyolcezer ember lakik ott, mindannyian törekvő, szorgalmas munkásai a hatalmas bányatelepnek. A társulat élén gróf *Teleki* Géza és *Herz* Zsigmond vezérigazgató állnak, akik a mérnökök támogatásával hazafias buzgalommal segitik elő a derék bányanép magyarositását. Néhány hónap előtt a felsőgallai bányászok még a *Glück auf!* köszöntéssel üdvözölték egymást épp ugy, mint az osztrák és a többi magyarországi bányák munkásai szokták. Ujabban az a köszöntés teljesen kiment a használatból. A vezetőség ajánlatára *magyar* köszöntéssel cserélték föl ezt a bányászok s ma már minden munkás *Jó szerencsét!* kiván a másiknak, amikor elindulnak nagy utjukra. Még teljesebb méltánylásra tarthat igényt a munkásoknak az az elhatározása, hogy a bányába való leszálláskor a régi *német szövegü imádság* helyett is *magyar szövegü imádságot* ohajtanak ezentul használni. Föl is kérték a vezetőséget, hogy gondoskodjék ilyen magyar szövegü bányászimádságról, amelyet az idegenajku munkások is készek megtanulni. A vezetőség most azon fárad, hogy arra hivatott tollból klasszikus szépségü magyar bányászimádságot szerezzen. Ha ez sikerülni fog, az országos bányászegyesület utján inditványozni fogják, hogy a magyar szövegü bányászimádságot a magyar állam területén levő összes bányák vezessék be munkásaik közé.

— **Bányaszerencsétlenség.** A brüxi szénbánya társaság *„Frisch Glück“* nevü tárnájában, *Dux* mellett tegnap délelőtt tiz órakor nagy bányaszerencsétlenség történt. A szerencsétlenség idején *nyolcvankét* bányamunkás dolgozott a tárnában. Ezek közül 28 a Haladás tárnába menekült. Eddig tizennyolc sebesültet hoztak ki a bányából, akik közül *öt férfi* meghalt. A tárna mélyén a mentők még *harminc* halottat találtak, de lehetetlen holttestükhöz jutni, mert köröskörül ég a tárna. A szerencsétlenségről távirataink a következő részleteket jelentik:

Brüx, szeptember 20.

Gróf *Coudenhove* helytartó odaérkezett és azonnal Duxba ment a szerencsétlenség szinhelyére. Ugylátszik, hogy további veszélytől nincs mit tartani. A tüzet eloltották.

Dux, szeptember 20.

A katasztrófát, melynek eddig ötvenöt áldozata van, a kiáramló szénoxyd robbanása okozta. Most már pontosan megállapitották, hogy összesen 74 munkás és *Dyk* Vilmos mérnök voltak a tárnában. Esti nyolc óráig 18 sebesült közül kettő halt meg a tárnában Négy holttestet találtak s Dyk is belehalt sebeibe.

Dux, szeptember 20.

A *Frisch Glück*-tárnában a munkához leszállott 83 ember közül valószinüleg 40-en odavesztek. Hat ember eltünt és valószinüleg halott. 28 sértetlenül kijött, 9 embert, akik sérüléseket szenvedtek, kihoztak, de felgyógyulásukhoz kevés a remény. A mentési munkálatok folynak.

— **Lelketlen anya.** A szepesmegyei *Nedecen* Novák Mihályné férjével összeveszett, ezért három gyermekét a házába zárta, aztán rájuk gyujtotta a házát és megszökött. A szomszédok észrevették a tüzet és a három gyermeket a tüzhaláltól megmentették.

— **Házasság.** *Rohrlich* Samu szatmári gyógyszerész e hó 11-én tartotta eljegyzését Huszton *Krausz* Margit kisasszonynyal, Krausz Lajos nagybirtokos és fakereskedő leányával.

Pallaghy Béla, Miskolc város helyettes polgármestere e hó 17-én kötött házasságot *Serák* Karolinnal, néhai *Serák* József volt vattai nagybirtokos leányával.

Goldstein Jakab kereskedő Óravicáról, eljegyezte *Schulhof* Regina kisasszonyt, Schulhof Lipót oravicai tanitó leányát.

Berg Vilmos földbérlő és malomtulajdonos e hó 16-án jegyezte el Sajtényon *Koch* Riza kisasszonyt, Koch Fülöp kereskedő leányát.

Dr. *Rosenwald* Móric Buziásról, eljegyezte *Fleischer* Jeanette kisasszonyt Belgrádból.

Dr. *Ungár* Jenő bányamü-orvos Komlón, nőül vette *Strasser* Henrik inámpusztai földbirtokos leányát, Idát.

— **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték mai huzásán *huszezer koronát* nyert 48684, *tizezer koronát* 59659, *ötezer koronát* 75571 80135 6489 86997 90792 41578 3433 92104, *kétezer koronát* 55007 70755 23776 32670 27905 40240 5504 20997 67214 12807 16991 98027 57198 70883 33426 47249 64407 6[illegible]386 14389 15811 8834 22964 20124 4242 78778 84632 90351 21122 96785 33813 79841 67470 77992 78573, *ezer koronát* 50212 78524 40868 3736 19458 73089 40143 10799 81518 25866 57526 71468 13251 44165 6558 67290 54066 31007 24592 42270 88864 66372 63872 61964 79915 35477 78010 21387 34424 54393 29096 68102 77005 98791 54116 24518, *ötszáz koronát* 99101 97538 59403 27587 65[illegible]96 31276 34209 11266 40868 63520 98800 58093 99030 79648 82376 31136 15277 55160 82607 75150 87973 7959 28909 37787 31018 34983 33163 98116 19948 88203 33695 29897 70281 24317 3890 91940 87640 93252 90358 74493 84505 37763 69743 66009 67126 65231 63942 50908 89895 37812 43130 57676 9648 83124.

Ajánljuk az osztálysorsjegy-vásárlóknak *Lukács* Vilmos bankházát. (Budapest, V., Fürdő-utca 10. szám.)

(x) **Iskolás fiuk és leánykák** részére teljes fehérnemü kelengye kapható (intézetek részére előirás szerint) a legszolidabb minőségben és jutányos árakon Kertész Pálnál, Budapesten, Kerepesi-ut 44. szám alatt, a Népszinházzal szemben.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyujtót!**

Az idegbaj áldozata.

(*Dr. Pollák Rezső öngyilkossága.*)

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, szeptember 20.

Széles körökben ösmert, közbecsülésben álló uri ember lett ma öngyilkossá a fővárosban. Nem bántották anyagi gondok — mert hiszen jólétben, boldogságban élt — nem tapadt szégyenfolt a lelkéhez; mégis fegyverhez nyult, hogy megszabaduljon az élettől, amelynek rá nézve nem volt becse többé.

Beteg volt, a század betegsége, *az idegesség* gyötörte s ez adta kezébe a fegyvert a még férfikorában lévő ügyvédnek. Doldgozni, munkálkodni akart, ez volt az eleme, de a sulyos betegség megakadályozta ebben s a halálba menekült a nehéz kór következményei elől.

Dr. *Pollák* Rezső fővárosi ügyvéd az öngyilkos. Keresett ügyvéd volt. Már rég ideje, hogy az Andrássy-ut 8-ik számu házban ügyvédi irodát nyitott. Akkor még szerény viszonyok közt élt, irodája is gyengén jövedelmezett, de mintegy 12 évvel ezelőtt megnősült Pollák, nőül vette *Hirschler* Terézt, aki özvegy volt, egy gyermekkel, aki az idén vonul be önkéntesnek.

Feleségével, akit rajongásig szeretett, tekintélyes hozományt kapott dr. Pollák. Házassága volt boldogulásának rugója; a szerény körökben ismert ügyvéd hamarosan nagy klienturára tett szert s egyre nagyobb körökben folytatta gyakorlatát.

Második házasságából két fia született. Egyik még elemi iskolába jár, a másik meg az alsó gimnáziumba.

Dr. *Pollák* hamarosan a főváros egyik legkeresettebb ügyvédje lett s ügyésze a fölszámolás alatt álló VIII—IX.—X. kerületi takarékpénztárnak, ügyésze több nagyobb vállalatnak s igazgatósági meg felügyelő bizottsági tagja néhány intézetnek.

A 45 éves ember életerős, piros pozsgás szinben volt még a legutóbbi időkben is, ugy hogy senkisem gondolt vo na arra, hogy beteg. Nem is nagyon régen támadta meg a kór, amelynek most áldozata lett.

Sokszor panaszkodott betegségéről sógorának, dr. *Hirschler* egyetemi tanárnak, aki ellátta orvosi tanácsokkal. Baját mindazonáltal nem tartották veszedelmesnek és dr. Pollák az utóbbi időkben tényleg jobban is érezte magát.

Gyermekeit nagyon szerette. Két kisebbik fiát csaknem minden nap elkisérte az iskolába, sőt ha szerét ejthette, még haza is vezette őket déltájban az iskolából.

Dr. *Pollák* tegnap este feleségével és husz éves mostoha fiával elment vacsorázni s a legvidámabb hangulatban eltöltött este után tért vissza övével Andrássy-uti lakására. Ma reggel szokása ellenére nem kisérte el kis fiait s azt mondta nejének, hogy meghütötte magát, gyengélkedik. Fél 8 órakor mindazonáltal felöltözködött s az irodája mellett levő szalónba ment, ahol a szobalány éppen takaritott. Idegesen járt föl és alá egy darabig.

Egyszer a szobalány kiment a szalonból, de alig tette ki a lábát, hatalmas dörrenés hallatszott ki onnan. A leány benyitott a szobába, de jajveszékelve rohant ki onnan:

— Szent Isten, a nagyságos ur meglőtte magát.

A házbeliek besiettek a szobába és dr. Pollák ott feküdt a padlón nagy vértócsában, halántékán óriási sebbel. Mellette hevert a kilenc milliméteres revolver, amelyből egy golyót lőtt a halántékába.

Orvosokat hivtak hozzá, akik azonban már nem segithettek a szerencsétlenen, mert pár pillanatnyi kinlódás után meghalt.

Az öngyilkosságról értesitették a rendőrséget, amelynek kiküldöttje jegyzőkönyvet vett föl s a holttestet a boncoló intézetbe vitette. Az öngyilkosság hire roppant hamar elterjedt s mély részvétet keltett. Az öngyilkosságról a sajtóiroda a következőket jelenti:

Dr. Pollák Rezső budapesti születésü 46 éves ügyvéd ma reggel 3/4 8 órakor Andrássy-ut 8. szám alatti lakásán tőbe lőtte magát s meghalt. Tettének okát nem tudják. Ideges ember volt s valószinü, hogy egy ön eledt pillanatában nyult a revolverhez.

Őszi séta.

A párbajokról beszél minden ember, meg a női becsület védelméről Budapesten. Istenem, hogy a nők becsületét csak igy, csak karddal vagy pisztolylyal lehet megvédeni. Az utcák teli vannak puskaporszaggal, az ember fülében kardcsattogás cseng, és aki a középkort a históriából nem ismeri jól vagy nem tudja elképzelni, olvassa el az ujságokat, az ujságok hirét a jegyzőkönyvekről, becsületbiróságról, a vérről, amely folyik és a sebekről, amiket kötöznek, foltoznak. A férfiak, egykor, ködös időkben, szintén kardosan és vértesen állottak ki a maguk asszonyaiért, csakhogy az a folytonos háboru ideje vala. Most pedig a munka korszakában élünk, vagy micsoda. Mit is mond Nóra? Az a törvény, amely megtorolja, hogy a leány a beteg apján rendkivüli uton segit, jó dehogy is lehet. Valóban, azok a törvények sem lehetnek jók, amelyek megtürik, hogy a munka embereit a maguk mindennapi köréből kiragadják és odaállitsák az ostoba kard és a még ostobább pisztoly elé.

*

Már ismét felbukkant egy morganatikus házasság hire az ujságokban. A kassai fiatal emberek körében bizonyára óriási a szenzáció, hogy egy földijüknek, aki zsidó vallásu, egy szép, egy gazdag, nagynevü grófkisasszony megkérte a kezét. A példa ragadós. Amit fejedelmek és királyi hercegek kezdettek, grófkisasszonyok folytatják bátran és kedvesen. De a Taaffe-családban ugylátszik hagyományos a morganatikus házasság. Hiszen gróf Taaffe, a mostani menyasszony bátyja is nagyon érdekes házasságot kötött, amikor Fuchs Magda urhölgyet vette el. És Ausztriában, a keresztényszocialisták haragos hazájában történt már hasonló szenzáció máskor is. Ki ne emlékeznék *Friebeis* lovag esetére, aki helytartója volt Alsó-Ausztriának és Back szegedi malomtulajdonos leányának esküdött örök hűséget. Van tehát még szerelem a világon és a hymenhirek nem mennek mind arra a kaptafára, hogy Rosenwasser Adolf ur, a Rosenwasser és Társa cég beltagja eljegyezte Mandelbaum Eleonora kisasszonyt, Mandel Ármin urnak, a Mandelbaum és Zucksfort cég beltagjának bájos leányát. Igenis, van még szerelem a világon — és öröm Kassán. Szép és tisztes foglalkozás volt eddig is, hogy az ember orvos legyen Kassán, — de most ez a foglalkozás legendaszerüvé válik és a házasság csatamezején a marsallbotot fogja jelenteni.

*

A budapesti ember szive megdobbant ma arra a hirre, hogy valami uj utat vájnak itt nekünk Budapesten. A Dob-utca eltünik és a helyébe varázsszóra egy uj sugár-ut lép. A könyök-utca meséje megismétlődik. A bódék pusztulnak és a földből uj paloták nőnek ki, mint a mesebeli óriások. Micsoda szép és széditő egy gondolat. Ugyis alig van széles utcánk, még sok a girbe-gurba sikátor, még sok a piszok, *valamink* van tehát most Velencéből is. Bár egyéb volna belőle. Amint ott a Canale grandén az embert elfogja a végtelenség érzése, azonképpen dagad az ember melle a széles, nagy utcákon, amelyekben ugy érezzük, hogy növünk, hogy szárnyakat kapunk és szállunk ismeretlen magasságok felé. Csak azt a csodaszert kellene még megtalálni, hogy a szegényes utcákkal együtt hadd pusztuljon a szegénység is, hadd tünjék el az emberiség életéből ez a legnagyobb, ez az örökkön-örökké nyomasztó lidérc.

*

A szegény emberek egyébként örülnek most, mert megjöttek a gazdagok, a vagyonosak, a jómóduak, a tehetősek is, valamennyien, akik a nyáron szerteszállanak a világba. Minden ember beállott már a munkába. Éppen csak a képviselők nem, — de hát ők az éven át többet dolgoznak a hazáért, mint a közönséges választópolgárok. És folyik az utcákon megint az ősi séta, de a ligetben is vannak emberek, meg a szigeten is és a többi zöld helyen mind, mert a vénasszonyok nyara olyan barátságos, olyan napfényes, hogy a fiatal leányok is szivvel és szépséges ruhákkal örülnek neki. A Pusterthalban, ahol a bánatos Margit királyné tartózkodott, nem lehet most különb idő, nincsenek most szebb hangulatok a levegőben, mint Budapest utcáin, helyesebben virányain. A mi melankoliát ott a tiroli világban a magas hegyek jelentenek: azt itt az őszi köd képviseli, amelyet már megsejtünk és amely el dehogy is kerül bennünket. Hanem addig is örüljünk a sok aranyos sugárnak, amelyek fénylő palástot hintenek sokféle búra, sokféle nyomoruságra.

Fabula.

A női becsület védelme.

(*A Sváb-Deák-féle párbaj.*)

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, szeptember 20.

Sváb Rezsőt *Deák* Jenő miniszteri tisztviselő ma *sulyosan megsebesitette* párbajban s evvel vége szakadt annak a kinos ügynek mely napok óta foglalkoztatta a főváros közvéleményét.

A nagybeteg ember tetteit ne birálja most már senki, de az esetből legombolyitható tanulságokat jól jegyezze meg magának minden férfi. Nem Sváb Rezső bukott el ebben a küzdelemben, hanem véres vereséget szenvedett az a nők iránt való tiszteletlenség, amely oly megdöbbentő mértékben jelentkezik a magyar főváros utcáin. Az eset nem egyes eset, hanem egy tipikus eset a sok közül s éppen azért tanulságos.

Egy nagy város erkölcsi életét nem lehet semmiféle hivatalos aparátussal ellenőrizni s ha a közönség józan itélete, a család eszméje iránt való tisztelet s a nő iránt való föltétlen lovagiasság nem áll őrt az utcákon, hiábavalók iskoláink és templomaink és hiábavaló minden törekvésünk, hogy azokat, akik szivünkhöz vannak nőve, tisztaságban megtartsuk magunk mellett.

•

Véget ért a kinos botrány, amely már napok óta felizgatta a közvéleményt. A végkimenetel valósággal istenitélet számba megy: *Sváb Rezső sulyos sebet kapott a ma reggel vivott pisztolypárbajban.*

Az ügy előzményei ismeretesek. A napokban történt, hogy Sváb, aki az Abbázia kávéházban ült, egy hordár által küldött levélben sértő ajánlatot tett Deák Jenő miniszteri tisztviselő feleségének, aki az utcán férjére várakozott. A mikor a férj, *Deák* Jenő odaérkezett s az asszony sirva elpanaszolta neki a dolgot, Deák pofonütötte Svábot. Az arculvert fiatalember Deák után rohant s botjával hátulról fejbe sujtotta.

Az incidens után *Sváb* Rezső provokáltatta Deák Jenőt. *Keszthelyi* Oszkár és *Szendefy* Elemér voltak a segédei, *Deák* Jenő viszont dr. *Papp* Zoltánt és *Kardos* Gyulát kérte fel segédekül.

A mai párbajt hosszu tárgyalás előzte meg. Deák segédei ugyanis megtagadták az elégtételt azzal az indokolással, hogy felük a női becsület megvédése körül jogos felháborodásában cselekedett.

A négy segéd végül abban állapodott meg, hogy becsületbiróságot hiv össze az elégtételadás kérdésének eldöntésére. Deák segédei *Hentaller* Lajost és *Dienes* Mártont, Sváb segédei pedig *Nechleba* József és *Pokorny* Ferenc századosokat kérték fel becsületbiráknak. A becsületbirák azonban nem tárgyalhattak, mert a két százados nem tud magyarul. Erre azután a két százados leköszönt és helyüket *Kresz* János és *Spindler* Adolf főhadnagyok foglalták el, akik jól beszélnek magyarul. A becsületbiróság tegnap délután *Herbert* százados elnöklete alatt megalakult s a Radeczky-kaszárnyában összeült. A segédek és a tanuk kihallgatása után *egyhangulag azt a határozatot hozták, hogy Deák köteles lovagias elégtételt adni Svábnak.* Erre a segédek még tegnap este megállapitották a párbaj föltételeit, amelyek a következők: simacsövü pisztoly, kétszeri golyóváltás, távolság 30 méter, 5—5 lépés avánszszal. Ha sebesülés nem történik, a felek kardra mérkőznek.

•

A pisztolypárbajt ma reggel hat órakor vivták meg a felek a kispesti katonai lövölde mögött lévő szabad téren. *Sváb* Rezső segédeivel, *Keszthelyi* Oszkárral és *Szendefy* Elemérrel és orvosával, dr. *Prinz* Árpáddal elsőnek jelent meg, *Deák* Jenő néhány perccel utána érkezett meg segédeivel, dr. *Papp* Zoltánnal és *Csillag* Mihálylyal, aki *Kardos* Gyula festőművészt helyettesitette. Deák orvosa dr. *Nagy* Albert volt. Kimérték a harminc lépést, megtették a kibékitő kisérletet, aztán dr. *Papp* Zoltán vezető segéd megadta a jelet a lövésre.

Körülbelül három másodpercig céloztak az ellenfelek s azután egyszerre dördült el a pisztolyuk. Ebben a pillanatban Deák a fejéhez kapott. A segédek odarohantak; azt hitték, fejbe találta a golyó, *amely közvetlenül a halántéka mellett ment el.*

A második golyóváltásnál történt a baj.

Alig dördült el a második lövés, *Sváb* Rezső megingott s a kezeit a feje fölé kapta föl.

— *Eltalált!* — Kiáltotta s mielőtt a segédei feltarthatták volna, összeesett.

A két orvos is odarohant. Levetkőztették Svábot, akinek a jobb oldala véres volt. Az orvosok megállapitották, hogy a golyó a bordák alatt, jobbfelől a lágyékon hatolt be a testbe, megsértette a vesét és balfelől ugyancsak a lágyékon kirepült. Természetesen óriási vérzés támadt s az orvosok azon voltak, hogy lehetőleg elállitsák. Gyorsan ideiglenes kötést alkalmaztak és a sebesültet fiakkeren behozták a fővárosba, a Herzl-féle szanatóriumba, ahol rögtön ágyba fektették s megoperálták. Dr. *Herzl* Manó orvostanár megvizsgálta a sebet. A golyó rézsutos irányban a jobboldali ágyékba furódott a csigolyák mellett és az erősen megfeszült izmokon fönnakadva, egyenes irányban végigment a bőr alatt a derék hátsó részén s a baloldali ágyékban megakadt. Dr. *Vajda* segédkezésével metszéssel eltávolitotta a golyót a testből. Megállapitotta a professzor, hogy a golyó nem sértett nemesebb részeket, de azért nagyon veszedelmes a seb, mert csatornájában ruhafoszlányok vannak. Egyelőre nincs láza a betegnek. Édesanyja már volt nála, de csak rövid ideig, mert az orvosok nem engedhetik meg, hogy zavarják a sebesültet, akinek töltetlen nyugalomra van szüksége.

•

A becsületbiróság előtt a kinos ügy tényállása igy derült ki:

Mikor *Deákné* a kávéház előtt haladt, *Kardos* Gyula festő, aki jó ismerőse az asszonynak is, férjének is, megemelte cilinderét. A szép asszony mosolygva biccentett a fejével viszonozva a köszöntést. Kardos Gyula mellett a másik asztalnál ült Sváb, aki nem látta, hogy Kardos köszönt az asszonynak, hanem azt hitte, hogy a mosoly neki szól. Ezen aztán felbátorodva, a hordárt küldötte az asszony után.

— Kéreti a nagyságát az az ur, hogy beszélni szeretne vele.

Deákné azt hitte, hogy Kardos küldötte a hordárt, visszaüzent:

— Itt várom a kapuban.

Erre Sváb odament az asszonyhoz, aki tudatta vele, hogy tévedés van a dologban, ő Kardost várta a kapuban, ahová különben a férjének randevut adott.

Sváb köszönt és távozott.

Tanulmányut.

— Jelenet. —

SZEREPLŐK:

Az intendáns.
Mészáros Imre, igazgató.
Gemauf, titkár.

(Idő: jelenkor. — Szinhely: intendantura.)

Mészáros Imre:

Ah, mit tudhatna életről, világról
Az ilyen ifju szinigazgató,
Ki még virágot szedhet minden ágról,
És naiv voltában olyan megható.
Oszt' még be szép lehet az őszi Páris, —
Mennék tehát tanulmány-utra máris.

Az intendáns:

Ez az ügybuzgalom tetszik nekem, —
És mit tanulna ottan, gyermekem?

Mészáros Imre:

Ah azt, amért már rég kell érzenem
A forró vágyak legforróbbikát,
Ah ott fogok tanulni, istenem
Majd végre francia grammatikát.

(Rajongva.)

Majd veszek egyet Calman Lévynél, —
Az ember, ah, mégis csak egyszer él!

Az intendáns:

De nézze, kicsi, baj van a javábul,
Mert Calman Lévy nem fog tudni svábul!
Hogy kér majd nyelvtant?

Mészáros Imre (zsebéből hatalmas kéziratot vesz elő):

Jó, hogy kérdezett, —
Épp erre nézve kész egy tervezet...

(Olvasni kezd ... Olvas ... Olvas ... Még mindig olvas ... — — — — — — — — Még mindig ...)

Az intendáns (elbódulva):

Hipnotikus álom ... száll szemeimre ...
Ha szót fo-fo-gyaszt ... Mészáros Imre ...

Mészáros (most már szónokol):

— — — — — — — — — — még szónokol ... — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Az intendáns (felocsudva):

Ne szónokoljon ... ez már komikum ...
Egy ember, kérem, mégse publikum!

Mészáros (befejezve):

Végül hát odaszól e vélelem,
Küldjék Gamauf titkár urat velem
Ki franciául pompásan beszél,
Nyelvtant vesz nékem Calman Lévynél.

Gamauf (félénken):

Pakkolhatok?

Az intendáns:

Igen!

Mészáros és Gamauf (kofferrel a kezükben):

Ez oszt beszéd, —
Kegyelmes gróf ur, csókolom kezét!
(Mindketten el. Kivülről vonatzakatolás.)
— Függöny. —

G.

SZINHÁZ, ZENE.

** **Ditrói Mór visszavonulása.** A *Magyar Szó* cimü ujság „teljesen megbizható forrásból" arról értesül, hogy *Ditrói* Mór, a *Vigszinház* müvészeti igazgatója, rövid idő alatt megválik állásától. Nevezett lap szerint *Ditrói* pályázott a *kolozsvári Nemzeti Szinházra*, amelyet meg is fog kapni s ennek az igazgatására adja magát. Értesülésünk szerint ez a hir, a „teljesen megbizható forrás" dacára sem felel meg a valóságnak.

** **Szinház és politika.** *Solymosi* Elek, a Népszinház kitünő müvésze ujabban lefordittatta egy román iró nak *Rágalom* cimü darabját magyar nyelvre s elsőrangu müvészekkel fogja a darabot szinrehozatni. Az előadásra, melynek jövedelmét jótékony célra forditja Solymosi, a bukaresti sajtó kitünőségei is felrándulnak a magyar fővárosba. Ez az előadás most már második ilynemü kisérlete lesz Solymosi Eleknek, aki jóval többet ért el ezen a téren, mint ahogy általában gondolják. Hogy Solymosi milyen kiváló eredményeket ért el avval, hogy tavaly szinrehozatta Rosettinek *Lecke* cimü darabját, egy nagy-szebeni hirlap tesz tanuságot, amely Solymosi sikereiről a következőket irja:

A budapesti Népszinház kitünő tagja, Solymosi ur, a jövő nyáron kiváló müvészi erők közremüködésével ujból két-három előadást rendez. Ezt az elhatározást az a nagy siker érlelte meg a müvészben, melyet társadalmi és erkölcsi téren aratott Rosetti *Lecke* cimü darabjával. A tavaly előadott darab ugyanis nemcsak a bukaresti sajtóban keltett szimpatiát, hanem egy kiváló tudóst *Haiden* urat, a bukaresti tudományos akadémia alelnökét is nyilatkozattételre inditotta. Az előadás után a magyar vendégek tiszteletére rendezett banketten, a jelestudós pohárköszöntőt mondott s többek közt igy szólt: A magyarok egy román iró darabját minden politikai széthuzást félretéve adták elő Budapesten. Ez a kicsinynek látszó dolog nagy horderejü s én magam is, aki eddig minden magyar kérdés ellensége voltam, belátom, hogy a magyarok korántsem olyan ellenségnink, mint ahogy eddig hittük. Természetes hát, hogy munkakörükbe szegődünk s kijelentjük, hogy a megkezdett munkát a kijelölt ösvényen két nemzet tapsai közt lelkesen folytatni fogjuk...

** **A sah tiszteletére.** Emlitettük, hogy a balletkedvelő perzsa sah tiszteletére a *bécsi* udvari opera e hónap 22-ikén diszelőadást rendez. Az előadáson az *Excelsior* balletet adják.

** **A takácsok a Vigszinházban.** *Hauptmann* Gerhart *Takácsok* cimü szinmüvének *vigszinházi* előadása valóságos szinpadmüvészeti eseménynek készül. A darab nagy szcenikai nehézségére való tekintettel a *Vigszinház* három házi főpróbát tart a darabból teljes diszlettel, jelmezzel és világitással. Az utolsó jelmezes próba holnap, pénteken, lesz. A mai főpróbán a szinmü leghatásosabb jeleneteiből fényképfelvételek készültek. A darabból nyilvános főpróba nem lesz s a bemutató előadás, mint már megirtuk, szombaton este lesz.

** **Koldus és királyfi.** A Magyar Szinházban buzgón folynak az előkészületek a szinház legközelebbi ujdonságára, *Sziklai* Kornél *Koldus és királyfi* cimü operettjére. A darabban jóformán a szinház egész személyzete játszik. Maga *Sziklai* Kornél négyszeres minőségben szerepel a *Koldus és királyfi* szinrehozatalában: mint szerző, komponista, rendező és a kómikus főszerep ábrázolója. A *Koldus és királyfi* e hónap 28-án fog először szinre kerülni.

** **Hirek a Népszinházból.** *Blaha* Lujza asszony, kinek föllépiét erős meghülése következtében el kellett halasztani, már fölépült s rendszeresen résztvesz a próbákban. Legközelebbi, a szünet után való első föllépte vasárnap, e hó 23-ikán lesz, a *Piros bugyelláris* Török bíróné szerepében. — A Népszinház legközelebbi ujdonsága *Géczy* István *Amit az erdő mesél* cimü népszinmüve lesz, amelyből szorgosan folynak immár a szinpadi próbák. A darab szintere egészen uj, amennyiben a cselekmény a hevesi Bükk hegységben játszik s érdekes képet nyujt a mészégetők, vadászok és vadorzók életéből. A beszőtt dalokat Mocsáry Imre (Mocsáry Lajos volt országgyülési képviselő fia) irta s zenéjüket is ő szerezte. Az uj népszinmü próbáival párhuzamosan folynak a Népszinházban Sidney Jones *Szantoj* cimü khinai operettjének a próbái. A Népszinház igazgatósága mindent elkövet, hogy ezt a darabot is, melynek a hire az egész világon el van terjedve, a lehető legfényesebb kiállitásban mutassa be. A jelmezek egy részét közvetetlenül Khinából hozatta az igazgatóság. Igy különösen nagy feltünést fognak kelteni az eredeti khinai kaftánok, amelyek a napokban érkeztek meg Jokohámából.

** **Rubinstein-muzeum Pétervárott.** A *pétervári* zenekonzervatórium *Rubinstein*-muzeumot létesit, amelyben a világhirnevet szerzett orosz zongorás ereklyéit gyüjtik össze. A muzeum helyiségét Alexandra Joszipovna nagyhercegnő ajánlotta fel a konzervatóriumnak. A muzeumnak eddig háromszázharminchárom *Rubinstein*-ereklyéje van.

** **Osztrák vidéki szinpadok.** A *bécsi Reichswehr* cimü ujság szinházi rovata élén hosszu cikkben számol be a mai *osztrák vidéki szinpadokról*. A cikk beszámol róla, hogy melyik osztrák vidéki direktor hol és mit játszik, kik a tagjai, a rendezője, sugója s egyéb ilyen érdekfeszitő dolgokat. Hogy bennünket miért érdekel mindez? Hát csak azért, mert ebben a cikkben olvassuk pl. ezt is:

*Sopron*ból irja nekünk az ottani királyi *Városi Szinház* igazgatója *Ruszl* József ur . . .

És valamivel lejebb megint csak azt olvassuk:

*Nagy-Szeben*ből irja nekünk *Bauer* Lipót, a *nagyszebeni* és *brassói* egyesült *Városi Szinházak* igazgatója . . .

És ezzel hüségesen beszámol a *bécsi* ujság a *soproni, nagyszebeni* és *brassói* német szinházakról az — osztrák vidéki szinpadok közt. Hát nem reklamáljuk el a *bécsi* ujságtól a nevezett városok német szinészetét, habár van benne arcátlanság, hogy ezeket a városokat egyszerüen bekebelezi Ausztriába.

** **Német szinésznő francia kitüntetése.** *Sorma* Ágnes asszonyt, az ismert német drámai müvésznőt, aki a mult évadban nagy sikerrel játszott *Párisban*, Sarah *Bernhard* szinházában, mint *Párisból* jelentik, az instruction publique tisztjévé nevezték ki.

** **Hirek a Magyar Szinházból.** A *Magyar Szinház* az idei évadban, mint már emlitettük, feleleveniti a *Mikadót*. A hires három kis leány szerepét *Szoyer* Ilona, *Gombaszögi* Margit és *Rózsa* Lili fogja játszani. Nanki-Poo szerepe *Ledofsky* Gizella kezében lesz. — A napokban hire járt, hogy *Beöthy* Zsigát a *M. kir. Opera* ösztöndijasai közé szerződtették. Ez a hir — mint már konstatáltuk is — alap nélkül való, mert *Beöthy* tegnap irta alá uj szerződését a *Magyar Szinháznál*.

** **Hangverseny a Telefon Hirmondóban.** Ma este fél 9 órakor — mivel az Operaházban nincs előadás — előfizetőinek szórakoztatására házihangversenyt rendez a Telefon Hirmondó. Résztvesznek a hangversenyen: *Kordin* Mariska, *Pugin* Leona és *Tóth* Ilonka, a Budai Szinkör tagja, urnők, *Czenner* Lajos iró, *Dajka* Balázs és *Ney* Bernát, a magyar királyi Operaház tagja, urak. A hangverseny után 10 óráig érdekes ujdonságokat olvastat fel a beszélő ujság szerkesztősége, majd még 11 óráig felváltva *katona- és cigányzene* lesz hallható.

MÜVÉSZET.

□ **Szoborpróba.** A király által a nemzetnek ajándékozott tiz szobor közül kettőt a Belvárosban állitanak föl. A két szobor helyéül azt a szép teret jelölték ki, mely a *Klotild* főhercegnő palotái előtt van. Egyik felére jön a *Pázmány* Péter szobra, a tér másik felére *Werbőczy* István szoboremléke. Mind a két szoboralak szemben fog állani a Kossuth Lajos-utcával. Mielőtt a szobrokat végleges kivitelben rendeltetési helyükre állitanák, kipróbálják, hogyan hatnának müvészileg legjobban az adott környezetben. E végből a főváros mérnöki hivatala a szobrok hü mását felállittatja a téren és végleges elhelyezésüket az országos bizottság fogja megállapitani.

□ **A Walter Crane-kiállitás.** A Walter *Crane*-kiállitásnak előmunkálatai javában folynak az *Országos Iparmüvészeti Muzeumnak* Üllői-uti palotájában. A rendezési előmunkálatokat *Mihalik* József helyettes igazgató vezeti. A kiállitás katalogusára maga Walter *Crane* rajzolt cimlapot és immár megérkezett a plakát tervezete is. A plakátot a mester fia, *Lancelot* készitette. Remek darab. Magyar nemzeti szinü alapon, a három szin alkalmazásának eredeti megoldásával készült. Főalakja egy nő, aki jobbjában a magyar cimert tartja, balkezében pedig a Crane-féle gólyás cimert. Valószinüleg október közepe táján nyitják meg a kiállitást.

□ **Szibéria Budapesten.** *Szochacsevszki* Sándor hires lengyel festő, aki huszonhét esztendőt töltött Szibériában, e rettenetes országról egész sorozat képet festett. Ezek a képek nagy feltünést keltettek Berlinben, Brüsszelben és mindama helyeken, ahol ki voltak állitva. Közelebb a fővárosi közönség is látni fogja a képeket, amelyeket szerzőjük a Mücsarnokban, vagy más alkalmas helyen fog kiállitani.

Nyilttér.

Járványok idején és minden időben semmi sem biztositja jobban az egészséget, mint a **jó és emésztőképes gyomor,** meg a **tiszta ivóviz.** Kiváló eszköz erre a

Mohai ÁGNES forrás

természetes szénsavdus ásványviz, mint föltétlenül **tiszta,** kellemes és **olcsó asztali és étrendi** savanyuviz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak **biztos óvószer fertőző elemek ellen,** de egyszersmind serkentőleg hat **a gyomor szervezetére:** emésztőképességét **helyreállitja és fokozza,** valamint minden **kóros behatástól megóvja.**

Kedvelt borviz.

Főraktár: **ÉDESKUTY L.** cs. és kir. udvari szállitó, BUDAPESTEN, V., Erzsébet-tér 8. sz.

Kapható minden gyógytárban, füszerkereskedésben és vendéglőben.

Weiner és Grünbaum Budapest, Váci-utca 2.

Egyéves önkéntesek részére küld díjtalanul árjegyzéket.

Egyéves önkéntesek részére készíti a legelegánsabb egyenruhákat.

Egyéves önkéntesek részére sorozási kérvénymintákat díjtalanul küld.

Egyéves önkéntesek részére legolcsóbban készíti az egyenruha-felszerelést.

Egyéves önkéntesek részére minden katonai ügyben díjtalanul ád felvilágositást.

Egyéves önkéntesek részére ujabban kiadott utbaigazitási könyvét díjtalanul küldi.

Weiner és Grünbaum Budapest, Váci-utca 2.

Lakásdiszek

u. m. olajfestmények, aquarellek, acélmetszetek, oszlopok, etagerek, szalon-szekrények, dohányzó, kártyázó, szervir, jour, szalon és női diszirósasztalkák, órák, szobrok, iró- és dohányzó készletek, tükrök, consolok, fényképtartók, székek, paravánok: bronz és porcellándiszek stb. kiváló olcsó árban kaphatók; **HEGEDÜS ZSIGMOND** ujonnan berendezett üzletében **Andrássy-ut 17. szám alatt. Nagy választék nászajándékokban. Andrássy-ut 56.** szám alatt az üzlet teljesen feloszlik, ott a tárgyak minden elfogadható árban kaphatók.

Vasuti dijszabási tanfolyam a budapesti kereskedelmi akadémián.

Előadások hetenkinti két esteli órában.

Beiratások d. u. 5—8-ig Andrássy-út 69. sz. I. emelet. (könyvtár).

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

⁂ **A első versenynap.** A vasárnap kezdődő őszi meeting első napjának programmja nagyjában máris ismeretes. Főszáma a 10.000 koronás őszi kisérleti verseny, melyben sok jó három éves, még több jó kétéves indulhat. A Derby-klasszis flyerjei közül figyelemre méltók a bejelentettek névsorában *Charmant, Kara, Bence*, a kétévesek javát pedig *Nézz reám, Carrasco, Takaros, Jubilee, Lothario, Topaze, Frangepán* és *Haiderose* képviselik. Látható ebből, hogy a kétéveseknek nagyobb kilátásuk van a győzelemre, mint a hároméveseknek. Ezuttal dől el a Gödöllői-dij, melynek bejelentettjei közül *Kara, Hamlet, Destillateur* és *Dundi* a legjobb. A 4000 koronás államdijra csak két lovat neveztek: *Andréet* és *Leadert*. Erdekes lesz még a Nursery-handicap, itt a terhekhez képest *Perecznek, Tacskónak* és *Philosophnak* van jó kilátása.

⁂ **A Magyar Turfkrónika** a szeptemberi meetingre már megjelent s magában foglalja az összes ez idei lóversenyeredményeket. A parányi, diszkötésü könyvecske, melyet *Őszi* Kornél szerkeszt nagy gonddal, egyedüli forrás a lóversenyen az esélyek pillanat alatt való, pontos kiszámitására. Ára 75 krajcár s kapható minden dohánytőzsdében. A Magyar Turf előfizetői minden egyes megjelenésekor (évenkint négyszer) dijtalanul kapják a Turfkrónikát. Előfizetési ára a Magyar Turfnak, a Sportélet belletrisztikus sportlappal és a Turfkrónikával együtt csak évi 16 korona.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A tátrafüredi dráma.** *Lőcséről* jelentik lapunknak: Ismeretes, hogy az idevaló törvényszékhez számos névtelen levél érkezett, amelynek tartalma uj irányt adott az előnyomozatnak. Minthogy a vizsgálat érdekében van, hogy ezeknek a leveleknek a beküldőit ismerjék, a *lőcsei* törvényszék meginditotta az eljárást, hogy a névtelen levelek iróit kinyomozza. *Mattavovszky* lőcsei központi vizsgálóbiró megkeresésére *Drill* Béla a budapesti büntető törvényszék vizsgálóbirája kihallgatta *Szulyovszky* Dezső országgyülési képviselőt. A lőcsei vizsgálóbiró megkeresése több kérdőpontból áll s ezekre kivánt feleletet *Szulyovszky*tól. A nyomozás során napok óta jelentősebb mozzanat nem merült fel. Ozv. *Flesch* Zsigmondnét Lőcsén fogja kihallgatni a vizsgálóbiró.

§§ **Áldási Imre ügye.** Aldási Imre innen-onnan állandó alakja lesz a törvényszéki rovatnak s abból a soha véget nem érő küzdelemből, amelylyel ez a fiatal ember a maga társadalmi becsületét védi, egy percig sem látszik ki más, mint az, hogy ez az ember szivósan *ragaszkodik* a becsületéhez. A tárgyalást ujból elhalasztotta a biróság s igy alkalmunk lesz az Áldási-ügyben még egyszer végig nézni azt a harcot, amely éppenséggel sem nevezhető épületesnek. A birói itéletnek prejudikálni nem hivatása a sajtónak, de bekötött szemmel is láthatja minden ember, hogy ahol egy fiatal, pályája kezdetén álló ember ilyen szivósan, mindennel szembeszállva küzködik a maga igazáért, a becsületéért, ott félreismerhetlenül megvan legalább a becsülethez való ragaszkodás, amelyért sokat meg kell bocsátani.

Aldási Imre tavaly provokáltatta *Mészáros* Tibort, aki az elégtételt megtagadta. Megirta levélben Áldási egyik segédjének, Dessewffynek, hogy diskvalifikált emberrel nem verekszik. Áldási e levél alapján rágalmazással vádolta Mészárost s a multkori tárgyaláson engedelmet kért és kapott annak a bizonyitására, hogy az a becsületbiróság, melynek verdiktjére Mészáros Tibor levele hivatkozik, nem alakult meg szabályszerüen. Ma *Ivánka* Oszkár országgyülési képviselőt hallgatták ki ebben az odiózus ügyben. *Ivánka* szintén tagja volt a becsületbiróságnak s *Aldási* most a tárgyalás részleteit akarta tőle megtudni. Ivánka ezt megtagadta.

— Igaz-e az, — kérdezte Áldási, — hogy Ivánka ur a becsületbiróságnál az ügy elejtését kivánta?

— Erre a kérdésre nem kellene válaszolnom — mondta a tanu, de kivánságát akarom teljesiteni, mikor mégis megfelelek. Mint becsületbirónak az az elvem, hogy ha nem merülnek föl abszolut diffamáló okok, megvédem a felet. Ezt tettem a konkrét esetben is, de mikor meggyőződtem, hogy Aldási ur félre akarja vezetni a biróságot, más álláspontot foglaltam s hozzájárultam a diskvalifikáló határozathoz.

Dr. *Vladár*, a panaszos ügyvédje: Hogy történt, hogy dacára a becsületbiróság titkos voltának, közölték a határozatot az Athletikai Klubbal?

Ivánka: Az elnöknek jogában áll a határozatot közölni azzal, akivel ő azt közölni jónak látja. Egyébiránt, ha azt hiszik, hogy a becsületbirák nem jártak el korrektül, tessék megvádolni őket a Nemzeti Kaszinónál, melynek valamennyien a tagjai vagyunk.

A biró meghiteltette a tanut s a tárgyalást elhalasztotta. A jövő tárgyaláson föl fogják olvasni a katonai biróság aktáit, melyekre szintén a panaszos hivatkozott. Ebben a biróság, szemben a becsületbiróság határozatával, állitólag Áldási javára döntött. Ez lesz a harmadik részlete a tárgyalásnak.

§§ **Egy névaláirás rejtelmei.** *Soós* Elek nyugalmazott számtiszt maga is azon töri a fejét, hogy miképpen kerülhetett az ő váltójára *Lázár* Mihály nyugalmazott főispán névaláirása. Annyi bizonyos, hogy a név a váltón van s annyi is bizonyos, hogy nem Soós Elek irta oda. Ennyel a rejtélyes névaláirással foglalkozott ma a törvényszék, amely előtt Soós Elek a következőképpen mondta el a rejtélyes dolog előzményeit:

— Március tizenötödikén találkoztam *Nyikos* Zsigmond ügyvéddel, akinek elmondtam, hogy háromszáz forintra volna sürgős szükségem. Megkérdeztem tőle, hogy nem tudná-e ezt azt összeget előteremteni.

— Hogyne, felelt az ügyvéd.

— De csak ketten vagyunk ám aláirva a váltón, én meg az anyám.

— Nem baj az, majd szerzek én egy harmadikat, szólt az ügyvéd szolgálatkészen.

Soós Elek a vámház-palota előtt átadta neki a váltót, s tiz perc mulva meg volt a harmadik. Nyikos csak megkerülte a vásárcsarnokot, s mikor visszajött,

a váltó teljesen ki volt töltve. A harmadik aláíró *Lázár* Mihály nyugalmazott főispán volt. A váltót most már valahol eszkomptálni kellett, ami tekintve a pénzpiac állandóan lanyha hangulatát, nem volt könnyü dolog. *Nyikos* ügyvéd a váci takarékpénztárt ajánlotta. *Soós* az ügyvéddel nyomban elutazott Vácra, de a hangulat ott sem volt kedvező, s a váltót visszautasitották.

Ekkor Nyikosnak brilláns ideája támadt. Elvitte a váltót egy *Csikász* Antal nevü magánzóhoz, akinek azt mondta, hogy Soósnak *Tisza* Kálmán a nagybátyja. Ilyen ajánlat mellett aztán Csikász csakugyan adott is a váltóra pénzt, még pedig, amint Soós állitja, csak százkilencven forintot. A többit megtartotta kamatra. A váltó csakhamar lejárt s mikor Csikásznál senki sem jelentkezett, bepörölte a váltót. A pör folyamán *Lázár* megesküdött, hogy nem ő irta alá a váltót, sőt nem is hallott Soós Elekről soha egy szót sem.

A váltótörvényszék ezek után az iratokat áttette a büntető törvényszékhez, mely *Nyikost* és *Soóst* okiratharmisitásért vád alá helyezte. Csikász azonkivül rágalmazással is vádolta *Soóst*, mert ez uzsoráskodásért tett ellene panaszt, melyet a biróság elutasitott.

Nyikos avval védekezett, hogy három aláirással kapta a váltót.

Kihallgatták még Soós édesanyját is, de az ősz matróna sem tudta, hogyan került a Lázár neve a váltóra.

A törvényszék dr. *Keszits* Antal védőbeszéde után *Nyikos* Zsigmondot és *Soós* Eleket fölmentette a váltóhamisitás vádja alól, ellenben *Soós* Eleket hatóság előtt való rágalmazás vétségeért *kétszáz korona* pénzbüntetésre itélte.

§§ **A pörös Cirkvenica.** A magyar-horvát tengerpart leglátogatottabb fürdőhelyét, Cirkvenicát, miután három esztendeig csőd alatt állott, tavaly elárverezték. A fürdőt *József* főherceg vette meg s nyomban bérbe adta egy részvénytársaságnak évi tizezer forintért. A társaság azonban megszegte a szerződést s ezért a főherceg jogi képviselője a budapesti járásbiróságnál a szerződés érvénytelenitését kérte. A járásbiróság a pörben a főherceg javára döntött. A társaság jogtanácsosa az itéletek ellen appellált, és a törvényszék felebbviteli tanácsa a fölperes főherceget keresetével el is utasitotta. A főherceg jogi képviselője, ifjabb dr. *Draskóczy* Miklós az itélet ellen felülvizsgálati kérelemmel élt a királyi Kuriához, amely ma tárgyalta az ügyet *Fittler* Imre kuriai biró előadása mellett. Az ügy ismertetése és a tömérdek akta felolvasása azonban annyi időt vett igénybe, hogy határozatra — az idő előrehaladottsága miatt — már nem kerülhetett sor. A Kuria felülvizsgálati tanácsa e hó 27-ikén délelőtt fogja határozatát meghozni és kihirdetni.

TÁVIRATOK.

Az osztrák választások.

Bécs, szeptember 20. A *német néppárt* felhivást intéz a választókhoz, mely hangsulyozza, hogy nemcsak a hivatalos nyelvnek az állam egyes részeit érdeklő szabályozásáról van szó, hanem a monarkia fennállására nézve döntő ama kérdésről, vajjon Ausztria hiven az állam történeti fejlődéséhez német vezetés alatt és a német nyelv, mint államnyelv hegemóniája mellett akar-e lenni és megmaradni, vajjon a föderalisztikus kisérletezés kerülő utján *akar-e eljutni a Magyarországtól való teljes politikai gazdasági függéshez*, a klerikális feudális uralomhoz, a cseh államjoghoz és evvel a birodalom szétrombolásához. A német népnek a küszöbön álló választásoknál meg kell szimatolnia, hogy ily fajta törekvéseket saját nemzeti erejével meg fog hiusitani. A német néppárt képviselői fegyverbarátságban a többi német pártokkal kierőszakolták a nyelvrendeletek visszavonását. Szétrombolták a képviselőház autonómista szláv többségét és elérték a csehek elszigetelését. A felhivás hangsulyozza, hogy a párt ragaszkodik gazdasági szociális reformatórius követeléseihez. A képviselők a hü kötelességteljesités tudatában adják vissza mandátumaikat a választók kezébe.

Az abruzzói herceg.

Velence, szepiember 20. Az abruzzói herceg ma délután ideérkezett. A herceget utjában Róma és Velence közt mindenütt, nevezetesen Bolognában, Ferraróban és Páduában, valamint itt megérkezése után élénk ovációkban részesitették. A herceg a királyi palotába hajtatott. Nagyon meginditó jelenet volt, midőn a herceg Margit özvegy királynővel találkozott.

Az olaszok nemzeti ünnepe.

Róma, szeptember 20. Róma bevételének 30-ik évfordulóját ma mindenütt ünnepiesen megülték. Majdnem az összes városok lobogódiszt öltöttek, az üzletek be voltak zárva. *Rómában* ma reggel az ünnepi bizottság néptömeg kiséretében a Pantheonhoz vonult és koszorukat tett le Viktor Emánuel és Umberto király sirjára. Délután tengerésztisztek és a tengerészeti minisztérium képviselői megjelentek a Kapitóliumon, hogy átadják a községtanácsnak a *Róma* cirkálóhajó lobogóját, mely Umberto király koporsóját borította be a temetés alkalmával. A római ünnepségeken az esős idő ellenére nagy néptömeg vett részt, mely a királyi házat éltette. Délután a községtanács a haditengerészet és a hadsereg képviselőivel a Pantheonba ment, hogy ott koszorukat tegyen le, azután a Porta Piához ment, ahol koszorukat helyezett el. A polgármester felolvasta a királytól a római községtanács táviratára érkezett választ, melyben a király elismerését fejezi ki a felett, hogy Róma a mai napon hozzáfordult és nagy vigaszt nyujt neki gyászában.

> Legjobb kivánataimmal és a legélénkebb megindulással — mondja a távirat — viszonzom azokat az érzelmeket, melyeket önök az örök város nevében kifejeztek, hol nagyatyám és szegény atyám földi maradványai pihennek, ünnepies megerősitéseként annak, hogy *a haza sorsa elválaszthatatlan dicső fővárosának sorsától.*

Azután a polgármester nagy tetszéssel fogadott beszédet mondott, melyben gyászolva emlékezett meg Umberto király haláláról és azt mondta: Azokra a szavakra, melyek hazánk integritását fenyegetik, avval fogunk válaszolni, hogy magasra emeljük lobogónkat, mely a szerencsétlenségben ugylátszik, mintha még szilárdabban volna odaerősitve a Kapitoliumra. Róma üdvözli az ifju uralkodót, aki ismeri a belé és a savoyai ház missziójába vetett rendithetetlen hitünket és megnyitja a király és nép közti ünnepies egyezséget.

Fiume, szeptember 20. A helybeli olasz kolónia megünnepelte Róma bevételének évfordulóját. Az olasz hajók zászlódiszt öltöttek. *Lebrecht* konzul a kolónia nevében üdvözlő sürgönyt küldött a római kormánynak.

Boerok menekülése.

London, szeptember 20. Lord Robertsnak egy nelspruiti távirata jelenti: Ama 3000 boer közül, akik Komatipoortba vonultak volt vissza, 700 átlépte a portugál határt. A többi szétszóródott, miután a nehéz ágyukat és a tábori ágyukat elpusztitották. A boer hadseregből nem maradt más, mint nehány kóbor csapat.

Lourenço-Marquez, szeptember 20. A portugálok bizottságot alakitottak, mely a Transvaalból jövő menekülőket fogadja és élelmiszerekkel ellátja. Az idegen konzulokkal közölték, hogy elvárják, hogy Transvaalból érkező honfitársaikról gondoskodni fognak.

Lourenço-Marques, szeptember 20. A *Gelderland* nevü holland cirkálóhajó a Delagoa-öbölbe megy Krüger elnökért, akit Hollandiába visz. (Reuter.)

A francia hadgyakorlatok.

Amilly, szeptember 20. *Loubet* elnök reggel 9 órakor Andrée hadügyminiszter, valamint több szenátor és képviselő kiséretében az ágyuk dörgése mellett ide érkezett és a hadügyminiszterrel kocsin a disztérre hajtatott, melynek bejáratánál Brugères tábornok fogadta őt. Ezután az elnök szemlét tartott a csapatok fölött, a zászlóvivők az elvonulásnál meghajtották a zászlókat az elnök előtt, a tisztek kardjukkal tisztelegtek, mig a zenekar a Marseillaiset játszotta. A szemle után *Loubet* az idegen tisztek csoportjához lépett, akiket Fontmillat ezredes mutatott be. Az elnök mindegyikkel beszélgetett.

Páris, szeptember 20. A Mainvilliersben adott dejeuner alkalmával Liartiorsky tábornok, az orosz küldöttség főnöke, az idegen tisztek nevében köszönetet mondott a meleg fogadásért és a tapasztalt vendégszeretetért, amelyre mindenkor vissza fognak emlékezni. A szónok azután elismeréssel adózik a francia hadsereg haladásának, Loubet elnök egészségére üriti poharát és ezzel a kiáltással végzi: Éljen Franciaország! Éljen a hadsereg!

Amilly, szeptember 20. A reggelin, melyet *Loubet* elnök adott a tiszteknek, a *hadügyminiszter* mondta az első felköszöntőt, melyben köszönetet mondott az elnöknek a hadsereg megtisztelteséért, amelyre az méltó és azt mondta, hogy az ország teljes mértékben számithat a szilárd alapra épitett, jól felszerelt, sikerben biztos hadseregére.

Loubet azt válaszolta, hogy szerencsésnek érzi magát, hogy üdvözölheti az idegen tiszteket és reméli, hogy kormányaik meg fognak győződni róla, hogy a tisztek francia földön épp ugy, mint bajtársaik a khinai területen barátságos érzelmekkel találkoztak a Franciaországhoz tartozó bajtársak részéről. Az elnök ezután konstatálja a francia hadsereg haladását, mely *hadseregben Franciaország megbizhat* és azt mondta, hogy a hadsereg tisztelete az ország intézményei és törvényei iránt eléggé megmutatja, mily *eredménytelenek* volnának azok a kisérletek, melyek *a hadsereget a demokráciától el akarják választani.* A csapatok vezetőinek gondoskodása és a csapatok bizalma vezetőikben — igy végzi beszédét *Loubet*, — biztositja őket, hogy Franciaország becsülete és érdekei jó kezekben vannak és hogy a béke fenntartása biztosabb, mint bármikor ezelőtt. Az *elnök* a hadsereg becsületére üritette poharát.

A román-bolgár konfliktus.

Bécs, szeptember 20. A *Pol. Corr.* jelenti Szófiából: A bolgár kormányhoz közel álló körökben megütközéssel vetik fel azt a kérdést, hogy mely célra szolgálhat az, hogy a bukaresti sajtó egy része folyton hireket közöl állitólagos román-bolgár határkonfliktusokról és egyéb efféle incidensekről, amelyek sohasem történtek meg és azt a gyanunt fejezik ki, hogy ez által talán el akarják terelni a figyelmet a bolgár alattvalókkal szemben Romániában követett barátságtalan bánásmódról, amelyről Szófiában joggal panaszkodnak, vagy talán igazolását akarják keresni ennek az eljárásnak. Az emlitett körökben kijelentik, hogy bolgár részről semmiféleképpen nem provokálták Romániát és ily provokáció sohasem számithatna a bolgár kormány helyeslésére, annál kevésbé támogatására, de viszont a *bolgár kormány provokálva érzi magát román részről* és e tényállás folytatódása mellett *nem zárkózhatnék el megfelelő intézkedések* tételének szükségétől.

A hollandi parlamentből.

Hága, szeptember 20. Az első kamarában *De Beaufort* külügyminiszter *Van der Putte* képviselő interpellációjára válaszolva kijelenti a transzvaali és khinai helyzetet illetőleg, hogy felvilágositásokat kért az angol kormánytól a németalföldi Vörös Kereszt-Egylet néhány kórházi hivatalnokának letartóztatása ügyében. Az angol kormány azt válaszolta, hogy azok a kórházi tisztviselők kompromittáló levelek közvetitői voltak. Arra a jelentésre, hogy dr. Koster egy jelentést küldött a fokvárosi holland konzulnak, melyet ez nem kapott meg, a szóló nyomatékosan felszólalt az angol kormánynál és azt az értesitést kapta, hogy a jelentés kézbesittetett a konzulnak. A német alföldi vasut személyzetének kiutasitását illetőleg a miniszter kijelenti, hogy ezt tudomására fogja hozni angol kormánynak és *kártéritést* fog tőle kérni. Midőn a kormány értesült, hogy *Krüger* elnök Lourenço-Maquezben van, megkérdeztette tőle, hogy mi a szándéka és azt a választ kapta, hogy *egészségi okokból Európába akar utazni.* A kormány erre egy hadihajót bocsátott a rendelkezésére és erről értesitette az angol kormányt, amely azt válaszolta, hogy nem szándékozik beleavatkozni Krüger utazási terveibe. Van der Putte tudomásul veszi a miniszter kijelentéseit. Ezután elfogadták a trónbeszédre adandó válaszfeliratot.

Az amerikai kőszénbányászok sztrájkja.

New York, szeptember 20. Az antracitszénterületen sztrájkoló bányamunkások száma egyre nő. Az egyesült bányamunkások elnöke azoknak a számát, akik eddig abbanhagyták a munkát, *százhuszezerre becsüli. Több száz vasutasnak* munkaszünetet kell tartania, mert a szénvonatok nem közelednek.

A pestis.

Glasgow, szeptember 20. Eddig itt 21 valóságos pestiseset és három pestisgyanus megbetegedés fordult elő, 109 ember orvosi megfigyelés alatt áll.

Közgazdasági táviratok.

Berlin szeptember 20. A tőzsde a newyorki jegyzések következtében és a felső-sziléziai gyárak magatartása folytán ma ismét bágyadtabb volt.

New York, szeptember 20. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New Yorkban helyben 10.1/2 (10.3/4). Okt.-ra 9.76 (10.05). Decemberre 9.36 (9.62). New-Orleansban helyben 10.1/16, (10.3/8). — *Petróleum:* Stand white New Yorkban 8.05 (8.05). Stand white Philadelphiában 8.— (8.—). Rafined in Cases 9.35 (9.35). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — *Zsir:* Western steam 7.60 (7.50). Rohe és Brothers 7.90 (7.80). — *Tengeri* irányzata gyenge. Szept.-re 47.— (46.1/2). Decemberre 41.1/4 (41.1/2). Májusra 40.7/8 (41.1/8). — *Buza* irányzata gyenge. Piros őszi helyben 83.3/4 (84.1/2). Szeptemberre 81.7/8 (83.—). Decemberre 84.1/8 (85.3/8). Márc.-ra 87.— (88.1/4). Májusra 86.1/2 (87.7/8). Gabona szállitási dija Liverpoolba 4.1/2 (4.1/2). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 8.1/2 (8.1/2). Szept-re 6.95 (7—.). Novemberre 7.15 (7.20). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.90 (2.95). — *Cukor:* 4.1/8 (4.1/8). — *On:* 38.20 (38.60). — *Réz:* 16.75 (16.75). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 20. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzat a gyenge. Szeptemberre 77.3/8 (79.1/4). Októberre 77.1/2 (79.1/4). — *Tengeri* irányzata gyenge. Szept.-re 39.7/8 (40.1/8). — *Zsir:* Szept.-re 7.17. (7.07). Októberre 7.17 (7.07.) — *Szalonna* short clear 8.10 (8.—). — *Sertéshus:* Szeptemberre 11.05 (10.92). Októberre —.— (—.—.) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Ha meghalok...

— *Meyer Gusztáv.**) —

Ha meghalok, hullass a koporsómra
Bánattól égő, sűrü könnyeket
És selyemhajadnak néhány lágy kalászát
Az én halott szivem fölébe tedd.

Légy aztán ott az ájtatos menetben,
Mely a templomba viszi tetemem
És azt vigyázd, hogy a koporsó körül
Gyertyák égjenek szépen, csöndesen.

És esztendőre mondass misét értem;
Majd halk imát két esztendő után
És Mindenszentek napján csüng a sírom
A te hű lelked borús sóháján.

S ha megtetted, mit tőled kértem én,
Úgy jer s pihenj vélem a sír ölén.

Lisbeth.

Frankl Móric számmüvészete.

Budapest, szeptember 20.

Két évvel ezelőtt sokat foglalkoztak a lapok *Frankl* Móriccal, a tüneményes számoló müvészszel, aki a legbonyolultabb számmüveleteket is elvégzi fejben pár pillanat alatt. A nagy számolónak igen regényes élete volt. Egy pécsi szabónak a fia, apja hét éves korában bejárta vele egész Európát, az összes fejedelmi udvarokat és rengeteg vagyont szerzett. A kis Móricnak azonban mi sem jutott belőle, mert atyja mindenét elfecsérelte. Tizenkét éves korában letünt a szereplés szinpadáról és a megroncsolt idegzetü fiu nagy nyomorba jutott. Később mint katona a tengerészetnél szolgált, itt nagy baj érte, mely miatt csaknem életével fizetett. A gyönge, ingerlékeny fiatal ember megszurta egyik felebbvalóját. E bünéért három évi sulyos börtönt szenvedett. Kiszabadulása után meglőtte magát egy szép asszony miatt, de nem halt bele sebeibe. Két évvel ezelőtt a legnagyobb nyomorban Budapestre jött. Itt egy hideggyógyintézetben ápolták, ahonnan csakhamar elbocsátották, mire elhatározta, hogy régi számoló tehetségével keresi kenyerét. Budapesten lépett először a nyilvánosság elé. Azután vidékre ment, de a szerencse nem kedvezett neki s teljesen megtörve Bécsbe ment, hol ujra megkisérlette az öngyilkosságot. De terve most sem sikerült. Jelenleg — mint legutóbbi impresszáriója beszéli — egy nemesszivü főur, podhrágyi báró Pöpper vette pártfogásába.

Impresszáriója igen érdekes dolgokat beszél el Frankl számmüvészetéről. Szerinte Frankl legkönnyebben oldotta meg az egyenleteket, legnehezebben az osztás müveletét, a szorzás, négyzetre és köbre emelés, a négyzet és köbgyökvonás könnyen ment nála. Mindegyik müvelethez volt kulcsa, melylyel mesés gyorsasággal mondta meg az eredményt. Igy például Frankl következőképpen sokszoroz:

$$57 \times 57 = (57 + 7) \times 50 = 64 \times 50$$
$$64 \times 50 = 3200$$
$$7 \times 7 = 49$$
$$57 \times 57 = 3249$$

Frankl tehát arra törekszik, hogy a szorzó mindig kerek szám legyen. Igy végzi a szorzást három, négy és több számjegyü számmal is, persze villámgyorsan. Ide irunk még egy igen érdekes dolgot, mely Frankl találmánya. Pár pillanat alatt megmondta, bármely dátum minő napra esik. Ennek a megoldása következő. Minden század hónapjának megvan az ugynevezett számkulcsa, igy a XIX. és XX. század hónapjainak számkulcsa:

	XIX. század	XX. század
Január	= 2	= 0
Február	= 5	= 3
Március	= 5	= 3
Április	= 1	= 6
Május	= 3	= 1
Junius	= 6	= 4
Julius	= 1	= 6
Augusztus	= 4	= 2
Szeptember	= 0	= 5
Október	= 2	= 0
November	= 5	= 3
December	= 0	= 5

Számitsuk ki például, milyen napra esik 1867. junius 8-ika.

A két utolsó számjegyet elosztjuk négygyel:

$$67 : 4 = 16.$$

A hónap kulcsszáma: 6. Most összeadjuk a 67-et, 16-ot, a hónap kulcsszámát és 8-at, a kérdezett napot:

$$67 + 16 + 6 + 8 = 97.$$

Az összeg elosztandó 7-tel:

$$97 : 7 = 13$$
$$6.$$

A maradék 6. Tehát 1868. junius 8-ika szombaton volt, mivel a hét hatodik napja szombat. Ha a maradék zérus vagy 7, akkor az illető dátum vasárnapra esik.

Számitsuk ki például, 1999. december 31-ike milyen napon lesz:

$$99 : 4 = 24$$
$$99 + 24 + 5 + 31 = 159$$
$$159 : 7 = 22$$
$$19$$
$$5.$$

Tehát 1999. december 31-ike pénteken lesz. Szerencsétlen napon.

*) A nemrég elhunyt jeles iró *Délolaszországi dalaiból.*

+ **Európai orvosok khinai világitásban.** Az a kicsinylés, amelylyet a menny birodalmának polgárai minden iránt, ami Európában történik, viseltetnek, tudvalevőleg, főként az európai orvosokra vonatkozik. Erről a khinai elfogásról nyujt érdekes képet, az a történet, amelyet a niutschwangi amerikai konzul mond el a *Medical Record* hasábjain. Egy angol hajó fedélzetén nemrégiben öngyilkossági kisérletet követett el egy khinai származásu szolga. Valami csekélység okozta elkeseredésének hatásában éles késsel ketté metszette légzőszerveit; az elősietett orvost pedig, aki a sulyos sebet kezelés alá akarta venni, a már fuldokló khinai teljes erejével visszataszitotta. Minden fáradozás hiábavalónak látszott s az orvos kénytelen volt rakoncátlan betegét sorsára bizni, mignem az — saját szerencséjére — elájult. Az orvos gyors kötelékekkel megszüntette a vérzést s mikor közel 60 óra telt el változatlanul, csövek segitségével táplálékot is adott a megkinzott kulinak. — Mikor a khinai később gyógyultan visszatért hazájába, a legrémületesebb hireket kürtölte ki honfitársai között arról a kinzatásról, amelyekben az angol hajón része volt. Elhiresztelte, hogy az európai orvos kettémetszette az ő nyakát, hogy meleg levegőt szorithasson ki abból (?); aztán — csöveket bocsátott gyomrába, hogy az őseiről reámaradt lelket onnan kiüzze. A hiresztelés, mint minden, ami Európa ellen irányul, nagy gyorsasággal terjedt el a kulik között s az egykori szolga esetét Európa legujabb büneként tárgyalják a szent birodalomban.

*

+ **Regényfrázisok.** A francia regényirók, még pedig a legjobb nevek viselői is csodás frázisgyártók. Adolphe *Brisson* az *Annales*ben most néhány ilyen pompás frázist tesz közzé. *Ponson du Terrail* például hires tizkötetes regényében a *Rocambole*ban nem egy kacagtató frázist mond. Igy: A gróf, akin elegáns *bársony*mellény volt és ugyanily *szinü* kabátot viselt, lázasan járt-kelt a szobában. Vagy: A márkiné végre szólni akart, de a kinyiló ajtó *bezárta az ajakát.* Ugyanez a márkiné: gyönyörü kék *szemeivel* fel és alá sétált az ebédlőben. Ez sem utolsó: A márkiné elhallgatott; a márki szemei szolgáltak neki *tükörül*, hogy haját rendbehozhat. Még Edmond de *Goncourt* is akárhány ily lapszust követ követett el. Egy helyen igy ir: Egy kis leányt láttam, aki az egyik *vállán* egy pár lovagló-csizmát vitt, a másik *kezében* pedig aranyozott légsulymérőt tartott. *Flaubert* Gusztáv alaposan elszámitja magát a következő frázisában: Renoult atyja Károlynak hetvenöt frankot adott — *negyvenfilléres* darabokban. Természetesen huszfilléreseket akart irni. Nagyot mond Armand *Carrel* is: Ugyanezt a vészkiáltást fogom *hallatni*, amig csak a *tollat* elbirom a kezemben. Paul de *Saint-Viktor* igy ir: Egyik szemével olvas, a másikkal *ir.* Pompás *Wolff* Albert mondása is: Itt éri el a laposság a — csucspontját. A politikai irók is elkövetnek egy-egy ily nagy mon-

REGÉNY.

QUO VADIS?

(21) — REGÉNY —

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK

Poppaea aranyhaju fejecskéjét lehajtá, Nero kezét ajkaihoz emelte és sokáig, hallgatagon simogatta ujjait és a csodaszép Pytagoras letérdelt előtte.

Nero várakozásteljesen tekintett Petroniusra, mert az ő birálatára adott legtöbbet.

— Ami a zenét illeti, — mondá Petronius, — Orpheus most bizonyára oly sárga az irigységtől, mint a mi Lucanusunk itten, a verseket illetőleg pedig, igazán sajnálom, hogy nem valamivel rosszabbak, mert igy nem találok szót azok méltó dicsőitésére!

Lucanus egyáltalában nem érzé magát sértve, sőt ellenkezőleg, hálás pillantásokat vetett Petroniusra és maga elé mormogá.

— Átkozott sors, mely azzal sujt engem, hogy egy ilyen költő kortársa legyek. Egy ilyen magamfajta poéta más korban talán mégis csak kivivott volna valami kis helyet magának a halhatatlanságban és a Parnasszuson, igy azonban olyanok vagyunk, mint nyomorult kis mécsek a nap mellett.

Petronius, akinek bámulatos emlékezőtehetsége volt, néhány versszakot idézett a hymnusból, némely verssort különösen kiemelve és Lucanus hiuságát sutba dobva, szintén szavalta a hymnus sorait. Nero arcán csöndes gyönyör és határtalan hiuság tükrözött vissza. Most már ő maga is elkezdte verseit dicsérni, sőt vigasztalta Lucanust azzal, hogy mindenkivel a tehetség veleszületik.

E szavak után felkelt, hogy kikisérje Poppaeát, aki tényleg rosszul érezte magát és vissza akart vonulni.

— Maradjatok a helyeiteken, — parancsolá a lakmározóknak — mindjárt visszatérek.

Valóban rövid idő mulva visszajött, hogy megittasodjék a tömjénezéstől és gyönyörködjék a további ünnepi előadásokban.

Verseket olvastak fel, majd párbeszédeket hallgattak meg, melyekben a különösségnek kellett a humort pótolnia. Azután Páris, a hires színész következett, aki Inachus leányának, Ionak kalandjait adta elő. Amit a vendégeknek nyujtott, az már nem is volt tánc, hanem egy varázslóan szép és szemérmetlen tiszta kép, és midőn végül korybantusok léptek fel, akik a flóták, cimbalmok és kisdobok hangja mellett féktelen bacchusi táncot jártak, Lygia ugy érezte magát, mintha izzó tüz perzselné testét, mintha villámnak kellene e házra lesujtania, hogy a tetőt a lakmározók fejére döntse.

E helyett pedig csak rózsák hullottak a mennyezetről, égő, piros rózsák és a félig ittas Vinicius igy szólt hozzá:

— Láttalak Aulus kertjében, a szökőkut mellett és szerettelek. A hajnal még alig pirkadt és te azt hitted, hogy senki sem lát téged, de én láttalak. — És most is látlak, bár peplum borit. Vessed le, ugy mint Crispinilla. Istenek és emberek nem keresnek egyebet, mint szerelmet, mert ennél nincs jobb a földön! Hajtsd a fejedet a keblemre és zárd le szemeidet!

Lygia halántékán és kezein az erek nehezen lüktettek. Azt hitte, hogy örvény nyeli el, és hogy Vinicius, a kitől a megmentését remélte, akit oly kedvesnek és bizalomgerjesztőnek látott. Vinicius önmaga az, aki őt ebbe az örvénybe taszitja. Haragudott rá és félni kezdett tőle. Pomponia hangjának suttogását hallotta: „Menekülj Lygia! Menekülj!" — Majd hirtelen ugy érezte, bogy már ugy is későn lenne, mert a ki azt látta, a mit ő ennél a lakománál látott, akit ugy körüllobogott a láng, mint ahogy ő azt érezte, és akinek a szive ugy dobogott, midőn Vinicius szavait hallotta, amikor ez közeledett hozzá, mint az övé — annak menthetetlenül el kell vesznie. Gyengének érezte magát. Tudta, hogy a császár kegyének elvesztése fenyegeti azt, aki távozik az asztaltól, mielőtt a császár felkelne, de ha még ez nem is lett volna igy, akkor sem lett volna elég ereje hozzá.

Az étkezésnek még korántsem volt vége. A rabszolgák uj és uj fogásokat hordtak fel, fáradhatlanul töltögették a serlegeket és a patkóalaku asztal előtt két erőmüvész jelent meg, hogy bemutassák müvészetüket a vendégeknek.

A hatalmas olajfényü testek egyetlen tömegbe olvadtak össze; csontjaik ropogtak a vasszoritás alatt és az összepréselt állkapcsokból vésztjósló csikorgás hallatszott. Időről-időre a sáfránynyal behintett padlón lábaiknak rövid, tompa dobbanása hallatszott, majd ismét mindkét birkózó teljesen mozdulatlanul állott, oly látványt nyujtva a nézőknek, mintha kőből faragott szoborcsoport lennének. A rómaiak szemei a szakértők tekintetével kisérték a borzasztóan feszülő hát-, láb- és karizmok játékát. De a küzdelem nem sokáig tartott, mert Kroto, a gladiátoriskola igazgatója és mestere, nem hiába állott a római birodalom legerősebb emberének hirében. Ellenfele mindgyorsabban lélekzett, aztán hörögni kezdett; arca földszinü lett; vér tódult a szájából és a földre rogyott.

Tetszésvihar jutalmazta a küzdelem végét és Kroto lábát az elesett hátára téve, mellén keresztbefonta karjai és diadalmas tekintetét körüljártatta a teremben.

Utána állat- és állathangutánzók léptek fel; szemfényvesztők, bohócok, akik azonban már kevés figyelemben részesültek, mert a bor kezdte elhomályositani a nézők tekintetét. — A lakoma vad tivornyává fajult. A levegő, mely terhes volt a virágok illatától és az olajok szagától, melylyel kecses apródok a lakoma alatt a mulatók lábait locsolgatták — tikkasztó volt; a lámpák lángja szomoruan lobogott, a fejkoszoruk ferdén lógtak a fakó, izzadt arcokba. (Folyt. köv.)

dást. Henry *Moret* ezt irja: Áldott *kő*, amely — megvilágitotta a helyzetet. Clemenceau egy gall bajusz nyugodt — tekintetéről ir, *Poubelle* pedig egy derékszög alaku — félkörről, de nem utolsó dolog az sem, hogy Viktor *Hugó* a Sorbonne alapitását Nagy Károly idejébe helyezi.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

Papirgyár a Székelyföldön. *Székely-Udvarhelyről* táviratozzák: A Hollaky főispán elnöklésével megtartott iparos-értekezleten az az óhajtás nyilvánult, hogy városunkban papirgyár létesüljön. Az eszme megpenditői rámutatnak arra, hogy a magyar papirgyárak most sem birnak elegendő papirt szállitani, másfelől a papirgyártás a Székelyföld százados fenyveseinek értékesitése által hatalmas lendületet venne. A székely kamara is kimutatta, hogy 40.000 waggon rongy pusztul el évenkint hazánkban felhasználatlanul. Az értekezlet felir a kereskedelmi miniszterhez is a gyár támogatása érdekében.

Lelkészek a gazdaságban. *Ungvárról* jelentik lapunknak, hogy *Darányi* földmivelésügyi miniszter megbizta Nitsmann Jenő gazdasági szaktanárt, hogy az ottani görög kalolikus gimnáziumban a gazdaságtant adja elő. Sárospatakon a református theologián Abonyi Károly, Eperjesen Szemere Márton, Szamosujvárott pedig a papnöveldében Zehrenstheil Frigyes szaktanárok látják el az oktatást, melynek az a célja, hogy a leendő lelkészek müködési helyükön a gazdasági haladás előharcosai legyenek.

Gyapjuaukció. A tegnap kezdődött gyapjuárverések ez idei második sorozatát ma befejezték. A két árverési napon összesen 14.371 zsák került árverésre, 4240 zsák került eladásra. Az árverések lefolyása ugyanazt a szomoru képet nyujtotta, mint a minőt a gyapju-üzlet ez idő szerint európaszerte mutat. Nálunk azonban az üzlet lefolyását még nyomasztóbbá tette az osztrák-magyar katonaposztó szállitóknak a minőségekben való módfeletti válogatása, ugy hogy a magyar középminőségü gyapjutermelés tulnyomó részét a katonaposztó gyártására való feldolgozásra ez idő szerint nem használják. Igy azután megesett, hogy a legjobb minőségü tételek egyikét-másikát a most lefolyt árverésen majdnem egészen ugy fizették, mint a juliusi aukción, s hogy átlagos árcsökkenésük sem tehető 5—8%-nál magasabbra, mig az előző években s árveréseken katonaposztó szállitásra való megnevezéssel jelzett gyapjuminőségek ezuttal teljesen elhanyagoltattak és mellőztettek. Középfinom, finom szövet és posztógyapjuk, valamint durva keresztezett fajnak hasonló sorsban részesültek. Ezekben a forgalom szintén csak minimális. Amit a szennyes finom minőségüekből eladtak, azoknál a juliusi aukcióbeli árakhoz képest a csökkenés egész 20%-ig terjedt. Legfinomabb báránygyapju azonban egyes esetekben a mult évi árakkal szemben csak mintegy 10%-ig hanyatlott, de a közepes minőségü báránygyapjuknak már egyáltalán nem volt kelendőségük.

Hajózás. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy a Tiszában bekövetkezett rendkivüli alacsony vizállásra való tekintettel, melynél fogva ott a hajózás lehetetlenné vált, a *Csongrád* és *Szolnok* között fenntartott rendes személyhajójáratok szeptember 21-től kezdve további intézkedésig megszüntek. A nevezett vonalon tehát ugy a személy-, mint az áruforgalom szünetelni fog.

Fizetésképtelenségek. A *bécsi Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Delise* E. kereskedő *Fiume*, *Dobay* Zoltán kereskedő *Szatmár*. *Belanovits* István kereskedő *Sátoralja-Ujhely*, Haendel Adolf kereskedő Czernowitz, Heim János vendéglős Linz.

Borjuvásár. 1900. évi szeptember hó 20-án. (A budapesti marhavásártéri vásártéri pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borju 593 drb, leölt borju — db, bécsi élő borju — db, — db. horvát, növendék marha 40 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Arjegyzés azonos tételekből: Arjegyzések. Belföldi élő borju 55—70 f.-ig, I. r. 71—85 f.-ig, kivételes 88 f. 1 kilónkint, leölt borju f.-ig II. r. ——— f.-ig, kivét. —— f. kilónkint, levonás nélkül. Bécsi leölt borju —— f.-ig. Növendék marha 40—44 f.-ig, I. r. 48—— f.-ig, II. r. ——— f.-ig. 1 kilónkint, silá-nyabb ——— f.-ig. Bárány élő —.— k., leölt bárány —— k., kivételes ár —— k.-ig páronkint. A vásár lanyha volt.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósitása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökör 859 darab, magyar tehén: 624 darab, szerbiai ökör 1967 darab, szerbiai tehén 193 db, boszniai ökör — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 136 drb, bika 134 darab, összesen 3913 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlalni való ökör 176 darab, fejős tehén 262 darab, igás bivaly 4 darab, tinó — darab, bika — darab, üszö — darab. Eladási árak ezen tudósitás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségü 66.— K.-tól 74.— K-ig, kivételesen —.— K., 100 kilónként élő sulyban, középminőség 58.— K-tól 64.— K-ig, silányabb minőség 52 K-tól 56 K-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségü 50 K-tól 54.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Silányabb minőségü 42 K-tól 48 K-ig. Tarka hizott ökör, legjobb minőség 66 K-tól 74.— K-ig, kivételesen — K-ig, középminőség 58 K-tól 64.— K-ig, silányabb minőség 52 K-tól 56 K.-ig. Szerb és boszniai ökör legjobb minőség 50 K-tól 62.— K-ig, kivételesen 68 K-ig, silányabb minőség 40.— K-tól 48.— K-ig. Bika jobb minőségü 54.— K-tól 62.— K-ig, kivételesen —.— K-ig, silányabb minőségü 46.— K-tól 52.— K-ig. Bivaly 30 K-tól 44 K-ig, kivételesen —.— K-ig. Magyar tehén 40.— K-tól 56.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Tarka tehén 44.— K-tól 60.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Gazdasági marhákért: Igás ökör elsőrendü 62 — K-tól 66.— K-ig, kivételesen —.— K-ig métermázsánkint, 700.— K-tól 760.— K-ig páronkint, közép 58.— K-tól 60.— K-ig, 640.— K-tól 690.— K-ig páronkint. Hizlalni való ökör fehér 100 kg.-kint —.— K-tól —.— K-ig. Fejőstehén keresztezett szines 130 K-tól 220 K-ig darabonkint, bonyhádi faj 230 K-tól 330 K-ig, kivételesen —.— K-ig darabonkint. Igás bivaly —.— K-tól —.— K-ig páronkint. Változatlan felhajtás mellett legjobb minőségü vágómarháért teljes mult heti árakat fizettek, közepes és silányabb minőségek 2 koronával olcsóbban vannak jegyezve, mert különösen a legelőmarha nagyobbára alárendelt minőségü volt. A felhajtott bikák is gyenge minőségüek voltak, áruk azonban az élénk kereslet következtében 2 koronával emelkedett; bivalyokra a kereslet gyengébb. Jármos ökrökben az üzlet változatlan, fejős tehenek ára az élénk kereslet következtében a nagy felhajtás dacára változatlan.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi szeptember 20. Készlet 255 darab. Erkezett 795 darab. Osszesen 1050 darab. Eladatott 800 darab. Maradt 250 darab. — Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 90—96 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 94—99 koronáig. 3[illegible]0—380 klgr. sulyban 94—99 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilós 84—90 koronáig. Malac 78—84 korona 100 kilónkint. A vásár élénk volt.

Bécsi juhvásár. (Saját tudósitónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a felhajtás 9843 darab juh volt. — Az árak: kiviteli juh 46—48, kivételesen 50, selejtes juh 18—30 fillér.

Bécsi szurómarhavásár, szeptember 20. (Saját tudósitónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 3986 drb borjut, 2737 drb élő sertést, 1493 drb levágott sertést, 498 drb levágott juhot, 51 drb bárányt.

Eladási árak: Levágott borju 72—104 fillér, elsőrendü ——— f. kiv. —— fillér, élő borju 60—76 fillér, elsőrendü 80—92 fillér, legelsőrendü 94—100 ——— fillér, fiatal sertés 68——86 fillér, kivételesen — f., levágott nehéz sertés 92—106 fillér, kivételesen — fillér, husra hizlalt sertés ——— fillér, zsirra hizlalt sertés fillér, könnyü sertés 90—96 fillér, elsőrendü süldő 88—104 fillér, gyengébb — fillér, levágott juh 60—80 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 10—24 korona, kivételesen —— korona páronként.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, szeptember 20.

A kinálat bőséges, a vételkedv élénk volt. Szilárd irányzattal 90.000 métermázsa buza került a forgalomba 10 fillérrel magasabb árakon. Atvételi nehézségek miatt később szállitandó áru előnyben részesült. Zárlat felé jobb minőségü árut a napi ár felett lehetett elhelyezni. Az irányzat szilárd maradt. Rozs szilárd irányzat mellett 5 fillérrel emelkedett. Tengeri szilárd volt, az árak néhány fillérrel emelkedtek.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80·5 k. 7 K. 85 f., 1900 mm. 79·5 k. 7 K. 90 f., 1500 mm. 79 k. 8 K. — f., 500 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 800 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 400 mm. 79 k. 7 K. 77½ f., 500 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 150 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 79·5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 400 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 400 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 400 mm. 78·5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78·7 k. 7 K. 72½ f., 300 mm. 78 k. 7 K. 77½ f. 200 mm. 79 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 78·7 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 77·5 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 45 f., 700 mm. 78 k. 8 K. — f., 700 mm. 79 k. 8 K. — f., 200 mm. 78·5 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78·5 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 78·5 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78·5 k. 7 K. 70½ f., 100 mm. 78·4 k. 7 K. 72½ f., 1000 mm. 77 k. 7 K. 72½ f., 100 mm. 77 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 77·3 k. 7 K. 75 f.,

A rádzsa nyaklánca

— REGÉNY —

Irta: RUDYARD KIPLING

(57)

Az orvos hihetetlenül buzgó lett a falak meszeltetésében, a helyiségek dezinficiálásában, az ágynemü kellő szellőztetésében, sőt még könnyü szivvel égettette el azokat az ágyakat is, amelyekben himlőbetegek haltak s amelyeknek eladásából addig meglehetős mellékjövedelme volt. Amióta megtudta, hogy e mögött az „orvosnő" mögött egy nagyon elszánt fehér ember van, még szivesebben dolgozott az ő szellemében. Tarvin látogatása és néhány tréfásan oda vetett szó, amelyekből komolyságot érzett ki, felnyitotta a szemét erre a viszonyra vonatkozólag.

A betegek szavából vajmi keveset értett Tarvin, a női osztály meglátogatására pedig nem kapott engedélyt, de mégis eleget látott ahhoz, hogy Kettyt föltétlenül megdicsérhesse. Ketty elégedetten mosolygott. Estesné pártolta ugyan a törekvéseit, hanem valami nagyon nem lelkesedett értük, hanem hogy Tarvin dicsérte meg, aki az ő terveit olyan csekélyre becsülte, ez mégis csak igazi elégtétel volt a számára.

— Itt nagyon rendes minden és a levegő is tiszta, kis lány — mondotta Tarvin, miután körülnézett és szaglálódott — és te ezzel a kinfészekkel csudát müveltél. Ha apád helyett te lettél volna ellenfelem a választásnál, akkor nem vagyok most törvényhozó.

Müködésének arról a részéről, amely a maharádzsa női palotájára vonatkozott, Ketty soha egyetlen szót nem szólott. Lépésről-lépésre jobban eligazodott a palotának számára hozzáférhető részében. Hogy az egész méhkasban csak egyetlen királynő uralkodott, akinek a nevét csak suttogva emlegették, akinek leghalkabb parancsát, még ha gyerekszó vitte is odább, az egész rajt talpra állitotta, azt hamarosan kitalálta. Látni csak egyetlen egyszer látta ezt a királynőt, csillogva, szinekben pompázva, mint a szentjánosbogár ült selyem vánkosoknak a halmazán, fekete haju, hajlékony fiatal teremtés, olyan édes hangon, mint a szökőkut locsogása a csöndes éjszakában, szeme még a félelem árnyékát sem ismerte. Nyugalmasan fordult meg, ezalatt bokáján, karján és keblén az ékszerek halkan csörrentek meg és hosszan, hosszan nézett Ketty arcába.

— Küldöttem kegyedért, mert látni akartam kegyedet, — mondotta végül — kegyed a tengeren jött át, hogy itt a nyomorult férgeken segitsen?

Ketty némán intett; az ő legbensőbb érzése fellázadt az ellen az aranytól szikrázó, ezüst hangu teremtés ellen, aki ott hevert a lába előtt.

— Kegyednek nincs férje, nemde? — kérdezte a királynő, mindkét kezét feje alá tartva, s szemét a mennyezet festett páváira meresztve.

Ketty nem felelt, vére vadul lüktetett halántékaiban.

— Beteg itt valaki? — kérdezte azután kemény hangon. — Nagyon sok a dolgom.

— Nem, itt senki sem beteg, hacsak kegyed nem az; az ember ugy is beteg lehet, hogy nem is tudja.

A királynő megforditotta a fejét, hogy megnézhesse Kettyt, akinek a szeme csak ugy lángolt a felháborodástól. Ez az asszony, aki itt hevert előtte tunyán, cifrálkodva, a maharadzsa-kunvár életére tört. Borzalom fogta el ennek az ifjuságnak a láttára... Sitabhai nálánál is fiatalabb volt.

— Oh — mondotta a királynő, a nélkül, hogy pillantását elvonta volna Kettyről. Ha kegyed ennyire gyülöl, mért nem mondja meg? Hisz ti feketék, szeretitek az igazmondást.

Ketty megfordult és ki akart sietni a szobából, de Sitabhai visszaszólitotta és valami szeszélyes ösztönre hallgatva meg is csókolja, ha Ketty borzadva nem hátrál. Ettől kezdve a palotának ezt a szárnyát aggódva kerülte. Sohasem is hivatták, mert az asszonyok ott nem kivánták a szolgálatait, de ha annak a homályos folyosónak a kanyarulatán kellett átmennie, amely Sitabhai termeihez vezetett, nemcsak egyszer, de nagyon sokszor látott ott egy mezitelen fiucskát, aki bukdácsolva, ujjongva dőfkődte bele egy lefejezett kecskének a törzsébe drágakővel kirakott kését, a kecske vére elontötte a fehér márványköveket.

— Ez — mondták neki az asszonyok — a cigány nő fia. Nap-nap után tanulja az ölést. A kigyó csak kigyó marad, s a cigányasszony csak cigányasszony, utolsó lehelletéig.

A palotának abban a részében, ahol Ketty leginkább otthonos volt, nem mészárolták a kecskéket és nem pengették a cimbalmot. Itt a maharádzsától elfeledten, Sitabhai asszonyaitól kicsufoltan a maharádzsa-kunvar élt. Sitabhai minden tisztességet, minden szeretetet elrabolt tőle, őrdögi cigánykodással, mondották az anyakirályné hivei, szépségével és szerelmi hatalmával, fujták a palota tulsó részében. Ahol egykor asszonyok fényes udvartartása nyüzsgött, most üres, sivár termeken át járt-kelt az ember; a kevés hűséges lelket, aki a bukott nagyság mellett kitartott, rossz szemmel nézték és kevésre becsülték. Maga az anyakirályné keleti fogalmak szerint öreges asszony volt már, tudniillik tul volt a huszonötödik esztendején és sohasem is volt más, mint köznapiasan szép.

Szeme borus lett a sok sirástól, szive pedig tele volt babonás aggodalommal . . . a nappal, az éjszaka minden órájának megvolt a számára a maga ijedelme és magányában még a lépésnek a neszétől is megremegett. Boldogságának a virágzása idején naponkint illatokkal kente magát, minden ékszerét magára aggatta és müvészien font frizurával várta a maharádzsát. Még most is felékesitette magát, mint egykor, körülrakatta magát a kinceivel s hódolattól néma udvartartásától környezve, királyi férjére várakozott egész északákon át, mignem a hajnali fényesség a kendőzés alatt a fakó arcszint el nem árulta.

(Folytatása következik.)

10 mm. 77·5 k. 7 K. 60 f., 300 mm. 77·5 k. 7 K. 65 f., 200 mm. 77·8 k. 7 K. 42½ f., 400 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 600 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77·3 k. 7 K. 65 f.. 100 mm. 77 k. 7 K. 72½ f., 100 mm. 78·4 k. 7 K. 72½ f., 100 mm. 77·5 k. 7 K. 60 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 67½ f., 100 mm. 77·5 k. 7 K. 67½ f., 100 mm. 78 k. 7 K. 67½ f., 100 mm. 79 k 7 K. 67½ f., 100 mm. 79·4 k. 7 K. 67½ f., 200 mm. 76 k. 7 K. 57½ f., 200 mm. 76 k. 7 K. 52 f., 500 mm. 75·5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 76·5 k. 7 K. 60 f., 400 mm. 76 k. 7 K. 62½ f., 300 mm. 77·4 k. 7 K. 62½ f., 100 mm. 75·5 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 75·7 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 76·5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 75·5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 74·2 k. 7 K. 45 f., 300 mm. 74·7 k. 7 K. 57½ f.

Bihari: 100 mm. 78·5 k. 7 K. 60 f.

Tolnai: 1900 mm. 74·5 k. 7 K. 42½ f.

Hódmezővásárhelyi: 6300 mm. 78 k. 8 K. 10 f.

Fehérmegyei: 450 mm. 74 k. 7 K. 30 f., 1000 mm. 78·5 k. 7 K. 75 f., 1500 mm. 79 k. 8 K. — f., 1500 mm. 76·5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 76·7 k. 7 K. 47½ f., 1800 mm. 75·8 k. 7 K. 55 f., 500 mm. 75 k. 7 K. 50 f.

Bácskai: 500 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 300 mm. 74 k. 7 K. 42½ f., 500 mm. 76 k. 7 K. 55 f., 600 mm. 76 k. 7 K. 55 f.. 100 mm. 75 k. 7 K. 45 f.

Makói: 600 mm. 77 k. 7 K. 75 f., 2800 mm. 78·5 k. 7 K. 85 f., 2550 mm. 78·8 k. 7 K. 85 f., 1000 mm. 78·5 k. 7 K. 85 f.

Erdélyi: 1000 mm. 77·4 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 45 f.

T.-Kubini: 300 mm. 73 k. 7 K. 10 f.

Pádéi: 2500 mm. 77 k. 7 K. 60 f.

Ujvidéki: 3000 mm. 73·6 k. 7 K. 10 f.

Bánsági: 500 mm. 77·5 k. 7 K. 12½ f., 200 mm. 74 k. 7 K. — f., 100 mm. 75 k. 7 K. — f., 100 mm. 74·5 k. 7 K. — f., 100 mm. 75 k. 7 K. 10 f., 100 mm. 74 k. 6 K. 90 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 20 f., 430 mm. 76 k. 7 K. 35 f., 500 mm. 76 k. 7 K. 35 f.

Csurogi: 2800 mm. 76 k. 7 K. 52½ f.

Babáti: 3100 mm. 77·4 k. 7 K. 65 f.

Pestvidéki: 100 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 79 k. 7 K 75 f., 200 mm. 78·5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 78·5 k. 7 K. 60 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77·5 k. 7 K 55 f., 100 mm. 76·5 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 52½ f., 300 mm. 78·5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 300 mm. 77 k. 7 K. 52½ f., 200 mm. 77·8 k. 7 K. 72½ f., 400 mm. 77·5 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 77·5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77·5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77·3 k. 7 K. 65 f., 500 mm. 77 k. 7 K. 75 f., 500 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 73·5 k. 7 K. 65 f., 700 mm. 77·5 k. 7 K. 52½ f., 100 mm. 76·5 k. 7 K. 12½ f., 400 mm. 76·7 k. 7 K. 60 f., 800 mm. 76·7 k. 5 K. 60 f., 100 mm. 75·5 k. 7 K. 45 f., 200 mm. 75 k. 7 K. 35 f., 100 mm. 74 k. 7 K. 40 f.

Mind három hónapra.

Tengeri: 3000 mm. 6 K. 45 f., 1600 mm. 6 K. 42½ f., 1000 mm. 6 K. 47½ f.

Arpa: 100 mm. 5 K. 90 f.

Zab: 300 mm. 5 K. 10 f., 100 mm. 5 K. 15 f., 100 mm. 5 K. 20 f., 100 mm. 5 K. 45 f.

Rozs: 300 mm. 6 K. 90 f., 200 mm. 6 K. 80 f., 1000 mm. 6 K. 45 f., 300 mm. 6 K. 82½ f., 500 mm. 6 K. 82½ f., 200 mm. 6 K. 80 f., 500 mm. 6 K. 75 f., 200 mm. 6 K. 85 f.. 100 mm. 6 K. 82 f., 200 mm. 7 K. 05 f., 200 mm. 6 K. 90 f., 100 mm. 6 K. 95 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza		Kilós	50 kilogramm ára K.-tól	K.-ig	Kilós	50 kilogramm ára K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki	ó	75	7.20	7.35	79	7.65	7.80
"	"	76	7.35	7.50	80	7.75	7.85
"	"	77	7.45	7.60	81	—.—	—.—
"	"	78	7.60	7.70	82	—.—	—.—
Fehérmegyei	"	75	7.15	7.35	79	7.65	7.80
"	"	76	7.35	7.50	80	7.75	7.85
"	"	77	7.45	7.60	81	—.—	—.—
"	"	78	7.60	7.70	82	—.—	—.—
Pestvidéki	"	75	7.15	7.25	79	7.55	7.65
"	"	76	7.25	7.40	80	7.65	7.75
"	"	77	7.40	7.45	81	—.—	—.—
"	"	78	7.60	7.55	82	—.—	—.—
Bánsági	"	74	7.20	7.30	78	7.60	7.75
"	"	75	7.30	7.40	79	—.—	—.—
"	"	76	7.40	7.50	80	—.—	—.—
"	"	77	7.50	7.60	81	—.—	—.—
Bácskai	"	73	7.10	7.25	78	—.—	—.—
"	"	74	7.25	7.35	79	—.—	—.—
"	"	75	7.40	7.45	80	—.—	—.—
"	"	76	7.45	7.55	81	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek			Kilós	50 kilogramm ára K.-tól	K.-ig
Rozs	uj	elsőrendű	70—72	6.80	7.—
"	"	másodrendű	—	6.75	6.85
Arpa	"	takarmány	60—62	5.40	6.10
"	"	égetni való	62—64	5.60	5.80
"	"	sörfőzésre való	64—66	—.—	—.—
Zab	"	—	39—41	5.30	5.50
Tengeri	ó	bánsági	—	5.10	5.25
"	uj	mácsemü	—	5.40	5.50
Repce	uj	káposzta	—	13.50	14.—
"	"	bánsági	—	—.—	—.—
Köles	"	—	—	5.60	5.80

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza októberre . . 7.58—7.59—7.60—7.58—7.57.
Buza áprilisra . . . 8.——7.99—8.03—8.01
Rozs októberre . . 7.05—04—06—07—08—06—07
" áprilisra . . . 7.41—7.42—7.41
Tengeri szeptemberre 0.——0.—
Tengeri májusra (1901.) 4.95—4.96
Zab októberre . . . 5.22—5.23
Repce augusztusra . —.——.—.

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre	7.65	pénz	7.66 áru
Buza áprilisra	8.07	"	8.08 "
Rozs októberre	7.13	"	7.14 "
Rozs áprilisra	7.45	"	7.46 "
Zab okbtóberre	5.23	"	5.24 "
Zab áprilisra	5.55	"	5.56 "
Tengeri szeptemberre . . .	6.55	"	6.60 "
Tengeri májusra (1901.) . .	4.97	"	4.80 "
Repce augusztusra	—.—	"	—.— "

Délután fél 5 órakor záról:

Buza októberre	7.55— 7.56
Buza áprilisra	7.99— 8.—
Rozs októberre	7.06— 7.07
Rozs áprilisra	7.39— 7.40
Tengeri októberre	6.57— 6.60
Tengeri májusra (1901.)	4.94— 4.95
Zab októberre	5.21— 5.22
Zab áprilisra	5.51— 5.52
Repce augusztusra	—.——.—

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsdénken ujból az általános kedvtelenség honolt, amennyiben az árak ismét lefelé törekedtek.

Az előtőzsdén az árakat az üzlettelenség lemorzsolta, semmi üzlet nem volt, még az internacionális értékekben sem.

A helyi értékek piaca továbbra is megtartotta teljesen üzlettelen voltát.

A déli tőzsdén a berlini árfolyamok hatása alatt az összes értékek tetemes árveszteséget szenvedtek és kezdettől végig üzlettelen lefolyásu volt.

A valuták és ércváltók érintetlenek.

Az előtőzsde gyenge.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény —.——.—. Osztrák hitelrészvény 660.——661.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 668.25—669.50.

A déli tőzsde jóval lanyhább.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 673·——674.—. Osztrák hitelrészvény 656.50—660.25. Osztrák-magyar államvasuti részvény 666.75—668.75. Rimamurányi vasmü részvénytársaság 532.——533.—. Közuti vasut részvény 600.50—601.50 korona.

Forgalomba került: 4½%-os regalekötvény 98.40. Budapesti Bankegyesületi részvény 176. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 656 korona árfolyammal.

Utótőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 655.25. Magyar hitelrészvény 670.—. Leszámitoló bank részvény 446.—. Rimamurányi vasmü részvény 531.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 665.50. Közuti vaspálya részvény 600.—. Villamos vasuti részvény 290.— korona árfolyammal.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar —.——.— korona, vörös aprószemü —.——.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.——.— korona, középszemü —.——.— korona, nagyszemü —.——— korona. Disznózsir: budapesti: 61.——61.50 korona, vidéki —.——:— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.——.— korona, városi 4 darabos 53.50—54.— korona, 3 darabos 54.50—55.— korona, füstölt —.——.— korona. Szilva: bosznia szokás szerinti minőség —.——.— korona 120 darabos —.——.— korona. 100 darabos —.——.— korona, 85 darabos —.——.— korona, azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség —.——.— korona, 100 darabos —.——.— korona, 85 darabos —.——.— korona. Szilvaiz: szlavóniai —.——.— korona, szerbiai 18.——18.50 korona, azonnal való szállitásra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, szeptember 20. *(A Budapesti Napló telefonjelentése.)* Az itteni piacon az irányzat emelkedő volt. New-York szilárd árfolyamokat jelentett, az osztrák földmivelési kormány pedig ma adta ki a vetések állásáról szóló jelentést, amely kedvezőtlen s ezek a körülmények fedezeti vásárlásokat idéztek elő. Buza 8, rozs 6, zab 2, tavalyi tengeri 3—4, idei 1 fillérrel emelkedett, repce ismét 5—10 fillérrel javult. Eladatott buza őszre 7.85—7.87, tavaszra 8.26—8.30, rozs őszre 7.59—7.60, tavaszra 7.86—7.88—7.86, zab őszre 5.54—5.55, tengeri szeptember—októberre 6.68—6.69, május—juniusra 5.27—5.28 koronán. Jegyeztettek: zab tavaszra 5.85—5.86, repce augusztus—szeptemberre 15.——15.20 koronán. Felmondatott 2000 mm. zab.

A készáruk piacán teljes csönd uralkodott; gabonanemüekben öt fillérrel emelkedtek a követelések s ennek következtében a fogyasztás visszautasitólag viselkedett. Arpában teljes üzlettelenség volt, tengeri öt fillérrel szilárdult. A tőzsde igen szilárdan zárult. Maradtak: buza őszre 7.91—7.90, tavaszra 8.33—8.32, rozs őszre 7.63—7.61, tavaszra 5.89—5.88, zab őszre 5.58, tengeri május—jnniusra 5.29—5.30 koronán.

A bécsi értéktőzsde.

Az *előtőzsde* ismét gyengébb.

Déli tőzsde még gyengébb.

Zárlat tartósan gyenge. Berlini magándiskonto 4½%.

Bécs, szeptember 20. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 114.95. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 144.52. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 98.35. Magyar keleti vasuti állami kötvény 116.50. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 446.—. Rimamurányi vasmürészvény 530.50. Magyar koronajáradék 90.60. 4%-os Magyar földtehermk. kötvény 90.10. Magyar hitelbank részvény 672.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 162.75. Kassa-oderbergi vasuti részvény 351.—. Magyar kereskedelmi bank 2598.

Bécs, szept. 20. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4·2%-os papirjáradék 97.40. 4%-os osztr. aranyjáradék 116.25. 1860-iki sorsjegy 132.—. Osztrák hitelsorsjegy 392.—. Angol-osztrák bank 275.—. Bécsi bankegyesület 491.—. Osztrák-magyar bank 1708. Déli vasut 112.50. Dunagőzhajózási részvény 774.—. Dohányrészvény 294.—. Császári és királyi arany 11.45. Német bankváltók 118.32. 4·2%-os ezüst járadék 97.10. Osztrák koronajáradék 97.65. 1864-iki sorsjegy 195.—. Osztrák hitelintézeti részvény 657.—. Unionbank 551.—. Osztrák Länderbank 417.—. Osztrák-magyar államvasut 667.—. Elbavölgyi vasut 461.—. Alpesi bányarészvény 467.—. 20 frankos arany 19.30. Londoni váltóár 242.—. Bécsi Tramway Litt A. 276.50. Bécsi Tramway Litt B. 272.—. Lipót kohó 495.—. Az irányzat gyenge.

Bécs, szept. 20. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.) A *délutáni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 655.50. Magyar hitelrészvény 673.—. Angol-Osztrák bank 275.—. Bécsi bankegyesület 491.—. Union bank 551.—. Länderbank 417.25. Osztrák-magyar államvasut részvény 667.25. Lombard 112.50. Elbavölgyi vasut 461.—. Északnyugati vasut részvény 451.—. Dohányrészvény 294.50. Rimamurányi vasmü 531.—. Alpesi bányarészvény 467.—. Májusi járadék 97.40. Magyar koronajáradék 90.60. Török sorsjegyek 107.25. Német birodalmi márka 118.40. Napoleon d'or 19.30.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 20. (*Tőzsdei tudósitás.*) A tegnapi párisi s különösen a new-yorki tőzsde lanyhasága igen kedvezőtlenül befolyásolta az itteni forgalmat. Minden forgalmi téren alacsonyabban indultak az árfolyamok és később csak mulólag javultak valami csekélységgel. Különösen szenvedtek a kohó és bányarészvények, amihez most már a felső-szilériai hengermüszövetségnek az érdekelt körök által közölt árcsökkenése járult hozzá. Lübecki és svájci vasutak szilárdak. Egyébként csöndes és változatlan. Állampapirok közül spanyolok kezdetbeni gyengeség után szilárdultak. Hitelrészvények lanyhák Bécsre. Magáneszámitolási kamatláb 4½%.

Berlin, szeptember 20. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 93.—. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 90.25. Osztrák-magyar államvasut 141.30. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 84.40. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.10. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 171.20. Általános villamossági Edison 208.—. Gelsenkircheni 188.75. Laura-kohó 190.75. 4·2%-os ezüstjáradék 96.25. 4%-os magyar aranyjáradék 95.60. Osztrák hitelrészvény 204.60. Déli vasut 25.50. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.35. 4%-ok uj orosz kölcsön 96.25. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 93.60. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 150.90. Harpeni 176.90. Az irányzat bágyadt.

Berlin, szeptember 20. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom* 4%-os magyar aranyjáradék 95.—. Magyar koronajáradék 90.25. Osztrák hitelrészvény 204.25. Osztrák-magyar államvasut 142.40. Déli vasut 25.50. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz —.—. Buschtieuhradi —.—. Orosz bankjegy 216.35. (Ultimo.) Lombard —.—.

Hamburg, szeptember 20. *(Zárlat.)* 4·2%-os ezüstjáradék 96.10. 1860. sorsjegy 130.50. Déli vasut 25.50. 4%-os osztrák aranyjáradék 98.75. Osztrák hitelrészvény 204.60. Osztrák-magyar államvasut 141.50. Olasz járadék 93.75. 4%-os magyar aranyjáradék 95.50. Az irányzat nyenge.

Frankfurt, szeptember 20. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 98.—. Magyar koronajáradék 90.40. Osztrák-magyar bank 121.30. Déli vasut 25.90. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.35. Bécsi bankegyesület 123.—. Villamos részvény 125.50. 3%-os magyar aranykölcsön 77.50. 4·2%-os ezüstjáradék 96.30. 4%-os magyar aranyjáradék 95.70. Osztrák hitelrészvény 205.20. Osztrák-magyar államvasut 141.50. Északnyugat vasut —.—. Bécsi váltóár 843.25. Párisi váltóár 812.16. Unionbank —.—. Alpesi bányarészvény 238.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, szeptember 20. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Arfolyamok januárra. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 204.40. Osztrák-magyar államvasut 141.—. Déli vasut 25.90. Osztrák aranyjáradék —.—. Olasz járadék 93.30. Laura-kohó 190.—. Harpeni 175.25. Discont —.—. Alpesi —.—. Bécsi bankegyesület —.—. Az irányzat gyönge.

Páris, szeptember 20. *(Zárlat.)* Osztrák-magyar államvasut —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 98.25. Osztrák Länderbank 448.—. 3%-os francia járadék 100.70. Ottomanbank 538.—. 3½%-os francia járadék 102.07. Alpesi bányarészvény —.—. Déli vasut —.—. 4%-os magyar aranyjáradék 96.50. Párisi bankrészvény 11.17. Olasz járadék 93.25. Francia törleszth. járadék —.—. Osztrák földhitelintézeti részvény 1222.—. Török dohányrészvény 328.—. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 20. A sertésüzlet irányzata változatlan.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 97—98— fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig való sulyban 96—97— fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) 98—99— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig, Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkiut 250 kilogrammig terjedő sulyban)

——— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 96—97— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 95—96— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 94——95 fillérig.

Sertéslétszám 1900. szeptember 18. napján volt készlet 38.928 drb. — 1900. szeptember 19. napján felhajtatott 524 darab. 1900. szeptember 19. napján elszállíttatott 415 darab. 1900. szeptember 20. napjára maradt készletben 39.037 darab

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 19. —

Kinevezések. A király dr. Barcsay Kálmán szatmári 12. honvédgyalogezredbeli segédorvos-helyettest a cs. és kir. közös hadsereg tényleges állományába főorvossá nevezte ki. A miniszterelnök Rényi Rezső m. kir. szabadalmi hivatali díjtalan segédtisztet sajtótudósitóvá nevezte ki. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr. Lázár Béla VII. ker. állami főgimnáziumi rendes tanárt ebben a minőségében végleges megerősitette. Völgyi László okleveles polgári iskolai tanitót a fiumei állami polgári iskolához, a XI. fizetési osztályba segédtanitóvá, Hoffmann Károly okleveles tanitót a nagy-bocskói állami elemi népiskolához rendes tanitóvá, Benkő Sándor okleveles tanitót a bucsu-szent-lászlói állami elemi népiskolához rendes tanitóvá, Marosán Péter okleveles tanitót a dobollópataki állami elemi népiskolához rendes tanitóvá, Draveczky Zoltán okleveles tanitót a magyar-fodorházi állami elemi népiskolához rendes tanitóvá. Silló Julia okleveles tanitónőt a borhátvizi állami elemi népiskolához rendes tanitónővé, Lakatos Erzsébet okleveles tanitónőt a rahói állami elemi népiskolához rendes tanitónővé kinevezte; Horváth Mária mosoni állami elemi iskolai tanitónőt a magyaróvári állami elemi iskolához, jelen minőségében áthelyezte; végül Lukács Ferenc mező-tarpai községi tanitót állami elemi iskolai rendes tanitóvá kinevezte és szolgálattételre a balázsfalvi E. M. K. E. iskolához rendelte. Ugyanezen iskolához szintén szolgálattételre Babuczay Margit szász-ujfalusi állami elemi iskolai tanitónőt rendelte ki. A honvédelmi miniszter Kratzl Imre tartalékos honvéd cimzetes őrmestert és Szalay Oszkár fartalékos honvédet számgyakornokokká nevezte ki. A kolozsvári itélő tábla elnöke Dömötör István végzett joghallgatót a kolozsvári itélőtábla kerületébe segélydijas joggyakornokká nevezte ki.

Pályázatok. Budapest székesfővároshoz: egy I. oszt. fogalmazói, egy árvaszéki fogalmazó gyakornoki, egy közvágóhidi állatorvosi, egy számvevőségi I. osztályu végrehajtói, két adóvégrehajtói, három irnoki és egy kertészi állásra október 15-ig. Postamester Csávolyra (Bács-Bodroghm.) október 12-ig. Postamester Bezinre (Győrm.) október 12-ig. Postamester Csehi-Mindszentre (Vasm.) október 12-ig. Pénzügyőri vigyázó a beregszászi pénzügyigazgatóságnál november 20. Aljegyző az egri törvényszékhez 2 hét alatt. Szolga az ujpestI járásbirósságnál 4 hét alatt. Hadseregszolga a hemalsi katonai leánynevelő intézethez október 15. Albiró a szerdahelyi járásbirósághoz 2 hét alatt. Alügyész a dévai ügyészséghez 2 hét alatt. Járásbiró a nagyszebeni járásbirósághoz 2 hét alatt. Aljegyző az ipolysági törvényszékhez 2 hét alatt. Albiró a zernesti járásbirósághoz 2 hét alatt. Vámgyakornok az aradi vám- és sóhivatalhoz 14 nap alatt. Adótárnok a balassagyarmati pénzügyigazgatósághoz. Aljegyző a szabadkai járásbirósághoz 2 hét alatt. Albiró a csáki-gorbói járásbirósághoz 2 hét alatt. Gyakornok a fiumei pénzügyigazgatósághoz 14 nap alatt. Dijnok a tekei járásbirósághoz 2 hét alatt. Albiró a jászberényi járásbirósághoz 2 hét alatt. Postamesternek Csorvásra (Békésm.) október 12. Postamester Kéttélre (Temesm.) október 12. Irnok a csáktornyai járásbirósághoz 4 hét alatt. Jegyző a kaposvári törvényszékhez 2 hét alatt. Törvényszéki biró a mármarossziget törvényszékhez 2 hét alatt. Albiró a pestvidéki törvényszékhez 2 hét alatt. Postamester Dejtere (Pozsonym.) október 12. Aljegyző a szatmári törvényszékhez 2 hét alatt. Albiró a temeskubini járásbirósághoz 2 hét alatt. II. oszt. utbiztos B.-Gyarmatra október 10. Albiró a szinérváraljai járásbirósághoz 2 hét alatt. Aljegyző a rózsahegyi törvényszékhez 2 hét alatt. Végrehajtó az alsó-járai járásbirósághoz 2 hét alatt.

Napirend.

Naptár. Péntek, szeptember 21. — Római katolikus: Máté apost. †. — Protestáns: Máté. — Görög-orosz: (szeptember 8.) Kisasszony napja. — Zsidó: Elul 27. — Nap kél 5 óra 30 perckor. — Nyugszik 5 óra 42 perckor. — A hold kél reggel 3 óra 8 perckor. — Nyugszik 4 óra 21 perckor délután.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor.

Trachoma kurzus a Szent István-kórházban. Első nap.

A főváros pénzügyi és gazdaságügyi bizottságának ülése délelőtt 10 órakor.

Az osztálysorsjáték huzása délelőtt 9 órakor az osztálysorsjáték huzási termében az Eskü-téren.

Nemzeti Muzeum. Régiségtár nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Országos Képtár az Akadémiában, nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Délután 1 korona.

Goethe-szoba az Akadémiában délelőtt 10 órától 12-ig, *Iparművészeti muzeum* zárva.

Magyar Kereskedelmi Muzeum a városligeti iparcsarnokban nyitva délelőtt 9 órától 2-ig.

Teknológiai Iparmuzeum nyitva délelőtt 9 órától 1-ig és délután 3—5-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyüjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Közlekedési muzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5-ig.

Iparművészeti muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—12 óráig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállitása, (a Keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás, melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— *Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése.* —

Budapest, szeptember 20.

A keleti maximum egyesült a nyugatival és az egész kontinenst elboritotta, mig északon és délen depressziók vonulnak. Az idő ennélfogva általánosan szárazabbra és derültebbre fordult és a depressziók környékén is csak elvétve esös és viharos.

A hőmérséklet viszonylagos eloszlása nem változott.

Nálnk az idő a délnyugati határmegyékben előfordult gyenge esőktől eltekintve, száraz, derült és meleg.

Kilátás: Többnyire derült és meleg idő várható, legfeljebb a délnyugati határmegyékben esővel vagy zivatarral.

Vizállás.

		Szept. 19. méter	Szept. 20. méter
Inn	Schärding	0.52	0.85
Duna	Passau	1.47	1.50
„	Linz	1.13	1.15
„	Bécs	1.10	1.12
„	Pozsony	1.01	0.97
„	Komárom	1.50	1.46
„	Budapest	1.10	1.04
„	Paks	0.—	0.52
„	Mohács	1.47	1.42
„	Gombos	1.89	1.85
„	Ujvidék	1.14	1.10
„	Pancsova	0.36	0.32
„	Orsova	1.18	1.15
Morva	Magyarfalva	0.29	0.28
Vág	Zsolna	0.26	0.27
„	Trencsén	0.34	0.33
„	Szered	0.52	0.50
Rába	Sz.-Gotthárd	0.16	0.20
„	Sárvár	0.25	0.23
„	Győr	1.76	1.75
Dráva	Pettau	0.70	0.70
„	Zákány	0.42	0.44
„	Barcs	0.13	0.15
„	Eszék	1.—	0.94
Mura	M.-Szerdah.	0.—	0.30
Száva	Zágráb	0.32	0.—
„	Szisszek	0.70	0.72
„	Mitrovica	1.18	1.14
Szamos	Deés	0.32	0.36
„	Szatmár	0.18	0.16
Kraszna	N.-Majtény	0.03	0.03
Latorca	Munkács	0.11	0.11
Laborca	Homonna	0.—	0.—
Ung	Ungvár	0.08	0.08
Tisza	M.-Sziget	0.23	0.22
„	Tekeháza	0.04	0.04
„	V.-Naménу	0.89	0.97
„	Tokaj	0.74	0.79
„	Tisza-Füred	0.69	0.69
„	Szolnok	0.87	0.90
„	Csongrád	1.24	1.22
„	Szeged	0.58	0.62
„	Török-Becse	0.63	0.69
„	Titel	1.—	1.96
Ondova	Bártfa	0.28	0.28
Topolya	Hoór	1.04	1.05
Bodrog	Zemplén	0.04	0.02
Bajó	Zsolca	1.38	1.37
Hernád	H.-Németi	0.64	0.64
Berettyó	Margita	0.26	0.28
„	B.-Ujfalu	0.28	0.26
Körös	Csucsa	0.—	0.—
„	N.-Várad	0.19	0.20
„	Belényes	0.—	0.33
„	Tenke	0.07	0.07
„	Gurahone	0.22	0.22
„	Borosjenő	0.20	0.20
„	Békés	0.48	0.48
„	Gyoma	0.40	0.44
Maros	Gy.-Fehérvár	0.18	0.20
„	Branyicska	0.26	0.24
„	Soborsin	0.—	0.—
„	Arad	1.20	0.24
„	Makó	0.18	0.23
Temes	K.-Kostély	0.08	0.05
Béga	Klszető	0.80	0.63
„	Temesvár	0.—	0.—
„	Becskerek	0.29	0.37

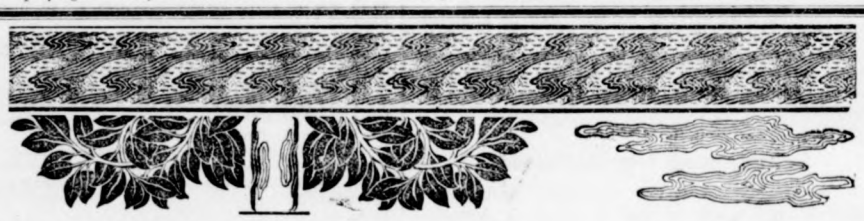

A JÓ GAZDA KÖNYVTÁRA

Az a jó gazda, a ki igyekszik a gazdaságában előfordulható bajokat és károkat ingatlan- és lábas jószágairól elháritani. — Hogy ezt jókor tehesse, olvasson tanulságos könyveket, a miket tapasztalt emberek irtak. — A jó gazda meg a rossz gazda között az a különbség, hogy a jó gazda más kárán tanul, a rossz gazda a magáén.

Bakács László. *A tejgazdaság és sajthészités.* 202 képpel. Vászonba kötve . . . . . kor. 4·—
Gerokuti Ferencz és Kozocsa Tivadar. *A fák alak- és fejlődéstana.* I. rész. Képekkel . . . . . kor. 2·—
Gothard Sándor. *A városi hulladékok értékesitése és a komposztkészités.* 35 képpel és egy táblával . . . . . kor. 2·80
Gothard S. *A Thomas-salak, mint a legolcsóbb foszforfrágya* kor. 1·20
Hankó Vilmos. *Házi kincstár.* Sok száz titkos szer leirása. Fűzve kötve . . . . . kor. 3·—
Hensch Árpád. *Az okszerű talajmüvelés elmélete és gyakorlata.* 117 rajzzal . . . . . kor. 4·—
Jablonowsky József. *A szőlő betegségei és ellenségei.* Három szines, egy fekete táblával és 76 rajzzal. Vászonba kötve . . . . kor. 6·40
Nebzer György. *Méhészeti tanácsadó.* Elméleti és tapasztalati útmutató a méhek észszerű és jövedelmező tenyésztésére . . . . kor. 2·—
Ormándy Miklós. *A dohány.* Képekkel . . . . . kor. 2·—
Pethovics István. *A homoki szőlők telepitése és müvelése.* 12 képpel. Vászonkötésben . . . . . kor. 3·40
Ruvy K. Pál. *A sertés javitása és hizlalása.* Gazdák és hizlalók használatára . . . . . kor. 2·—
Szalay János. *A sepréczirok termelése* . . . . . kor. 1·60
Csalhatatlan önszámitó könyv. Gazdák, iparosok stb. számára kor. —·80
Mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény . . . kor. 1·—
Mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló rendeletek . . . kor. 1·60
A munkaadók és a mezőgazdasági munkások közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvény . . . . . kor. —·60
Életbeléptetési és végrehajtási rendeletek hozzá . . . . kor. —·60
Állategészségügyi törvény —·80
Dohányjövedéki törvény —·50
Halászati törvény . . —·60

MEGJELENTEK ÉS KAPHATÓK
LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)
CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSÉNEK KIADÓHIVATALÁBAN
BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 21.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható, hiteles köszönőirat folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az elgyengült férfierő, magömlések, a bujakór utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire idült is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bőrbetegségeket gyógyit uj gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-t dor, volt csász. kir. oszt. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.

Díjszabott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva van.

Nőknek külön várőterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTALnál megrendelhető NÉPSZERŰ UTMUTATÓ (már 10-ik kiadásban megjelent) nemi betegségek és ezek ésszerű gyógykezelésének czimű könyv, volt ár 2 irt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 irt beküldése mellett bérmentve vagy 90 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőztetés és az éjjeli magömlések. — IV. Hugyesőtakár (trippen) és hugyesőszűkületek. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. IX. A ivarszervek megbetegedésének főtényezője: prostitució.

Titkos betegségek

gyógyitására e specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyit legrövidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: hugycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.

Meglepő az redmény férfiui gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyéneknél.

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kivánatra gyógyszerek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körut 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).

Bejárat a lépesőnél. *Külön várőtermek.*

Rendelés délelőtt 9—3-ig. este 6—8-ig.

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1900. september hó 21-én.
Zárva.

NEMZETI SZINHÁZ.
Péntek, 1900. september hó 21-én.
Először:
Aranyasszony.
Vigjáték 4 felvonásban. Irták Schönthan és Koppel. Magyarositotta Makai Emil.
Személyek:

Éva	Alszeghy	Borbála	Vizváriné
Péter	Dezső	Ágnes	Maróthy
Znójemszki	Ujházi	Gyuszi	Ligethi J.
Gerlevári	Náday	Balázs	Hetényi

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHÁZ.
Péntek, 1900. september hó 21-én.
Fernand házasodik.
Bohózat 3 felvonásban. Irta Feydeau. Forditotta: Fái J. Béla.
Személyek:

Duverger	Hunyadi	Miss Betting	Rostagni
Viviane leánya	B. Lenkei	Lentery	Kassai
Bois d'Enghien	Tapolcai	Bouzin	Balassa
De Fontanet	Szerémy	Chanplain	Kovács
De Chennev.	Gyöngyi	Chanplain	Mátrainé
Irrigua,	Gál	Pruneau neje	Makróciné
Lucette Gant.	Szerémy	Antoinette	Bálint R.
Marcelline	Varsányi	Pomerol	Kereszturi
Nini Galant	Berzétei	Házmester	Kazalicky

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.
Péntek, 1900. september hó 21-én.
A kis szökevény.
Operett 3 felv. Irták Hicks és Nicholls. Forditották Kacziány Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzették Monkton és Caryll.
Személyek:

Lord Coodle	Szerdahelyi	Gray	Küry
Lady Coodle	Kreesányi	Flipper	Kovács
Stanley Ed.	Szirmai	Carmenita	Hegyi
Dorottya	Harmath	Alice	Kápolnai

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.
Péntek, 1900. september hó 21-én.
A Gyurkovics lányok.
Életkép 4 szakaszban. Irta: Herczeg Ferenc.
Személyek:

Gyurkovicsné	Szilassy	Liza	Szende
Katinka	Rózsa	Klári	Haraszti
Sári	Dóry	Radványi	Molnár
Ella	Gombaszögi	Gida	Vidor
Miei	Aranyossy	Horkay	Ráthonyi
Terka	Galambos	Sándorffy	Füredi

Kezdete 7½ órakor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Szinház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zenemükereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

URÁNIA SZINHAZ
Péntek, 1900. september hó 21-én.
Páris 1900-ban.
Irta Salamon Ödön.
Kezdete 7½ órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.
(Budán, a Krisztinavárosban.)
Péntek, 1900. september hó 21-én.
Felfordult világ.
Fantasztikus operette 3 felvonásban. Irták Blum és Toché, forditották Makai és Molnár. Zenéjét szerzette Serpette.
Kezdete 7 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.
Péntek, 1900. september hó 21-én.
Feld Irén felléptével.
Romeo és Julia.
Tragédia 6 szakaszban. Irta Shakespeare.
Kezdete 7 órakor.

EDEN Szinház
Utolsó előtti hét. **Vendégszerep összjáték a Somossy mulatóban.** Ma este 8 órakor
High-Life előadás.
Az el kelő tá sasag alálkozó helye
vasárnap 2 nagy elöadás
½4 órakor. délután mérsékelt árak. Rövidittelen müsor. 8 órakor.
Szellemek és kisértetek eredeti idéztetése.
Don Juan a pokolban
fantasztikus némajáték.
Opera comika a misztikus törpék.
Satanella Kama Soutsa csodái, hölgyek és urak eltüntetése a nézőkörből. **A rideg müterem.** Americain Bioscop uj mutatványai, óriási előképek tára, fontaines lumineuses stb. stb.

FOLIES CAPRICE.
9 órakor Ma uj müsor. 9 órakor
Eine grosse Kinderei.
Bohózat
10 órakor 10 órakor
Báró és bojár.
Bohóság.
11 órakor 11 órakor
Hotel Narrenhaus.
Bohózat. Irta: LEITNER H.

Főurak-
és birtokosoknak az egész országban ajánljuk az őszi és téli idény beálltával **szolgaszemélyzetüknek divatosan** és **jó,** mégis **olcsón** való kiruházását.
SCHWARZ M. L.
BUDAPEST,
V., Váci-körut 4.
kizárólagos **libériakereskedése,** hol a legnagyobb választékban, minden nagyságban ugy magyar, mint német **bundák,** valamint német és francia **libériák** raktáron tartatnak. **Különlegesség:** himzett **kocsisszür** gazdag himzéssel minden szinben és nagyságban a legnagyobb választékban.

Mappin és Webb ltd. London és Sheffield
ezüst- és ezüstözött-áru gyárosok,
a hires Princess Pla., egyedüli, valamint igen finom **uri és női utazó- és piperetáskák** készitői,
mintaraktárukat Budapesten jelentékenyen megnagyobbitották. Fölkérem a n. é. közönséget a nagy számban érkezett **gyönyörü** tárgyak megtekintésére. A cég magyarországi főképviselője
Kürschner M. Budapest,
IV., Koronaherceg-utca 17., I. em.
(Szervita-épület). **9-től 6 óráig.**

Zongora
hangolását kiváló szakmunkások által végezteti
2 frtért
Sternberg Ármin
és Testvére
cs. és kir. udv. hangszergyár
zongora-osztálya
Kossuth Lajos-utca 22.
Károly-körut sarok. Zenepalota.
Ugyanott hirneves gyártmányu **zongorák és pianinók kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.**

Várkonyi Dezső
Szegény legények.
A régi betyár romantikából való néhány elbeszélés ez, amelyet a régi ujságirók gárdájának ezen tehetséges tagja gyönyörü hamisitatlanul magyar nyelven annyi közvetlenséggel irt meg, hogy igen élvezetes olvasmányul szolgál. Ara 2 korona, bérmentes küldéssel — a pénz előzetes beküldése esetén 2 kor. 20 fillér. Kapható a „Budapesti Napló kiadóhivatalában József-körut 18.

Budapesti
LÓVERSENYEK.
1900. september 23., 25, 27., 29. és 30-án. Október 2., 4., 6., 7., 9. és 11-én.
Kezdetük mindig délután 2 óra 15 perckor.
Belépti jegy naponkint:

I. oszt. (Passepartout)	uraknak	10 korona.
I. „ „	hölgyeknek	6 korona.
I. „ „	katonatiszteknek	6 korona.
II. „ urak vagy hölgyeknek		2 korona.
Álló hely a versenypálya közepén		60 fillér.

A 11 napra:

I. oszt. (Passepartout)	uraknak	80 korona.
I. „ „	hölgyeknek	40 korona.
I. „ „	katonatiszteknek	40 korona.

A külön elkeritett fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti jegy **mind a 11 napra 70 korona.**
A totalisateurökhöz azonban, mint eddig, ugy ezután is szabadon léphetni. — Villamos vasut egész a helyszinig közlekedik. — **Katona-zene és frissitőhelyek minden osztálynál.**

Második bővitett kiadásban, csinos kiállitásban és tetszetős alakban megjelent:
„MIRJAM"
Irta: Dr. KISS ARNOLD,
veszprémi főrabbi.
Remek nyelvezettel nők számára irott magyar nyelvü zsidó imádságos könyv.
Ára: Vászonkötésben 2 frt 50 kr. Bőrkötés 3 frt 50 kr.
Csontutánzatu diszes kötés 5 frt. Legfinomabb bőrkötés 6 frt.
Kapható: a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában József-körut 18.

1900. párisi nemzetközi kiállitásl jury-tag.

KÜHNE E.
gazdasági gépgyára Mosonban
(Alakult 1858.)
ajánlja a jelenlegi idényre: rostáit, magtárszelelőit és konkolyválasztókat. — Uj! „Diadal"-rosta és Kayser-féle centrifugalis gabonaosztályozó.
Hirneves sorvelőit: **„HUNGÁRIA DRILL"** meritő rendszer, **„MOSONI DRILL"** toló-vető rendszer, **„JUBILEUM DRILL"** kisgazdáknak.

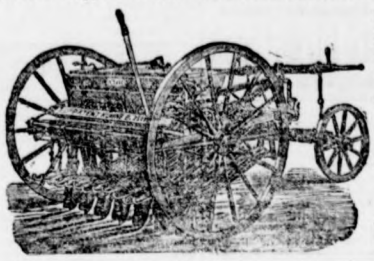

Legjobb Sack-rendszerü ekéit, egyes, kettős és hármas ekéit, a hires és rendkivül kedvelt **Laacke-féle boronáit, rétre és szántóföldre és hengereit.**
A szüreti idényre:
borsajtóit különböző nagyságban és szőlőzuzóit legjobb minőségben:
Főraktár:
Budapest, VI. Váci-körut 57/a.

Hotter diätetikus állatgyógyászati praeparatumai, az ujkor legkiválóbbjai.

Hotter sertéspora
I. és II. szám.
Legjobb diätetikus szer az étkedv, tehát a sertések hizásának előmozditásához, orbáncnál különösen bevált. A II. szám hasmenésnél használandó.

Agril-táppor
lovaknak és szarvasmarháknak.
I csomag 80 kr.
Kitünő pótlék az abrakhoz, hogy az állat egészséges és erős maradjon, vese-, máj-, hólyag- és idegbajoknál használandó.

Hotter-tréningfüvelője, mosóviz lovaknak és szarvasmarháknak 1 üveg 1 frt 20 kr.
Az inakat és izmokat a legmagasabb korig is friss erőben tartja, az állat, bedörzsölése után, a legerősebb munkát és tréninget kiállja. Megerőltetésekből származó bajoknál mint bénasságnál, rheumánál és merevségnél is meglepő eredménnyel használtatik.

Hotter absorbinolja, kozm. mosóviz lovaknak. 1/1 üveg 6 frt, ½ üveg 3 frt 50 kr.
Eltávolit mindenféle kinövést és zsiros ler kodást, anélkül, hogy a szőrt elpusztitaná. Erőszit megtámadott és gyenge inakat, eltávolit és elpusztit az izmokról minden butykot és meggátol minden gyuladást; különösen bevált egenl. csülökhagyatnál, gumónál, vastag térdeknél, eltávolit butykokat az inakról, vastag bokát, dagadtokat, a hol csak fellépnek. Elmúlik a térd remegése, és gyógyit mindenféle zúzódást.

Főraktár: Apotheke „zum heil. Josef", Wien XII/2, Schönbrunnerstrasse 184/K. — Főraktár Budapesten Dr. Buday Emil városi gyógyszertára IV., Városház-tér, Dr. Egger Leo és Egger J. Nádor gyógyszertára VI., Váci-körut 17. és Török J. gyógyszertára Budapest, Király-utca 12. sz. — Raktárak a legtöbb gyógyszertár és droguériában. — A védjegyre ügyelni tessék.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Debrecenben.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Debrecen állomásán létesitendő emeletes áruleadási iroda és laképület épitési munkáinak foganatositására ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk, melyre a kellőleg kiállitott és felbélyegzett ajánlatok legkésőbben f. évi szeptember hó 29-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreceni üzletvezetőségének titkárságánál benyújtandók.

Az épület tervei, a szerződési tervezet és a feltétfüzetek a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetőségének pályafenntartási és épitési osztályában, valamint a Debrecen állomáson levő osztálymérnökségi irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlati szöveg és az ajánlati költségszámitás dij nélkül megszerezhetők.

Az ajánlatok boritékai a következő felirással látandók el:

„Ajánlat a Debrecen állomáson épitendő áruleadási iroda és laképület munkáira."

Bánatpénz fejében legkésőbben f. évi szeptember hó 28-án délelőtti 11 óráig 1600 azaz egyezer hatszáz korona teendő le készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban a debreceni üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál.

Az értékpapirok a budapesti, illetve a bécsi tőzsdén jegyzett utolsó napi árfolyam szerint, de a névértéket meg nem haladható mértékben fogadtatnak el. Az üzletvezetőség fentartja magának az ajánlatok közt a szabad választási jogát.

Debrecen, 1900. szeptember 14.

(Utánnyomás nem dijaztatik.) Az üzletvezetőség.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betükből 4 fill. Vastagabb betükből 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Olcsón vásárolni mindent

Drágán eladni mindent

az apró hirdetések utján lehet.

Alkalmazást kapni

Munkaerőt találni

az apró hirdetések utján lehet.

Potom pénzen

veheti most már mindenki használt a nyilvánosságnak, mert eltörölték a hirdetési bélyeget.

Például:

Ez a hirdetés csak 20 fillérbe kerül:

Keresek
ócska konzolütköt. Fejér, József-u. 9.

Ez 28 fillérbe:

Olcsón
kínálok jól konzervált varrógépet. Zimmermann, Váci-ut 117.

Ez 32 fillérbe:

12 olcsó
nádszéket veszek. Schwarz, Nádtelep-utca 12.

Ez is 32 fillérbe:

Keresek
hűvös hónapos szobát. Ligeti, Vörösvári-ut 8.

Ez 48 fillérbe:

Elmennék
nevelőnek, kitünően képesített tanárjelölt vagyok, igényeim szerények. Hegyesi, Rákosárok-utca 1.

Apró hirdetéseket központi irodánkban és eredeti nyugta mellett még kétkerező fiókokban lehet feladni:

Breuer nővérek dohánytőzsdéje, Teréz-körut 54. szám alatt.
Engelmann Mór gyors-sajtónyomda, IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.
Franke Pál könyvkereskedése, IV., Gróf Cziráky-féle palota. (Kossuth Lajos-utca, Kigyó-tér, Koronaherceg-utca sarkán.)
Jambrikovits dohánytőzsdéje, erepesi-ut 50. (Takarékp. épül.)
Eckstein Bernát hirdetési iroda, V. ker., Fürdő-utca 4. szám.
Fischer J. D. hirdetési iroda, IV., Zaibárus-utca 7. szám.
Goldberger A. V. hirdetési iroda, IV., ker., Váci-utca 9. szám.
Haasenstein és Vogler hirdetési iroda, V. ker., Dorottya-utca 9. szám.
Leopold Gyula hirdetési irodája, VII., Erzsébet-körut 14.
Mosse Rudolf hirdetési iroda, VII. ker., Károly-körut 9. sz.
Mezei Antal hirdetési irodája V., Gizella-tér (Haas-palota).
Schwarcz József hirdetési iroda, V. ker., Marokkói-utca 4. sz.
Tenczer Gyula hirdetési iroda, IV. ker., Szervitatér 8. szám.
Sikray Samu hirdetési irodája Budapest, Váci-körut 33.
Kernberg Rozália dohánytőzsdéje, VIII. ker., Múzeum-körut 18. sz.
Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedő, Múzeum-körut 2. sz. (Nemzeti Színház bérháza.)
Nemetsek A. J. ujság-árudája, Fő 38-tér 3. szám.
Rohonczi Ilona dohánytőzsdéje, Andrássy-ut 48. szám.
Szántó Mór dohánytőzsdéje, IV., Kecskeméti-utca 14. szám.
Sopronyi V. dohánynagyárus, VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.
Tolni Lajos könyvkereskedése, II. ker., Fő-utca 2. szám alatt.
Zipser és König enemükereskedése, Andrássy-ut 4. szám alatt.
Benda Józsefné, Andrássy-ut 39.
Blockner J. hirdetési iroda, IV. ker., Sütő-utca 6. szám.
Deutsch Miksáné, Andrássy-ut 3..
Weltzenfeld Jakab, Király-utca 1.
Goldgruber Mór könyvkereskedő Buda II., Fő-utca 37. szám.

Minden apró hirdetés, melyet **itt este 6 órán túl adnak,** már másnap **megjelenik a Budapesti Naplóban.**

A szokásos 30 krajcáros bélyegilleték-et megfizetni nem kell. Tehát ezentul a czimmel ellátott apró hirdetések is bélyegmentesek.

Két
intelligens egyik szőke, másik barna, feltünően fess 26 éves tisztviselő, házasság céljából megismerkedni óhajt csinos barna és szőke hölgyekkel, kik háziasan vannak nevelve. Hozomány nem szükséges. Lehetőleg fényképpel ellátott ajánlatokat „Két Béla" czimen a kiadóhivatal továbbít. 7283

Özvegy asszony
30—35 év között, kinek szépen butorozott 3 szobája, kitünő üzlete a kevés készpénze van, óhajtana férjhez menni, biztos állású vagy jövedelmü 55—60 évesnél nem idősebb, intelligens izr. emberhez. Levelek „Boldog házasság" jeligével e laphoz kéretnek. 3157

KERESLET.

Kereskedelmit
végzett szorgalmas és ügyes leány, havi 30 koronával irodába felvétetik, kik már könyvelést is végeztek, előnyben részesülnek. Cím: váci-utca 79. szám földszint 5. 3198

Házgondnoki állást
keres 37 éves, nős, r. kath., ingatlan biztosítékkal rendelkező főv. hivatalnok, szerény díjazás, esetleg lakás élvezete mellett. Cím a kiadóhiv. 3191

Francia leány
kerestetik 2 kis gyermek mellé, ki lehetőleg németül is beszél. Ajánlat Pain E. Mezőtur. 7245

Főzőnő
kerestetik huzamos időre, ki házi munkát is szívesen végez, október 1-ére. Cím: Pain Emil gyógyszerész, Mezőtur. 7244

Markó-utcai
főreáliskolai jó tanuló, korrepetitori állást elfogadhat egy 3-ad osztályu reáliskolai tanulónál havi 6 frtért. Cím a kiadóban. 3185

Lakást keresek
a Csömöri-út környékén, mely áljon 2 utcai, egy udvari szobából, minden mellékhelyiséggel. Ajánlatok „H. V." jeligére alatt a kiadóhivatalba küldendők.

Három szobából
álló lakást keresek nov. 1-ére I. emeleten, lehetőleg a központi pályaudvar közelében. Azár megjelölésével ajánlat „L. H." alatt a kiadóba küldendő.

Izr. tanárjelölt,
kitünő correpetitori bizonyitványokkal tanitványt keres. Németül, franczául grammatikalag (latint kezdőknek) tanit. Magán vizsgára biztos sikerrel előkészít. Szives megkeresések József-körut 2. (dohánytőzsde) czimezendők. 3159

Hangjegymetsző
tanonc, erős tesialkotásu, zeneileg képzett azonnal felvétetik. Kunossy nyomda Teréz-körut 38. szám.

Szakácsnő.
Állást keres jó és becsületes szakácsnő szerény igényekkel. Szives megkeresések Mészáros Annához Konti-utca 23. sz. II. ajtó intézendők. 3186

Egyszerü
tisztességes leány akí főzni tud és a házi dolgot elvállalja, kerestetik magános ürnőhöz. Cím a kiadóhivatalban. 3187

Nyomdász
tanonc kerestetik. Kunossy nyomda Teréz-körut 38. szám.

Helybeli
papirkereskedés részére nyomtatványkezelő (manipuláns) kerestetik. Ajánlatok „D. D. 1000" alatt a kiadóba. 7261

Gyakornok
helybeli papirkereskedés irodájában kezdő fizetéssel felvétetik. Ajánlatok „K. G. 1900" alatt a kiadóba. 7262

Nevelőnő kerestetik
egy 12 éves leány mellé a 3-ik polgári osztályt vagy a 7-ik elemi tanitására, német nyelv, zongoratanitás megkivánlatik. Évi fizetése 240 frt és teljes ellátás. Ajánlatokat „Gy. F." jeligével levél kérek e lap kiadóhivatalába. 7267

100 frtos kölcsönt
óhajt egyetemi hallgató felvenni. Ajánlatok „B. S." jelige alatt a kiadóba kéretnek. 7264

Varróleány
azonnal felvétetik Wesselényi-utca 68. I. 17. 3189

Tanuló
fűszer üzletbe felvétetik, vidéki előnybe részesül Peschek Jánosnál Dembinszky-utca 8. 3188

KINÁLAT.

Házitanitónak
vagy nevelőnek ajánlkozik helyben vagy vidékre III. éves bölcsészet-hallgató. Cím: Wesselényi-utca 54. sz. III. em. 35. ajtó. 3172

Balaton-Almádi-i
sajátterméséi finom csemegeszőlőt szállitok postakosarankint 5 kgr.-ban 1 frt 80 krért bérmentive. Süly László Veszprémben. 7180

Ruha-varrónő,
kitünően járatos, olcsón vállal munkát, melyet a saját lakásán készit el. Renoválásokat is végez kitünő izléssel. Cím: özv. Lederer Lipótné Kertész-u. 8. földsz. 3.

Dame française
diplomée cherche leçons dans familles distinguées Adresse Hernád-utca 30. II. ét. 26. porte. 3165

Butort
ne vásároljon senki, mig meg nem tekintette azon faragott hálószobát, kredencet, szőnyegdivánt, irószeszt, szalon garniturát és konzolütköt, mely minden árban eladó. Gyár-u. 25. a kárpitos-mesternél. 7287

Beszálló-vendéglő,
nagyobb városban, házzal együtt eladó, mely italmérési joggal ellátva, áll 6 vendégszoba, vendéglő, kávéház, kert, 1 nagy táncterem, 1 kuglizó, 2 pince stbbiből, az üzlet régi, igen jó menetelű s jóhirnevű, az eladási ár 22,000 frt, tehar van 5000 frt rajta. Bővebbet Niemetz Gyula, üzletek adás-vételi ügynökségénél Budapesten, József-körut 22.

Vashámor és lakatos műhely Grác tőszomszédságában, 25 lóerőre, németlakta vidéken, 2500 frtért eladó. Felvilágositást ad Stollar K., Deutsch-Landsberg, Stájerország. 7192

Egy csak kis
ideig használt, csinos boltberendezés eladó Braun Adámnál Borsod-Keresztesen. 3164

Teljes ellátást
kaphat 2—3 intelligens fiatal ember distingvált urnőnél, Kerepesi-ut 13. II. 16. 3086

Jósnő
lakik József-körut 17. ½ em. 6. található d. e. 9-től este 6-ig. 7218

Egy használt
de jó karban lévő politirozott szobaberendezés olcsón azonnal eladó. Cím a kiadóban. 3113

Pénztárnoknőnek
vagy elárusitónőnek ajánlkozik egy szolid üzletben egy fiatal hölgy. Cím: Szondy-u. 37/b. II. em. 6. 7275

Stenografia.
A magyar vagy német gyors irászatban teljesen kiképez okl. gyorsirás-tanár. Cím a a kiadóban megtudható. 7278

A kitünőnek
bizonyult Kristyory-féle „Erő és egészségi gyógykenyér," mely gyomorbetegek, rossz étvágyuak, és székbajban szenvedőknek földimulhatlanul jó tápszer, naponta frissen készül, megrendelhető 20 és 30 filléres darabokban, 10 vagy 20 darab 1 postacsomag bérmentes szállitással Müller R.-né Arad Kápolna-utca 28. Elárusitók kereseinek és árengedményüket keresszétetnek. 11413

Pénzkölcsönt
kizárólag fővárosi **honoráciorok, közhivatalnokok és katonatisztek** részére 500 koronáig rögtön közvetitek. Jelentkezés 2—5-ig ügynöki irodámban, Guttmann, Kerepesi-ut 16. II.

12 frtól 15 frtig
készülnek műhelyemben redmek szabásban, divatos férfiöltönyök vagy télikabátok, mértékvétel után teljes szerinti szövetválasztással. Lichtmann Sándor Budapest, Csömöri-ut 27. I. em. Vidékre szövetminták bérmentve. 7266

Egy ház
1 emeletes VII. ker. Csömöri-utcában, kőtelek, 600 □ öl telek, igen **szép gondozott kertel,** jutányos áron azonnal is eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3163

Butorozott szoba
szépen butorozva, egy utcai egy udvari szoba 2—2 ur részére, fürdőszoba használattal intelligens családnál kiadó. József-körut 69. III-ik udvar földszint 6. 3166

Pénzbeszedő,
raktárnok, vagy más bizalmi állást keres egy volt kereskedő. Szükség esetén biztositékkal is rendelkezik. Cím: Kender-u. 3., I., 10. 3078

Szakácsnőnek
ajánlkozik szeptember 15-re jobb uri házakhoz, esetleg gazdasszonynak is elmenne egy csinos fiatal hölgy. Cime megtudható a kiadóhivatalban. 3137

Jó házból
való tanulólány virágüzletbe felvétetik. Cím: Dominits Katalin, József-körut 17. 3172

Álmatlanságnak
„orvosszer nélküli gyógyitásáról" czimü könyveskére, különösen a hosszu téli éjjeken mindenkinek szüksége van. Ára 1 forint, ismételadóknak: 100 drb 25 forint, 500 drb 100 frt, 1000 drb 150 forint. Csak Szalay Miklósnál kapható Eger (Hevesmegyei). 7250

Pénzbeszedőnek,
raktárnoknak, vagy más megfelelő állásra ajánlkozik egy intelligens jó megjelenésü volt kereskedő. Cime: József-körut 69. III-ik udvar (vagy Pál-utca) földsz. 6. 3083

Nyolcvanöt méter
vágott épületfa eladó. Bővebb: dr. Salgó József, Erzsébet-körut 44. sz. 7253

Egy partie matrác,
háromrétü, olcsón eladó, Andrássy-ut 52. Eötvös-utca sarok pincében. 7280

Butorozott
utcai szoba külön bejárattal, ugyanott egy udvari szoba is kiadó. Keropesi-ut 13. II. 16. 3087

Kitünő szabónő
elfogad leányokat szabni és varrni tanitásra, elvállal munkát a legegyszerűbbtől a legjobb kivitelig mérsékelt árban. Kender-utca 3. I. 10. 3104

A Rottenbiller-utca
17. szám alatti **telek és raktár bérbeadó.** Bővebben: Erzsébet-körut 44. sz. a. dr. Salgó József-né. 7254

Csemegeszőlőt
5 kgos postakosarakban legfinomabb Chasselas fajokból 1 frt 50 kr. Muskatályokból 1 forint 70 krért utánvét mellett szállit Hets Ödön ügyvéd szőllőszete Soroksáron. 7255

Ezüst levelezőlap
galvanikus uton készitve, egy kiváló szobrászunknak a Madonnát ábrázoló gyönyörű domborművével, minden alkum ékessége, szobadisznek plüss-keretben kiválóan alkalmas. Egy darab ára **egy korona.** Legjobb a pénzt a portóval együtt bélyegekben beküldeni. Kapható a **Budapesti Napló** kiadóhivatalában.

Vadászok figyelmébe.
Két vadászati jegy a fővárosi közelében olcsón átadandó. Vadállomány: Nyul, fogoly, fácán, ős és szarvas. Két kitünő fegyver (14-es és 12-es) és egy vadásztáska, külön nyulzsákkal eladó. Bővebbet Lövölde-tér 4. sz. alatt a házfelügyelőnél.

Eladó bőrgyár,
megye székhelyén, folyó partján, hasló gépekkel és minden a bőrgyártáshoz szükséges eszközökkel, kedvező feltételek mellett szabadkézből eladó. A nyersanyag helyben beszerzhető és a készitmény, mely jelenleg 80 drbra tehető hetenként, ugyancsak helyben eladható. Cimet közöl **„Bőrgyár"** jelige alatt a kiadóhivatal. 7281

Uj ház
cseréppel fedve, 1590 frtért eladó, 1 szoba 5 méter hosszu, 5 méter széles, 1 konyha 5 méter hosszu, 3 m. széles, a házhoz van 1 fáskamra, kut, kitünő ivóvizzel, baromfi udvar, a kert gyümölcsfákkal. A telek nagysága 132 négyszög öl, a porta egészen bekeritve, egészséges, regényes helyen. Az összeget nem muszáj egyszerre letenni. Bővebbet: Reizinger Rozina Szent-Endre, Virág-utca 74. sz. Delm-féle malomnál, a patak mentén. 7282

Elegánsan
butorozott, nagy, 2 ablakos utcai szoba, zongora és fürdőszoba használattal és esetleg teljes ellátással kiadó. Andrássy-ut 51. sz. II. em. 17. sz. 3192

Birtok
Nyitramegyében, 600 hold, melyből 350 hold szántó, 230 hold vágható erdő, emeletes kastély parkkal, fél órányira a vasutól **64.000 frtért** eladó.

Birtok
Pestmegyében, 570 hold, 1¾ órányira Budapestől vasutállomás mellett, melyből 520 hold kitünő szántó, 35 hold rét, 8 szobás kastély gyönyörű parkkal, a szobák parkettozva vannak. Vizvezeték állattenyésztésre berendezve. **130.000 frtért** eladó.

Birtok
Zalamegyében, ½ órányira vasutállomástól, 1600 hold, melyből 1300 hold szántó, 100 hold rét, 150 hold legelő, emeletes kastély öreg parkban és gazdasági épületek, melyek kitünő karban vannak, **300.000 frtért** eladó.

Birtok
1900 hold, melyből 1180 hold kitünő szántó, vágható erdő, rét és legelő, a maradék egy szép kastély gyönyörű parkkal s gazdag felszereléssel **320.000 frtért** eladó.

Bérlet.
Sürgősen keresünk bérleteket 1000—3000 holdig komoly bérlőknek. Közelebbi felvilágositást szóbelileg vagy levélileg a **Gazdasági jelzálog-forgalmi iroda** ad **Erzsébet-körut 18.**

Varga Pál
cimbalomgyártónál megjelent Cimbalom iskolából egy hét alatt **tanitó segélye nélkül** megtanulhat cimbalmozni bárki, melyet üzletemben vásárolt cimbalmomnoz ingyen **adok. Cimbalmokrol kepes árjegyzek ingyen.** Budapest, VIII. Rökk Szilárd-utca 3.

Szilárdan épített, egy nyomban járó **uj könnyű kocsik**

alkalmi eladása.

Használt kocsik legolcsóbban javittatnak, esetleg nagyon árért becsereltetnek.

Budapest IX. ker., Liliom-utca 8. sz.

Kerékpár
kitünő minőségrü, betegség miatt potom áron azonnal eladó, Népszinház-utca 27. I. 2. 7285

Csinos, kisebb
utcai szoba teljesen külön bejárattal s fürdőszobával urnak vagy hölgynek nagyon olcsón kiadó azonnal. Szentkirályi-utca 22. II. 26.

Gyomorbajban
vagy pántlikagilisztában szenvedők rendeljék meg a Schneider-féle pálrányokocs-ákat, melyek fájda om nélkül 6 perc alatt biztosan kigyógyitanak. Doboza 8 korona. Utánvétel küldi Schneider József gyógyszerész Resicán 105.

The Berlitz School

of Languages, nyelviskola, Budapest, Erzsébet-körut 15., Szeged, Attila-utca 7. Francia, angol, olasz, orosz, német, spanyol, magyar, szerb és román nyelvek tanitása jelentőteknek (turek és hölgyek) az illető nemzetségű tanárok által Berlitz módszere szerint. Az első leckeórától fogva a tanulóval csupán a megtanulandó nyelven beszélnek és csupán csak azt hallja. Más magántanitókkal semminemű összekötöttésben nem állunk. Prospectusok ingyen és bérmentive, beiratás minden időben. **Fordítások** eszközöltetnek.

Nevelőnőket

francia, angol és némethoniakat, okl. magyar tanitónőket, minden nemzetségű bonneokat és gyermekkertésznőket lelkiismeretesen ajánlok és elhelyezek. Magyar okl. tanitónőket, zene és nyelvismeretekkel sürgősen keresek 300—600 frt évi fizetéssel.

Szegheőné S. Lujza
BUDAPEST,
VI., Dessewffy-utca 22.

Nagy vagyont,
óriási jövedelmet szerezhet az ország bármely helyén, ugy falun, mint városban lakó férfi vagy nő, könnyü otthoni munkával, ha a **„Kereskedelmi Vegyészet"** czimü könyv most megjelent, kétszeresen bővitett harmadik kiadását megrendeli, mert e könyvből ugy férfi, nő mint gyermek 540 különféle foglalkozást tanul meg, melylyel előképzettség és tőkebefektetés nélkül naponta **20—30 koronát,** évente 5—6000 koronát csekélyfáradsággal, otthon munkával megkeresheti. A kinek biztos, jó keresete nincs, vagy foglalkozás nélkül van, ki családját hasznosan akarja foglalkoztatni, rendelje meg bizalommal a **„Kereskedelmi Vegyészet"** Ezen vagyont érő könyvet az első kiadás 6 korona helyett ára helyett **2 korona 50 fillér** kedvezményes árért rendelheti meg mindenki a **„Kereskedelmi Vegyészet"** könyvkiadó-vállalatánál **Ujpest,** Lőrincz-utca 24. Ugyanitt csekély havi részletfizetésre mindennemű könyvek megrendelhetők. Könyvárjegyzék ingyen és bérmentve.

Köznép-osztály

Felöltő	**4 frt**
Ferenc József-kabát	4 frt
Jaquet	3 frt
Frack	5 frt
Nadrág	2.50.

Rothberger Jakab,
Kristóf-tér 2. I-ső emelet.

Ügynökök,
kik az 18 8. évi XXXI. t.-c. értelmében sorsjegyeknek részletfizetésre való eladásával már foglalkoztak, ilyen minőségben, **magas jutalékkal** később esetleg **fix fizetéssel** felvétetnek.

Fleissig Sándor
bank- és váltó-üzl.
Budapest, VII., Erzsébet-kőr-t 2.

Veszek
zálogházi cédulát
régi arany ezüst árút brillánt és gyémánt árút a legmagasabb árak mellett

FRIED A.
órás és ékszerész
Kerepesi-ut 2. szám.

Arany- és ezüst eladás. Alkalmi ajándékok, 13 latos ezüst evőkészletek 12 személyre 140 frt, 6 személyre 65 frttól kezdve és fóljebb. Mindennemű finom ezüsttárgyak barok és francia stiusban. Nagy raktár **arany férfi-láncokból,** massziv aranygyűrűk 6 frt 40 kr., arany férfi órák 12 frt, arany női órák 9 frttól kezdve, 12 darab massziv evőeszköz 6 frt 50 kr. Veszünk zálogházi cédulákat. Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen. Grünberg Ármin Béla örökösei Budapesten, Városház-tér 9., I. em. 23., uj szám Váci-utca 30.

Második bővitett kiadásban, csinos kiállitásban és tetszetős alakban

„MIRJAM"

Irta: Dr. Kiss Arnold, veszprémi főrabbi. Remek nyelvezettel nők számára irott magyar nyelvű zsidó imádságos könyv. Ára: Vászonkötésben 2 frt 50 kr. Bőrkötés 3 frt 50 kr. Csontutánzatu diszes kötés 5 frt. Legfinomabb bőrkötés 6 frt. Kapható: a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában József-körut 18.

CRÈME DE FANCHON
a 3 szív védjegyével.
Rögtön finomító és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Átalmatlan! Zsirtalan!
Kis egy tégely 1 K. tégely 2 K.
Főraktár: „URSITS" gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér 5.
Videkre 20 fillér többet beküldése utánfraukó.

A Budapesti Napló apró hirdetései naponkint falragaszokon is megjelennek a főváros egész területén.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX. Üllői-ut 25.